

РЕШЕНИЕ

№ 785

гр. София, 17.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 5-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на двадесети октомври през две хиляди и двадесета година в следния състав:

Председател: Иво Димитров

Членове: Величка Борилова
Зорница Гладилова

при участието на секретаря Валентина Игн. К.а
като разгледа докладваното от Иво Димитров Въззивно търговско дело № 20201001002120 по описа за 2020 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба, подадена от ищеца в производството „БРИКЕЛ“ ЕАД, ЕИК: 123526494 срещу първоинстанционно решение № 203 от 28. 01. 2020 г., постановено от Софийски градски съд, Търговско отделение, VI-6 състав по т.д. № 709 по описа на съда за 2018 г., с което са отхвърлени, поради неоснователността им, със законните последици по отношение на разноските в производството, предявените от въззивника „БРИКЕЛ“ ЕАД срещу „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД /“ЕСО“ ЕАД/, ЕИК: 175201304, при условията на обективно кумулативно съединяване искове за осъждане на ответника да заплати на ищеца обезщетение за претърпени от ищеца вреди, на основание чл. 79, ал. 1, във връзка с чл. 82 ЗЗД, в размер общо на сумата 699358.33лв. (шестстотин деветдесет и девет хиляди триста петдесет и осем лева, и 33 ст.), формирана, както следва: 1./ начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на производител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ

ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 119589.93 лева; 2./ начислени и погасени разходи за балансиране на небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на потребител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 17282.64 лева; 3./ начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 08:00 часа до 24:00 часа на 04.07.2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на производител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 77468.73 лева; 4./ начислени и погасени разходи за акциз и такса задължения към обществото за потребените количества електрическа енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД от „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 4938.37 лева; 5./ начислени и погасени разходи за достъп, пренос и реактивна енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД по фактури и протоколи на „ЕСО“ ЕАД в размер на 1947.431 лева; всичко по т.т. 1-5 по-горе общо в общо размер на сумата 221227.10 лв.; 6./ стойност на допълнително гориво за разпалване на енергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 61435.08 лева; 7./ стойност на нанесените щети върху електроенергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 321149.35 лева; 8./ стойност на щетите по аварирани съоръжения по констативни протоколи на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 117124.35 лв. и вреди по сероочистващата инсталация на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 204 025 лева; 9./ пропуснати ползи: пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 900 тона брикети по договор от 30. 10. 2013 г. с купувач „ХИЙТ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 127.00 лева, в общ размер от 16786.93 лева; пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 900 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН.“ ЕООД, при продажна цена от 90.00 лева, в общ нетен размер от 1564.07 лева, и пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 3034 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ТРАШ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 137 лева, в общ нетен размер от 77195.80 лв., в общ размер на пропуснатите ползи по тази точка от 95546.80 лева.

Във въззивната жалба се излагат съображения за неправилност на обжалваното първоинстанционно решение, иска се отмяната му и

постановяване на друго решение по съществото на спора, с което предявените от жалбоподателя искове да бъдат уважени в цялост, със законните последици, претендират се разноси за двете съдебни инстанции.

Ответникът по жалбата оспорва същата, претендира разноси, представляващи юрисконсултско възнаграждение.

Във въззивната инстанция не са събирани нови доказателства.

Софийски апелативен съд, Търговско отделение, Пети състав, като извърши проверка на редовността на въззивното производство, както и на обжалваното първоинстанционно решение, при условията и в пределите, установени в разпоредбата на чл. 269 от ГПК, съобразно която въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, по допустимостта - в обжалваната му част, а по останалите въпроси той е ограничен от посоченото в жалбата, намира следното:

Въззивната жалба, като подадена от надлежна страна, в законоустановения срок и срещу подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт, е процесуално допустима.

Разгледана по същество, същата е основателна, поради следното:

Ищецът твърди в исковата си молба /това не се оспорва, установява се и от събраните по делото – представени, неоспорени и приети, писмени доказателства/, че е енергийно предприятие по смисъла на § 1, т. 24 от Допълнителните разпоредби /ДР/ на Закона за енергетиката („ЗЕ“) и осъществява дейностите „производство на електрическа и топлинна енергия“ и „пренос на топлинна енергия“ въз основа на лицензия № Л-096-03/14.03.2001 г. и лицензия № Л-095- 05/14. 03. 2001 г., издадени на основание чл. 39, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗЕ от Комисията за енергийно и водно регулиране („КЕВР“), продължени с Решение № И1-Л-095 от 12. 07. 2010 г. на КЕВР.

Твърди се в исковата молба и не се оспорва от противната страна, това е и безспорно установено от приложения по делото и неоспорен, описан по-долу договор с неговото, установимо по делото съдържание, на 30. 12. 2015 г. и на основание чл. 84, ал. 2 от ЗЕ между ищеца, в качеството на производител и ползвател на електропреносната мрежа /по см. на съответната легална дефиниция, залегнала в ДР на ЗЕ/, и ответника, в качеството му на независим

преносен оператор, да е сключен договор № DST-042 за достъп до и пренос през електропреносната мрежа, в сила и действащ между страните и през 2017 г. /Договора/. Ищецът твърди, че основното задължение на ответника „ЕСО“ ЕАД, установено в чл. 2, ал. 1 от процесния договор, е да предоставя на ищеца мрежови услуги достъп до и пренос на произведената от ищеца електрическата енергия през електропреносната мрежа /ЕПМ/, собственост на и експлоатирана от „ЕСО“ ЕАД. Съгласно договорните дефиниции системата/преносната мрежа, която се експлоатира и управлява от „ЕСО“ ЕАД за целите на предоставяне на мрежови услуги, се състои от съвкупността от електропроводи и електрически уредби, която служи за пренос на електрическа енергия, а достъп означава правото на ищеца да използва преносната мрежа за пренос на електрическа енергия. **На основание чл. 11 от договора ответникът „ЕСО“ ЕАД е длъжен да управлява уредбите високо напрежение, електропроводите и всички други необходими съоръжения за присъединяване на ищеца към електропреносната мрежа, съгласно изискванията на Наредба № РД-16-57 от 28 януари 2008 г. за дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребители (обн. ДВ, бр. 17 от 19 февруари 2008 г.) и Условията за диспечирание по Приложение № 3 към Договора.** Съгласно § 1, т. 15 от ДР на ЗЕ достъпът е правото на използване на преносната мрежа за пренос на електрическа енергия срещу заплащане на цена. По-конкретно, съгласно чл. 62, ал. 2 от Правилата за управление на електроенергийната система /ЕЕС/, обн. ДВ, бр. 6 от 21 януари 2014 г. („ПУЕЕС“), ползването се извършва чрез вкарване на мощност/електроенергия от уредбите на производителите в определени възли на ЕПМ и изкарване на еднаква мощност/електроенергия от същите или други възли през уредбите на купувача при обезпечени системни показатели - честота, напрежение, сигурност. **Съгласно чл. 2, ал. 5 от договора ответникът „ЕСО“ ЕАД се задължава да осигурява достъп до и пренос през ЕПМ при максимално допустимата мощност на енергийните обекти за производство на ищеца.** Техническите характеристики на енергийните обекти на ищеца, в това число тяхната мощност, са специфицирани в Приложение № 14 към договора - 4 (четири) турбогенератора ТГ №1, ТГ № 2, ТГ № 3 и ТГ № 4 с инсталирана мощност от 50 MW и максимално допустима

активна мощност от 40 MW.

Твърди се ищецът да е производител с високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, т.нар. когенерация или комбиниран цикъл на производство, като легалната дефиниция на същото е дадена в § 1, т. 28 от ДР на ЗЕ, а това се установявало /и действително се установява/ от приложените към исковата молба решения № С- 12/27. 07. 2017 г. и № С-13/30. 08. 2017 г., издадени от КЕВР за сертифициране на енергията на ищеца в резултат на високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия за периодите 01. 06. - 30. 06. 2017 г. и 01. 07. - 31. 07. 2017 г. Ищецът твърди също да е и ползвател на ЕПМ мрежа по смисъла на легалната дефиниция на § 1, т. 41а, буква „а“ от ДР на ЗЕ, тъй като през процесния период пренася електрическа енергия през ЕПМ за целите на доставка и продажба на обществения доставчик „Национална електрическа компания“ ЕАД, на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство. На основание на чл. 162, ал. 1 ЗЕ общественият доставчик изкупува от производителите, присъединени към съответната мрежа, цялото количество електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, регистрирано с месечен сертификат за произход, по преференциални цени. Това т.нар. „задължително изкупуване“ произтича непосредствено от императивната норма на закона - чл. 162, ал. 1 ЗЕ, която от своя страна транспонира избран от държава-членка механизъм за насърчаване на този тип производство по Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 г. относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлоенергия във вътрешния енергиен пазар, и за изменение на Директива 92/42/ЕИО. Фактът, че ищецът осъществява комбинирано производство /по това също въобще не се и спори по делото/, се установявал от лицензия за дейността „производство на електрическа и топлинна енергия“, издадена от КЕВР, решенията за сертификати за произхода на комбинирана енергия с показатели за висока ефективност за периоди 01. 06. - 30. 06. 2017 г. и 01. 07. - 31. 07. 2017 г., издадени от КЕВР, и алгоритъм за пресмятане на количеството комбинирана електрическа енергия, произведена от инсталации за комбинирано производство на топлинна и електрическа на ищеца за 2017 г., утвърден със заповед № Е-РД-16-42/06. 01. 2017 г. на Министъра на енергетиката.

Съгласно условието на точка 6.2. от утвърдения Алгоритъм **топлинната енергия произведена от комбинирания цикъл на производството на ищеца се използва за брикетопроизводство**, а оттук следвало, че централата на ищеца е тип заводска централа, тъй като съгласно утвърден административен акт **топлинната енергия се използва за производство на продукт брикети в брикетопроизводствената фабрика на ищеца**. Предвид комбинирания цикъл на производство на ищеца, при който двете производства - на електрическа и на топлинна енергия са технологично свързани, ограничаването на производството на електрическа енергия води до ограничаване на производството на топлинна енергия. **От така изложеното се установявало, че основната и обичайна търговска дейност на ищеца е производство на електрическа и топлинна енергия и производство на брикети.**

В качеството си на производител на високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия на основание чл. 19, вр. с чл. 11, т. 9 от Правилата за търговия с електрическа енергия, обн. ДВ, бр. 66 от 26 Юли 2013 г. („ПТЕЕ“) ищецът е задължен да участва в балансираща група и да прехвърли на координатор на балансираща група отговорността за балансирането на обектите си и разпределението на небалансите. В изпълнение на задължението си, произтичащо от нормативен акт, ищецът, в качеството си на член на балансираща група, сключил договор за участие в балансираща група с „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, изпълняващо дейността на координатор на балансираща група въз основа на лицензия за търговия с електрическа енергия № Л-349-15/17. 01. 2011 г., изменена с Решение № И1-Л-349/28. 11. 2014 г. на КЕВР, с допълване за дейността на координатор на балансиращи групи. По силата на чл. 2.4. от договора, последният се продължава за всяка следваща календарна година и е в сила и действащ между страните през 2017 г. Ищецът е регистриран като член на балансираща група в качеството си на производител с регистрационен код в системата MMS CHP BRIKEL_BRP и в качеството си на потребител, за случаите в които не произвежда електрическа енергия за собствени нужди, с регистрационен код в системата MMS BRIKEL EAD_BRP. Съгласно предмета на Договора - чл. 2.1., същият регламентира условията за участие в балансиращата група, прехвърлянето на отговорността за балансиране и принципите за разпределяне на общия небаланс в балансиращата група между

членовете на балансиращата група, агрегиране на небалансите им и смекчаване на икономическия ефект от цените на балансиращата енергия, каквато именно е целта на балансиращия пазар съгласно чл. 56, ал. 1, т. 4 от ПТТЕ. На основание чл. 3.1. от договора ищецът изготвя дневен график за доставка/покупка на електрическа енергия за всички свои обекти, който график обхваща 1 ден, започвайки от 00:00 ч. до 24:00 ч. на съответния ден. На основание чл. 3.2 ищецът валидира и регистрира в системата на ответника „ЕСО“ ЕАД дневните графици за доставка на електрическа енергия от своите обекти. В изпълнение на разпоредбата на чл. 155, ал. 9 ПТТЕ и чл. 2.3. от договора, на ищеца се разпределят и фактурират разходи за балансиране, пропорционално на небалансите му като индивидуални тежест, с която допринася за небалансите на цялата група. Небалансът представлява всяко отклонение на участник в балансираща група, включително на ищеца, което се формира като разликата между реално измереното количество електрическа енергия и регистрираният дневен график. Небалансът може да е енергиен излишък - повече произведена електрическа енергия от тази по график или енергиен недостиг - по-малко произведена електрическа енергия от тази по график. Разходите за балансиране представляват плащания за покупка на балансираща енергия, които се начисляват на координатора на балансиращата група от ответника „ЕСО“ ЕАД, в качеството му на организатор на балансиращия пазар - чл. 105, ал. 1 от ПТТЕ. В изпълнение на чл. 18, вр. с чл. 11, т. 8 от ПТТЕ между координатора на балансиращата група и „ЕСО“ ЕАД се сключва договор за балансиране. На основание чл. 3.5. и чл. 5.1. от договора за балансиране № BAL-004/27.02.2015 г. координаторът на база на финансов сетълмент заплаща на „ЕСО“ ЕАД разходите за балансиране на членовете на балансиращата му група, в която участва ищецът. На основание на индивидуалния договор с всеки член на балансиращата група, включително с ищеца, координаторът разпределя и начислява разходите за балансиране на база на индивидуалните небаланси на всеки участник.

Ищецът твърди, че ответникът „ЕСО“ ЕАД е нарушил основното си договорно задължение за осигуряване на ищеца на достъп до ЕПМ за производство и пренос на електрическа енергия, поради неизправност на електрическа подстанция „Марица Изток“, собственост и експлоатирана от „ЕСО“ ЕАД, и част от същата мрежа.

Конкретно се твърди, че на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа аварира комбиниран измервателен токов трансформатор на събирателна шина 110 kV, намиращ се в подстанция „Марица Изток“, гр. Гълъбово. Подстанцията е собственост на ответника съгласно протокол № 71 от 11. 12. 2013 г. за преобразуване чрез отделяне и Приложение № 1А-5 към него. **Вследствие на настъпилата техническа неизправност в електрическата подстанция на „ЕСО“ ЕАД от 23:02 часа на 28. 06. 2017 г. са изключени изводите „Мир“, „Прогрес“, „Единство“, „Бояново“ и „Успех“, чрез които се предоставя достъп на централата на ищеца до ЕПМ 110 kV. Това е задействало технологичните защиты на турбогенераторите на централата на ищеца, която аварийно е изключила. Товарният график за производството на ищеца е сведен до 0 MW и от комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия централата му е преминала в режим потребление. Именно техническата неизправност на подстанцията на ответника, според ищеца е причината за преустановяване на достъпа до ЕПМ, респективно аварийното изключване на централата на ищеца, считано от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г., и последвало аварийно изключване на централата от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 година. Това обстоятелство се установявало от техническа страна с приложено към исковата молба експертно становище, в потвърждение на което в исковата молба е формулирано и искане за технико-икономическа експертиза, впоследствие допусната и изслушана по делото.**

Според твърденията на ищеца в исковата му молба, **неизпълнението от страна на ответника на задължението за предоставяне на достъп до ЕПМ на съоръженията за производство на ищеца при максимално допустимата мощност, специфицирана в приложение към договора, е юридическият факт, от настъпването на който според ищеца, следва липсата на комбинирано производство и на основния продукт от дейността му - брикети. При комбинирания цикъл на производство на ищеца изключването на достъпа до ЕПМ, респективно изключването на производствените съоръжения на централата, води до непроизводство на електрическа и топлинна енергия. Последната се използва за технологичния процес за производство на брикети, една от основните търговски дейности на ищеца. Ако ответникът не би извършил вредоносното деяние, ищецът е щял да произведе за процесния период брикети и да реализира приход от**

продажбата на произведените брикети по заявките по действащите договори с неговите контрагенти в съответен размер. При отклонение между заявените и утвърдени графици на ищеца за производство и потребление на електрическа енергия от една страна и от друга страна реално произведеното и потребено количество електрическа енергия, за ищеца възниква задължение за плащане на разходи за небаланси. **Вследствие на вредоносното деяние на ответника, ищецът е изпаднал в невъзможност от 23:00 часа на 28. 06. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. да изпълнява задълженията си, произтичащи от договора за участие в балансираща група,** за производство и потребление на количествата електрическа енергия, заявени по графика за цитирания период. Въпреки кореспонденция между ищеца и ответника, последният е признал единствено основание за изключване на задължението на ищеца за плащане на небалансите, формирани в периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 11:00 часа на 29. 06. 2017 г., т.е. само за тази част от процесния период ответникът „ЕСО“ ЕАД е признал наличието на вредоносен резултат и не начислява небаланси вследствие неизпълнение на утвърдените графици на ищеца.

Според ищеца, претърпените от него вреди обхващат както претърпени загуби, така и пропуснати ползи, които са настъпили като пряка и непосредствена последица по см. на чл. 82 от вредоносното поведение на ответника, поради което са налице от елементите на фактическия състав, пораждащи право на обезщетение, вредите му са преки и непосредствени, в ясна причинна връзка с вредоносното поведение на ответника, тъй като ответникът е наясно с техническите възможности на ищеца. Причинната връзка е пряка, тъй като единствената причина за настъпването на вредите е поведението на ответника, който чрез неправомерното преустановяване на достъпа до ЕПМ на централата на ищеца препятства реализирането на приходи от дейността, същата била и призната от ответника в негово писмо изх. № ПМО-2366 от 06. 07. 2017 г., в което ответникът признавал, че вследствие на техническата авария на притежаваната и експлоатирана от него подстанция, енергийните съоръжения в ТЕЦ „Брикел“ са изключени. Именно поради това вредите, които са причинени на ищеца са предвидими. Същите са и преки и непосредствени, съобразно критериите на чл. 82 от ЗЗД. В насока на предвидимостта на вредите следва да се съобразят следните обстоятелства: 1/

производството на електрическа и топлинна енергия е лицензионна дейност на ищеца; 2/ производството на брикети е основна търговска дейност на ищеца, което сочи дори само фирменото му наименование, но и е регламентирано с утвърден с административен акт алгоритъм и се отчита и прогнозира на министъра на енергетиката; 3/ по процесния договор за достъп видът и максималната мощност на енергийните обекти за производство на ищеца са специфицирани в приложение; 4/ „ЕСО“ ЕАД е оператор на преносната мрежа и на балансиращия пазар, и като такъв е наясно, че неспазването на утвърдените графици води до разходи за балансиране по размери съгласно финансов сетълмент, изготвян и качван в поддържаната от него MMS система.

Претендира се обезщетяването на процесните, подробно описани в исковата молба и уточнени в изпълнение на указания на съда, с допълнителна уточнителна молба от 03. 12. 2018 г. /л. 843 от първоинст. дело/, вреди.

Ищецът твърди, че не са налице основания за изключване имуществената договорна отговорност на ответника, тъй като не е имал никаква възможност да ограничи вредите си. Веднага след възстановяването на електрозахранването на централата от подстанция „Марица Изток“ ищецът бил започнал дейности по отстраняване на аварийното изключване на централата му, вследствие на аварията в „Марица Изток“. Техническият персонал на ищеца бил предприел адекватни и съгласно изискванията на нормативната уредба действия, но въпреки това вследствие на техническата неизправност на подстанцията на ответника и внезапното изключване на електрозахранването са причинени аварии в електросъоръженията на централата на „Брикел“, а с писмо изх. № ПМО-2366 от 06. 07. 2017 г., причинната връзка между аварията и вредите била призната от ответника, като от същото писмо се виждало и друго релевантно обстоятелство – че по време на настъпване на техническата неизправност ответникът е извършвал строително-монтажни работи /СМР/ и рехабилитации в притежаваната и експлоатирана от него подстанция „Марица Изток“. Излага се, че нормата на чл. 45, ал. 1 от обвързващия страните договор – за стесняване на границите на ответника в качеството му на независим преносен оператор, е недействителна, поради противоречието и с чл. 94 ЗЗД във връзка с чл. 74, ал. 2 ЗЕ, като чл. 94 от ЗЗД прогласява за недействителни уговорките, с които се изключва или ограничава отговорността на длъжника за установените форми

на вина в гражданското право – умисъл или груба небрежност, специалният закон /ЗЕ/ въвежда с императивна норма ограничаване отговорността на енергийните предприятия, но само при наличие на лимитативно установените в чл. 73 от ЗЕ случаи, а съгласно чл. 74, ал. 2 от ЗЕ енергийните предприятия не носят отговорност за вреди само в случай на правомерно временно ограничаване или прекъсване производството и достъпа до ЕПМ, извън случаите на ограничения, които са правомерни и в съответствие с чл. 73 и 74 от ЗЕ, по аргумент от противното отговорността на енергийното предприятие не може да бъде ограничавана, а приемането на обратното би означавало, че ограничаването на отговорността на ответника е следствие на негови незаконосъобразни деяния. Евентуално се твърди, че дори и тази уговорка да се приеме за непротиворечаща на закона, то деянието на ответника е осъществено при груба небрежност в поведението му, в качеството му на независим преносен оператор. „ЕСО“ ЕАД било лицензирано дружество със законово установени с императивни норми задължения и правомощия, поради което несъответствието на неговото поведение при ограничаване и преустановяване достъпа на ищеца до ЕПМ, сочело именно на груба небрежност, изразяваща се в неполагане на дължимата грижа, която дължи в конкретния случай. В случая се установявала оборима презумпция за вина - тоест небрежността се предполага, която презумпция не е оборена от страна на ответника, нещо повече - по делото се установявало поведение на ответника, което представлява груба небрежност, поради следните обстоятелства: 1/ ответникът извършва високоспециализирана дейност по достъп и пренос до ЕПМ, като тази идейност е лицензирана с лицензия № Л-419-04/18. 12. 2013 г.; 2/ в изпълнение на лицензионните си задължения ответникът е длъжен да поддържа в техническа изправност притежаваната и експлоатираната от него ЕПМ. Тъй като от ответника „ЕСО“ ЕАД се изисква специализирана и много по-висока дължима грижа на регулирано и лицензирано дружество, то в нарушение на издадената му лицензия, респективно в нарушение на процесния договор, поведението му не съответства на обективната мярка на поведение и на най-небрежния стопанин, поради това се установява и формата на вината му, като груба небрежност.

Иска се от съда, след като се убеди в основателността на изложеното, да постанови решение, с което да присъди на ищеца претендираното

обезщетение за понесените вреди под форма на загуби и пропуснати ползи, подробно конкретизирани в исковата и в допълнителна молба от 03. 12. 2018 г. Претендират се и законната лихва върху присъдената сума по обезщетението от датата на подаване на исковата молба в съда, както и разноски.

В отговора си на исковата молба /ОИМ/ ответникът оспорва иска, както по основание, така и по размер, моли за отхвърлянето му, претендира разноски в производството.

На първо място ответникът счита иска за ненадлежно предявен срещу него в частта му досежно претърпените загуби за начислени разходи за балансиране, включително и за законово начислени разходи за акциз и такса задължение към обществото за потребените количества електроенергия от ищеца, като твърди, че не е пасивно **процесуално** легитимиран да отговаря по иска в тази му част, тъй като правоотношенията му с ищеца касаят единствено достъпа до и преноса на електрическа енергия през ЕПМ /по изложени по-долу в настоящите мотиви съображения това възражение е неоснователно/, прави възражения по формалната редовност на исковата молба /чл. 127, ал. 1, т.т. 4 и 5 от ГПК/, като съдържаща неясноти и противоречия между фактически твърдения и петитум /впоследствие същите по указания на първоинстанционния състав са отстранени/.

В защитата си срещу иска по същество, изложена в ОИМ, ответникът поддържа, че е енергийно предприятие по смисъла на § 1, т. 24 от Допълнителните разпоредби /ДР/ на Закона за енергетиката /ЗЕ/, което осъществява дейността пренос на електрическа енергия в изпълнение на лицензия № Л-419-04/18. 12. 2013 г., издадена на основание чл. 39, ал. 1, т. 2, във връзка с чл. 51, ал. 1, и чл. 52, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕ, от Комисията за енергийно и водно регулиране /КЕВР/. С решение № С-5/30. 07. 2015 г. и решение № С-7/05. 11. 2015 г. на Комисията за енергийно и водно регулиране, „ЕСО“ ЕАД е сертифицирано като независим преносен оператор /НПО/ на ЕПН в съответствие с изискванията на Закона за енергетиката, транспонирани от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент относно общите правила за вътрешния пазар на електрическа енергия, а нотифицирането на решението за определянето му като такъв е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз в брой С 428 от 19 декември 2015 г.

Излага, че ангажирането на отговорността му предполага неизпълнение на конкретно негово договорно задължение по представения с исковата молба договор между него и ищеца. Досежно предмета на процесния договор между страните ответникът не оспорва, но възпроизвежда твърденията и на ищеца по делото /това е видно и от писменото съдържание на самия договор, неоспорено по делото/, че същият е предоставянето на достъп до и пренос на електрическа енергия през ЕПМ и предоставянето на системни услуги, за което ищецът дължи заплащането на нормативно установена и определена от КЕВР цена, като еквивалентна и насрещна престация на тази по предоставянето на този достъп, какъвто ищецът безспорно има. В съответствие с действащото в областта на енергетиката законодателство, в т.ч. и съобразно чл. 29, ал. 1 и 3 от Правилата за търговия с електрическа енергия /ПТЕЕ/ след като дадено лице ползва ЕПМ и/или електроразпределителната мрежа, то следва да заплаща възнаграждение за това, защото срещу всяка престация /в случая мрежовата услуга - „достъп до ЕПМ“/ следва да се заплаща съответна по размер цена, която не само да компенсира разходите на лицето, предоставящо услугата /„ЕСО“ ЕАД/, но възмездяването да има и ефект, водещ до увеличаване на имуществото на търговеца, за да реализира печалба, каквато е основната цел на всеки търговец /в последната им част твърденията на ответника в ОИМ, макар и принципно верни, са без значение за спора, доколкото по делото не се спори, а е и установено, че уговорената по процесния договор цена за достъп, освен че се дължи, но е и заплащана от ищеца./

Ответникът излага, че действително, както е описано в исковата молба, на 28. 06. 2018 г. в 23:02 часа изключва автоматично АТ 201 на страни 220 kV и 110 V от ДЗТ на АТ 201, както и всички изводи 110 kV – „Вълкан“, „Странджа“, „Съзлийка“, „Могила“, „Пясъчево“, „Нитрат“, „Малево“, „**Мир**“, „**Единство**“, „**Прогрес**“, „**Успех**“, „Сотиров“ от Диференциалната защита на шини /ДЗШ/, ш.с. /шинна система – бел. на докладчика във въззивната инстанция/ „А“ 110 kV, в който час в ТЕЦ „Брикел“ изключват работещите ТГ-2 и ТГ-3 от технологична защита на турбината. Съгласно чл. 42, ал. 6 и чл. 43, ал. 2 от Правилата за управление на ЕЕС /ПУЕЕС/, турбогенераторите на централата на ищеца следва не да изключат, а трябва да хвърлят товара и да запазят собствените нужди на централата при аварийно отделяне от /ЕЕС/ на България. Причина за аварията, както е посочено в съставеният за случая

протокол от 29. 06. 2017 г. за разследване на нарушение в работата на съоръженията в п/ст „Марица Изток“ 400/200/110 kV - собственост на „ЕСО“ ЕАД, е взривяване, запалване и пожар на комбиниран измервателен трансформатор EIS 126, производство ГДР на фаза С на страна 110 kV на АТ 201. Видно от същия протокол /стр. 2/, след извършване на оперативни превключвания по разпореждане на дежурния диспечер от ТДУ Юг, след 02:30 ч. е включен АТ 202 200 MVA на страни 220 kV и 110 kV и е захранена шина „А“ - 110 kV, както и всички изводи 110 kV – „Вълкан“, „Странджа“, „Съзлийка“, „Могила“, „Пясъчево“, „Нитрат“, „Малево“, „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“, „Сотиров“. С други думи, преносът на електрическа енергия през ОРУ 110 kV на п/ст „Марица Изток“ /към която е присъединен и ищецът/ е възстановен, в съответствие с изисквания на чл. 73, ал. 1 и ал. 3 от ЗЕ. /Още тук следва да се отбележи, че цитираните разпоредби на ЗЕ са въобще неотнормирани към конкретният процесен случай и в също процесната хипотеза на преустановяване на достъпа на ищеца до ЕПМ, съответно – и неговото възстановяване, дори и да е осъществено в посочения в чл. 73, ал. 3 от ЗЕ срок, доколкото изискват активно действие на оператора на мрежата – негово разпореждане, което при определените в закона условия, с оглед на особените професионални, житейски и други обективни, също законоустановени обстоятелства, бива в тези разпоредби на ЗЕ прогласено от законодателя за принципно правомерно негово поведение, в отлика от процесния случай, в който каквото и да било негово активно поведение – разпореждане по см. на посочените норми, не е налице, а по изложените по-долу в настоящите мотиви от правна страна съображения, съдът намира и поведението му за не правомерно, а за виновно, съответно – и противоправно/. Тъй като след включване от страна на „ЕСО“ ЕАД на всички присъединения към шини 110 kV и по-конкретно 110 kV „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“, чрез които се осъществява присъединяването на ТЕЦ „Брикел“ към преносната мрежа и връзката на централата, респ. достъпът до ЕПМ е възстановен. Именно поради това и с оглед текстовете на чл. 45, ал. 3, б. „а“ и „г“ от договор за достъп № DST-042/30. 12. 2015 г. между страните, както и разпоредбата на чл. 122, ал. 2, т. 2 и ал. 4 от ЗЕ. /По отношение на неприложимостта по делото и на тази законова разпоредба също и изцяло важи изложеното по-горе досежно разпоредбите на чл. 73-74 от ЗЕ, доколкото законоустановената в нея хипотеза от обективна страна няма нищо

общо с установените по делото обстоятелства/. Ответникът твърди, че в конкретният случай не е налице нито некачествено изпълнение на договорните му задължения, нито нарушение на императивните разпоредби на закона. Следователно, отговорността на „ЕСО“ ЕАД може да бъде ангажирана единствено, ако по свой почин и без да са налице основанията по чл. 73 и чл. 122 от ЗЕ е преустановило достъпа и преноса на електрическа енергия през ЕПМ на ищеца /твърдение, неоснователно по изложените в скоби непосредствено по-горе причини/. На следващо място ответникът излага, че видно от представените с исковата молба договор за балансиране № BAL-004/27. 02. 2015 г. сключен между „ЕСО“ ЕАД и „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, сетълменти за м. 06 и 07. 2017 г. на „Брикел“, като производител, издадени от последното фактури на ищеца за начислени разходи за балансиране за небаланси, вкл. и водената между страните кореспонденция се установява неоснователност на исковата претенция, **доколкото ответникът не е страна в посоченото договорно правоотношение**, респ. няма материалноправна легитимация да отговаря по така предявения иск за претърпени загуби за начислени разходи за балансиране за небаланси /по изложени по-долу в мотивите към настоящото решение от правна страна, това възражение е също неоснователно, както и възражението за липса на пасивна процесуалноправна легитимация на ответника по иска в тези му части/. В подкрепа на това са и приложените към ОИМ писмени доказателства - сетълмент за процесния период и издадени от „ЕСО“ ЕАД фактури въз основа на цитирания горе договор за балансиране.

Според ответника по-нататм, предявената искова претенция е както необоснована, така и неоснователна във всичките и останали части, предвид факта, че липсват каквито и да било доказателства обосноваващи претърпени загуби от стойността на допълнително гориво за разпалване на енергийните съоръжения на ищеца и/или нанесени щети върху съоръженията му, а за последните и в противоречие с предвиденото в сключеният с „ЕСО“ ЕАД договор за достъп са съставени и представени с исковата молба констативни протоколи без участието на представители на „ЕСО“ ЕАД. Наред с това, при предявяване на иск по чл. 82 ЗЗД за обезщетяване на вреди под формата на пропуснати ползи от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество брикети, по три договора с контрагенти /представени с исковата молба/, трябва да съществува сигурност за увеличаване имуществото на

кредитора, което по никакъв начин не се установява с приложените към исковата молба доказателства. Също така и предвид текстовете на чл. 45, ал. 3, б. „а“ и „г“ от договора за достъп № DST- 042/30.12.2015 г. между страните, както и цитираната вече разпоредбата на чл. 122, ал. 2, т. 2 и ал. 4 от ЗЕ, ответникът счита, че не е налице и твърдяната от ищеца недействителност на уговорката в чл. 45, ал. 1 от договор за достъп.

Моли се в ОИМ за отхвърляне изцяло на предявените искове, претендират се разноси в производството.

В допълнителната си искова молба /ДИМ/ ищецът оспорва възраженията на ответника срещу процесуалната му легитимация да отговаря за претърпени загуби за начислени разходи, като сочи, че искът е за обезщетяване на вреди, което обхваща претърпени загуби и пропуснати ползи, които са пряка и непосредствена последица от неизпълнението на ответника, претенцията на ищеца обхваща фактурирани и претърпени разходи /за балансиране, акциз, такса задължение към обществото и др./, които ищецът не би претърпял, ако не би било налице противоправното поведение на ответника, довело до отпадане на достъпа на ищеца до ЕПМ. Намира за неоснователни възраженията на ответника срещу редовността на исковата молба /впоследствие същата е оставена частично без движение по указания на съда в открито съдебно заседание и е уточнявана до степен, възприета от съда за редовна – бел. на докладчика във въззивната инстанция/.

В ДИМ Ищецът акцентира върху фактите, по отношение на които не се спори между страните – наличието на договорно отношение с описаното в исковата молба съдържание /същото се твърди и от ответника в ОИМ, видно е и от приложения, и неоспорен договор, с приложенията към него/, изпълнението на финансовите задължения на ищеца по договора към ответника, ангажира доказателства за плащане по издадените от ответника по предмета на договора фактури, моли съда да отхвърли възраженията на ответника. В допълнение към заявлението си, че ответникът не оспорва преустановяването на достъпа му до ЕПМ, ищецът излага становище, че представения към ОИМ протокол за разследване на процесната авария е едностранен, докато същата била от характера на изброените в чл. 176, т. 1 от ПУЕЕС, което изисквало съвместно разследване на двете засегнати страни, а не само на ответника.

По отношение на твърдението на ответника, че производствените агрегати на централата на ищеца не трябвало да се изключат автоматично /т.нар. технологична защита на турбогенераторите/, а на основание чл. 42, ал. 6 и чл. 43, ал. 2 от ПУЕЕС е трябвало да преминат към отделяне от мрежата и режим на захранване на собствени нужди, което всъщност съставлява защитно възражение на ответника срещу иска, базирано на твърдението, че ищецът сам не е спазил техническите изисквания на ПУЕЕС, като не е отделил автоматично производствените си агрегати от мрежата, а автоматично ги е изключил, квалифицирано от ищеца като домогване от страна на ответника да твърди, че ищецът е могъл да ограничи вредите си, то и ищецът насреща излага, че от приложените писмени доказателства, представени с отговора на исковата молба /писмо изх. № ЦУ-ПМО-683/13. 02. 2015 г., писмо вх. № ЦУ-ПМО- 683/1/17. 02. 2015 г. и Заповед № ЦУ-254 от 12. 02. 2015 г./ се установявало, че ответникът „ЕСО“ ЕАД, в качеството си на електроенергиен системен оператор /ЕСО/, е дал разпореждане именно на ищеца да изключи автоматичното отделяне от ЕПН. Разпореждането на ответника на основание на чл. 109, ал. 2 ЗЕ има задължителен характер за всеки производител. Нещо повече, производителят носи административнонаказателна отговорност по реда на чл. 220 ЗЕ, ако не изпълни разпореждане на „ЕСО“ ЕАД. Поради задължителния характер на разпорежданията и административнонаказателната отговорност, свързана с това, ищецът не е имал никаква правна или фактическа възможност да не се съобрази с разпореждането да изключи автоматичното честотно отделяне /АЧО/. Именно поради разпореждане на ответника, ТЕЦ „Брикел“ е бил с намалени възможности за осигуряване на захранване на собствени нужди, т.е. не е бил в техническо състояние да работи най-малко два часа след преустановяване на достъпа до ЕПМ. Нещо повече, видно от писмените доказателства ответникът „ЕСО“ ЕАД не е изпълнил задължението си по чл. 19 от Договора, тъй като след заповедта за изключване на автоматичното честотно отделяне не е съгласувал нови мерки за реализиране на надеждно захранване на собствените нужди на централата. По-натам според ищеца, при така описаната фактическа обстановка - преустановяване на достъпа до преносната мрежа чрез подстанция „Марица Изток“ и заповед на ответника „ЕСО“ ЕАД да се изключи автоматичното честотно отделяне на ТЕЦ „Брикел“, ищецът надлежно е изпълнил задължението по чл. 20 от процесния

договор, а именно - е участвал в регулирането на напрежението в мястото на присъединяване към преносната мрежа в съответствие с техническите възможности за обезпечаване на технико-икономическите характеристики на производствените си агрегати - в случая са се задействат автоматичните защиты по изключване на ТЕЦ „Брикел“.

По възражението на ответника срещу претенцията за претърпени загуби по заплащане на разходи за балансиране ищецът оспорва то да е състоятелно, като настоява, че предявената претенция е за понесени разходи, които ищецът не би понесъл, ако не е било вредоносното поведение по преустановяване на достъпа до преносната мрежа от страна на ответника. Преустановяването на достъпа до преносната мрежа води до по-високи небаланси /както за потребление, така и за производство/ вследствие неизпълнение на зададените от ТЕЦ „Брикел“ графици и оттам – до по-големи по размер разходи за балансиране, които ищецът иначе не би претърпял. В отговора на ответника, неоснователно според ищеца се изтъква аргументът, че „ЕСО“ ЕАД не е страна по договора за балансиране между ищеца и координатора на групата. Както подробно е изложил ищецът в обстоятелствената част на исковата молба, по силата именно на договора с координатор на балансираща група, той /ищецът/, е задължен да заплати агрегираните от него небаланси, но в случая те се дължат не на неговото поведение по неспазване на графиците, подадени към координатора, а на противоправното преустановяване на достъпа до преносната мрежа. Отделно, в свое писмо изх. № ПМО-2366 от 06. 07. 2017 г. /доказателство № 14-15 по описа към исковата молба/ ответникът признавал, че за определен период не следва да се начисляват разходи за небаланси на ищеца /от 23:00 часа на 28 юни до 11 часа на 29 юни 2017 г./, но оспорва разходите за останалия от процесния период.

В отговора си на допълнителната искова молба /ОДИМ/, ответникът твърди, че е безспорно, че осъществяваната от страните в производството дейност е лицензионна по смисъла на чл. 39 от Закона за енергетиката /ЗЕ/, както и че преноса на електрическа енергия /чл. 86 и сл. от ЗЕ/ се извършва от ответника, а производството на електрическа енергия /чл. 84 и сл. от ЗЕ/ от ищеца. Безспорно е също така, че в съответствие с чл. 104, ал. 1 от ЗЕ между тях е налице сключен договор № DST-42 за достъп до и пренос през ЕПМ (представен от страните по делото и неоспорен), в който са уредени правата, задълженията и отговорностите им по повод достъпа на производствения

обект на ищеца до същата мрежа, която пък е собственост на ответника, и преноса на количествата електрическа енергия, произведени и постъпили, или потребени. Видно от изложеното, както в исковата молба, така и в писмения отговор, вкл. и от представените с отговора писмени доказателства /Протокол за разследване на нарушение в работата на съоръженията в п/ст „Марица Изток“ 400/200/110 kV от 29. 06. 2017 г./, **между страните не е налице спор и по отношение възникването на авария в п/ст „Марица Изток“ от 28. 06. 2017 г. в 23:02 ч., при която и в резултат на силен взрив и разразил се пожар, изключват автоматично автотрансформатор „АТ201“ 200 MVA на страни 220 kV и 110 kV от Диференциалната защита на трансформатор /ДЗТ/ на АТ 201, както и всички изводи 110 kV – „Вълкан“, „Странджа“, „Съзлийка“, „Могила“, „Пясъчево“, „Нитрат“, „Малево, „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“, „Сотиров“ от Диференциалната защита на шини /ДЗШ/, шинна система /ш.с./ „А“ 110 kV, като в същия час в ТЕЦ „Брикел“ изключват автоматично от паралел работещите ТГ-2 и ТГ-3 от технологична защита на турбината, за което са налице съответните уведомявания и записи в оперативния дневник на ТДУ-Юг от същата дата /тези обстоятелства са изложени от ответника и в отговора му на първоначалната искова молба, като в последната им част – относно наличните уведомявания всъщност не са безспорни, доколкото едно от твърденията на ищеца по делото е, че не е уведомен съобразно договора, за което е поставил задачи и на СТЕ – бел. на докладчика/. Ответникът твърди в ОДИМ, че за да се ангажира договорната му отговорност, следва не само да се установи наличие на облигационна връзка, но и да се установи неизпълнение на конкретно задължение, произтичащо от тази връзка, в резултат на което да са настъпили твърдените вреди. Съгласно чл. 82 от ЗЗД, обезщетението обхваща всички вреди /претърпените загуби и пропуснати ползи/, доколкото те са пряка и непосредствена последица от неизпълнението и са могли да бъдат предвидени при поражение на задължението, като при недобросъвестност на длъжника обезщетението обхваща всички преки и непосредствени вреди. Основното твърдение, с което ищецът обосновава основателността на иска е свързано с „неправомерното преустановяване на достъпа до ЕПМ на централата“ - собственост на ищеца, без да отчете обстоятелството, че т.нар. „неправомерно преустановяване на достъпа“ се дължи на авария, в резултат**

на която се задействат релейните защиты на участък от ОРУ-110 kV в п/ст „Марица Изток“ и отпада захранването по изводи 110 kV. **В случая аварията е възникнала на шинна система „А“** и действието /съобразно изискванията на раздел VIII, чл. 925 от Наредбата за Устройство на електрическите уредби и електропроводни линии/ на диференциалната защита на шини е именно да изключи всички присъединения към повредената шина /бележка на докладчика – другата шинна система „Б“ от иначе двойната шинна система на ОРУ на п/ст „Марица Изток“, и това е безспорно установено по делото, видно от изложеното по-долу в мотивите от фактическа страна, в момента на аварията е била в планов ремонт, и въобще не е била в употреба, като всички, посочени от ответника изводи /ВЕЛ/, включително тези от значение за спора, като свързващи ищеца с ЕПМ, са били свързани само и единствено именно към авариралата шинна система „А“/. По този начин, според ответника по-нататък, аварираният елемент от ОРУ 110 kV се обезточва /остава без напрежение/ и влиянието на аварията се ограничава само в мястото на възникването и. /По този, също принципно нормативно уреден, съответно – и правомерен начин на осигуряване работата на защитите на ОРУ обаче, в конкретният процесен случай и съобразно установените по делото обстоятелства – съсредоточаване на всички изводи на ОРУ 110 kV на една, аварирала шина, на практика вместо влиянието на аварията да е ограничено в мястото на възникването и, е „обезточена“ цялата шинна система на ОРУ, съответно – изцяло преустановена и всяка възможна връзка на ищеца с ЕПМ – бел. на докладчика/. Същата авария, според ответника, съобразно договореностите между страните /чл. 44, ал. 1 във вр. с раздел 1 - определения от договора/ представлява форсмажор, респ. договорната отговорност на „ЕСО“ ЕАД не би могла да се ангажира, вкл. и по арг. от чл. 45, ал. 3 от договора за достъп и чл. 81, ал. 1 от ЗЗД. Дори, отново според ответника и процесната авария да не можело да се отнесе към текста на чл. 44, ал. 1 от договора, то съобразно предвиденото в чл. 73, ал. 1, т. 1 от Закона за енергетиката и чл. 24, ал. 1 от Наредба № 10 от 09. 06. 2004 г. за реда за въвеждане на ограничителен режим, временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия и природен газ /обн., ДВ, бр. 63 от 20. 07. 2004 г., в сила от 20. 07. 2004 г., изм., бр. 42 от 09. 06. 2015 г., в сила от 09. 06. 2015 г./, операторът на ЕПМ /„ЕСО“ ЕАД – ответникът/ може да **разпоре**ди временно прекъсване

или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия без предварително уведомяване на производителите при възникване или за предотвратяване на аварии. Наред с това, в чл. 27, ал. 1 от цитираната горе Наредба № 10, законодателят е предвидил, че временното прекъсване или ограничаване на производството се извършва от автоматичните защитни устройства без намесата на оперативния дежурен персонал и/или от оперативния дежурен персонал при настъпване на условия по чл. 24, ал. 1, като неговата продължителност не може да надхвърля 48 часа. От представените с отговора на исковата молба - Протокол за разследване на нарушение в работата на съоръженията в п/ст „Марица Изток“ 400/200/110 kV от 29.06.2017 г. и извадка от оперативния дневник на ТДУ-Юг, свързани с действието на шини 110 kV в п/ст „Марица Изток“ и отпадане на захранването на ТЕЦ „Брикел“ /съставени съобразно изискванията на действащата нормативна уредба - ЗЕ, Наредба № РД-16-57 от 28. 01. 2008 г. за дейността на операторите на ЕЕС и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти, и електрическите уредби на потребителите, Правила за управление на Електроенергийната система /ПУЕЕС/ се установяват, както дадените от дежурния диспечер на ТДУ-Юг разпореждания във връзка с аварията, така и точните часове на гасене на пожара и извършените оперативни превключвания, в резултат на които поетапно е възстановявано електрозахранването на всички изводи 110 kV – „Нитрат“, „Мир“, „Единство“, „Странджа“, „Сотиров“, „Вълкан“, „Успех“, „Съзлийка“, „Могила“, „Малево – Пантограф“, „Пясъчево“ и „Прогрес“. Последното идвало да покаже, че в периода от 02:47 часа до 03:55 часа на 29. 06. 2017 г. /за период много по кратък от законоустановените 48 часа/, са извършени необходимите превключвания за подаване на напрежение по изводи 110 kV „Мир“, „Единство“, „Прогрес“ и „Успех“, чрез които се захранва ТЕЦ „Брикел“, респ. достъпът на централата е бил възстановен още с включването на извод 110 kV „Мир“ в 02:47 часа на 29. 06. 2017 г., а до 03:55 часа на същата дата е възстановена нормалната схема на централата. Твърдяното от ищеца „аварийно изключване на централата от 08:00 ч. до 24:00 ч. на 04. 07. 2017 г.“ няма връзка и не е в резултат на преустановяване на достъпа до ЕПМ, тъй като видно от приложения от ответника аварийен бюлетин от същата дата, няма регистрирана авария в ЕПМ, а отчетената такава касае авария по

съоръженията на ищеца. Ето защо ответникът счита, че „ЕСО“ ЕАД е положило дължимата грижа, досежно процесната авария, като е предприело съответните, нормативно установени уведомителни, оперативни и технически действия за преодоляване на събитието, гарантиране на необходимата сигурност, безопасност и качество на работа на ЕЕС. В този смисъл не е налице, твърдяното от страна на ищеца „противоправно поведение на ЕСО ЕАД“ и/или „неправомерно преустановяване на достъпа до ЕПМ“, а още по-малко пък е налице възможност за изразяване на мнение, че събитието има „характера на изброените по чл. 176, т. 1 от ПУЕЕС“ или пък на правно необоснованото схващане, че „вредите на ищеца са преки и непосредствени, тоест в ясна причинна връзка с вредоносното деяние на ответника и са напълно предвидими, т.к. ответникът е наясно с техническите възможности на ищеца“. Последното или „техническите възможности на ищеца“ са отговорност на ищеца и нямат отношение към извършвана от електропреносния оператор лицензионна дейност, доколкото изискванията за същите се съдържат в ПУЕЕС, Наредба № 3 за устройството на електрическите уредби и електропроводните линии, и зависят от предприетите действия /технически стъпки/ на дежурния персонал на централата, целящи подготовка на съоръженията им за влизане в паралел с ЕПМ за осъществяване на обичайната за ищеца дейност. За пълнота на изложеното и предвид, твърденията на ищеца /стр. 3, абз. 3 от допълнителната искова молба/, че „ЕСО“ ЕАД „е дал разпореждане именно ищеца да изключи автоматичното отделяне от Е.преносната мрежа“ и „...поради разпореждането на ответника, ТЕЦ „Брикел“ е бил с намалени възможности за осигуряване на хранване на собствени нужди, т.е. не е бил в техническо състояние да работи най-малко два часа след преустановяване на достъпа до ЕПМ“, ответникът обръща внимание, че автоматичното честотно отделяне /АЧО/, за което е издадена заповедта от 12. 02. 2015 г., касае автоматиката, която се използва при разпадане на ЕЕС, в който случай да остане остров от потребители около централата, които да са хранени и това, по аргумент от чл. 43, ал. 2, т. 1 и т. 2 от ПУЕЕС, няма нищо общо със задължението на производителя - ТЕЦ „Брикел“ да осигури АЧО и хранване на собствените нужди. При така изложените аргументи ответникът моли съда да остави без уважение претенцията на ищеца, като обобщено счита, че претенцията на ищеца за неизпълнение на договорни

задължения от страна на ответника, е неоснователна, а оттам и предявената такава за обезщетение по чл. 82 от ЗЗД, тъй като преустановяването на достъпа до ЕПМ на ТЕЦ „Брикел“ не се дължи на причини, за които „ЕСО“ ЕАД отговаря и/или могат да му се вменят във вина.

Във връзка с конкретно заявената от ищеца претенции, ответникът излага, че цената за достъп до ЕПМ се дължи по силата на ЗЕ, цените са регулирани в наредба, и доколкото тази цена е нормативно уредена, на ищеца е начислена за 29. 06. 2017 г. е начислена и фактурирана цена за достъп и пренос, съответстващи на преминалите и отчетени количества електроенергия от и/или към ищеца, поради което тази претенция на ищеца била неоснователна /такава претенция ищецът и не формулира – претенциите му са изцяло за вреди, по основания /пера/ и размери, както са заявени в исковата молба и уточнителната такава по делото – бел. на докладчика, поради което както изложеното, така и последващото досежно реактивната енергия, са неотносими към конкретния спор, и съдът ги пресъздава схематично./ Що става въпрос за акциз и такса задължения към обществото, ответникът, както и в ОИМ счита, че не е легитимиран да отговаря по тези претенции, доколкото същите се дължат от ответника на други, трети за делото лица, и ответникът няма никакви отношения с участниците в тези, други правоотношения.

При така пресъздадените твърдения на страните по делото съдът, преценявайки допустимостта и правилността на обжалваното първоинстанционно решение, съобразно с правомощията на въззивната инстанция, императивно законоустановени в разпоредбата на чл. 269 от ГПК, намира следното:

Обжалваното първоинстанционно решение, като постановено от законен съдебен състав, в изискващата се от закона писмена форма, в рамките на дискреционните правораздавателни правомощия на съда, съобразно с твърденията на ищеца в исковата му молба относно обстоятелствата, на които се основава иска и с търсената така със същия иск защита /чл. 127, ал. 1, т.т. 4 и 5 от ГПК/, е валидно и допустимо.

Неоснователно е първото възражение на ответника срещу иска в отговора му на исковата молба, базирано на твърдения за липса в негово лице на процесуална легитимация да отговаря по същия в изложените в ОИМ части

/претенциите на ищеца за вреди, претърпени от начислени разходи за балансиране, вкл. и тези за акциз и такса задължение към обществото/, доколкото не бил страна в материалното правоотношение – основание за плащане от страна на ищеца, на процесните суми в тази им част в полза на трето лице, която липса би сочила на недопустимост на иска, съответно – и на постановеното по него решение в тази му част. Наличието или липсата на процесуална легитимация в лицето на ответника да отговаря по иска се определя само от твърденията на ищеца в исковата му молба, а не от действителното фактическо и правно положение на отношенията между страните, което се разкрива по делото в резултат на процеса по доказването на правнорелевантните за заявеното за съдебна защита спорно субективно материално гражданско право на ищеца, и подвеждането на тези факти от съда под хипотезиса на приложимите в случая правила на действащия обективен правов ред, при което се установява дали ответникът е или не е материалноправно легитимиран да отговаря по иска, съответно – и основателността или неоснователността на последния. Доколкото ищецът твърди, че и в тези си части, също твърдените да са претърпени от него вреди, са резултат именно от неизпълнението на процесното договорно задължение на ответника по договора между страните за осигуряване от ответника, на достъп на ищеца до ЕПМ, тъй като вследствие не на негово, на ищеца собствено поведение, а на това ответниково неизпълнение и последвалото го аварирание на мощностите му, ищецът не е изпълнил точно заявените от него в отношенията му с „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, изпълняващо дейността на координатор на балансираща група, в която ищецът членувал, дневни графици – неизпълнение, довело и до генериране на процесните небаланси, за които на ищеца са начислени именно и тези разходи, претендирани като вреди, то и искът и в тези му части е изцяло допустим, а основателността му е въпрос по съществуващото на спора, а не по допустимостта.

По същество обжалваното първоинстанционно решение е неправилно, поради следното:

Извършвайки, съобразно разпоредбата на чл. 235, ал. 2 от ГПК оценка на събраните по делото допустими и относими доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, независимо от обстоятелството, че в огромната си част мотивите на първоинстанционния съд, изложени към обжалваното му

първоинстанционно решение, сами по себе си доста обемни, в частта им откъм фактическата страна на спора, са правилни, съответно – по делото почти изцяло, с много малки изключения съществуването или несъществуването правнорелевантните за спора факти, е също правилно установено от първоинстанционния съд, но с оглед точното съдържание на разпоредбата на чл. 272 от ГПК, съобразно която въззивният съд има право да препраща към мотивите на обжалвания съдебен акт само в случаите, в които го потвърждава, то и въззивният състав, и независимо от застрашаващия здравия разум обем на настоящото изложение, но се вижда принуден да възпроизведе в настоящите мотиви и голяма част от тези на първоинстанционния съд в частта им относно фактите, като при това, и при извършването и на самостоятелната си дейност по установяване на обстоятелствата по делото от фактическа страна, в качеството си на инстанция по съществото на спора, то и **въззивният съд намира за установено по делото от фактическа страна следното:**

Не се спори, установява се от представените с исковата молба и неоспорени в тази им част писмени доказателства, че ищецът е енергийно предприятие по см. на дадените в допълнителните разпоредби /ДР/ на Закона за енергетиката /ЗЕ/ легални дефиниции, съответно – лицензиран производител на електрическа и топлинна енергия, при това – именно в качеството му, сочено от него в исковата молба – на производител с високоефективно комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия /ВКПТЕЕ/, т.нар. когенерация или комбиниран цикъл на производство, като легалната дефиниция на същото е дадена в § 1, т. 28 от ДР на ЗЕ, каквото качество е имал включително и през целия исков период – м. юни-юли 2017 г. Безспорно е и е доказано също, че ищецът е и ползвател на електропреносната мрежа по смисъла на същите разпоредби, по силата на изложените в исковата му молба, и неоспорени от противната страна, обстоятелства.

Не се спори, но и безспорно се установява от събраните по делото доказателства, възникването на авария в подстанция „Марица Изток“, за която също не се спори, че е собственост на ответника, на 28. 06. 2017 г. в 23:02 ч., при която и в резултат на силен взрив, и разrazil се пожар, изключват автоматично автотрансформатор „АТ201“ 200 MVA на страни 220

kV и 110 kV от диференциалната защита на трансформатор /ДЗТ/ на АТ 201, както и всички изводи 110 kV – „Вълкан“, „Странджа“, „Съзлийка“, „Могила“, „Пясъчево“, „Нитрат“, „Малево“, „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“, „Сотиров“, от диференциалната защита на шини /ДЗШ/, ш.с. /шинна система – бел. на докладчика във въззивната инстанция, същото е видно от заключенията на ВЛ по СТЕ/, „А“ 110 kV, като в същия час в ТЕЦ „Брикел“ изключват автоматично от паралел работещите ТГ-2 и ТГ-3 от технологична защита на турбината, за което са налице съответните уведомявания и записи в оперативния дневник на ТДУ-Юг от същата дата.

Безспорно се установява, че на 30. 10. 2013 г. ищецът е сключил с „ХИЙТ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД договор, по силата на който продава и доставя брикети от енергийни лигнитни въглища. Съобразно условията на договора купувачът заявява количествата брикети, а продавачът /ищецът/ в 3-5 дневен срок ги товари на железопътни вагони. При настъпване на форсмажорни обстоятелства срокът за изпълнение се удължава с периода на протичане на събитieto.

Не се спори, установява се, че по силата на решение от 11. 12. 2013 г., „БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ“ ЕАД /БЕХ/, едноличен собственик на дружеството-ответник, му прехвърля част от имуществото на „НЕК“ ЕАД, свързано с преноса на електрическа енергия. Недвижимите имоти, които преминават към ответника, включват такива в мрежови експлоатационен район Стара Загора. В приложение към решението са описани всички недвижими имоти, преминаващи от едното дружество към другото. Прилежащ към тях е и недвижим имот, представляващ земя за подстанция /п/ст/ „Марица Изток“.

Не се спори, установява се, че с решение № И1-Л-349 от 28. 11. 2014 г. ДКЕВР изменя лицензията на третото лице „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, като допълва същата с права и задължения за дейността „координатор на стандартна балансираща група“ и „координатор на комбинирана балансираща група“.

Не се спори, установява се, че на 27. 02. 2015 г. ответникът е сключил договор с „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, в качеството му на координатор на балансираща група, във връзка със сделките за компенсиране на отклоненията между измерените количества произведена и/или потребена

електрическа енергия от обектите, за които третото лице е поело отговорност за балансиране, и валидираните от ответника агрегирани графици за продажба или покупка на ел. енергия за всеки период на сетълмент. Съгласно чл. 7.2. от договора, когато страна по него се позовава на обстоятелства представляващи непреодолима сила, то тя е длъжна да уведоми или изпрати известие до другата страна в най-кратък срок, но не по-късно от 48 часа от узнаването. В срок от 10 работни дни след изпращане на известието следва да се представи и удостоверение за форс мажор от БТПП.

Не се спори, установява се, че на 29. 04. 2015 г. ищецът е сключил договор с „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД за участието на ищеца в балансираща група, координирана от същото дружество. По този начин се регламентират отношенията между тях по повод прехвърлянето на отговорността за балансиране и принципите за разпределяне на общия небаланс между отделните членове в групата. Страните по този договор са се съгласили, че при настъпване на събития, представляващи непреодолима сила, следва да се уведомят в най-кратки срокове и в 14-дневен срок да потвърдят със сертификат от БТПП обстоятелствата.

С решение № С-5 от 30. 07. 2015 г., КЕВР сертифицира като независим преносен оператор ответника /НПО/ и одобрява Правилата му за предоставяне на услуги, както и 10-годишен план за развитие на преносната мрежа.

На 21. 08. 2015 г. „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД и ищеца са сключили договор за покупко-продажба на брикети за срок от 1 г. Купувачът предоставя на продавача заявка за следващия месец не по-късно от 25-то число на всеки месец за доставка. При настъпване на непредвидено и непредотвратимо събитие количествата недоставени брикети се разпределят в следващите месеци с допълнително споразумение. С анекс от 01. 04. 2017 г. се променя начинът на определяне на базовата цена.

С решение № С-7 от 05. 11. 2015 г. на КЕВР е издаден сертификат на ответника за независимост на електропреносната му мрежа.

Не се спори, установява се, че между страните е сключен представеният още с исковата молба и **неоспорен договор № DST-042 от 30. 12. 2015 г. /процесният договор/, по съдържанието на който също не се спори по делото**, нито пък по обстоятелството, че същият е бил действащ през исковия

период – м. юни-юли на 2017 г.

Съобразно чл. 2 от договора, уреждащ предмета му, **независимият преносен оператор /НПО/ - ответникът**, предоставя на ползвателя – ищеца, услугите достъп до и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа – ЕПМ /какво тя включва, както и по повечето, нормативно и/или договорно уредени дефиниции, не е налице спор между страните по делото/, срещу заплащането на цена, както и системни услуги. Последните, съобразно дефиницията, заложена в самия договор – р. I „Определения“, са **услугите, предоставени от НПО на ползвателя за планиране, диспечирание и управление на надеждната паралелна работа на турбогенераторите /на ищеца – бел. на докладчика/, за пренос на доставената от централата /на ищеца/ енергия до ползвателите на мрежата и потребителите на електроенергия, за балансиране на тези доставки, за измерване на произведената електрическа енергия, както и за обезпечаване на надеждността на системата, описани в договора.** Съобразно договора цената за достъп и пренос се определя от КЕВР за съответния регулаторен период. За обезпечаване на задължението си за плащане ищецът предоставя паричен депозит по сметка или неотменяема безусловна гаранция /по заплащането му от страна на ищеца няма спор по делото/. За всеки един от обектите, за които се пренася електрическа енергия, се определя максималната допустима мощност. Редът и начинът на измерване на ел. енергия се извършва в съответствие с ПИКЕЕ. **Всяка от страните може да спре изпълнението на задълженията си и се освобождава от отговорност при възникване на форсмажорни обстоятелства. Страната, позоваваща се на такива обстоятелства, е длъжна да изпрати известие до другата страна за настъпване и края на събитието, но не по-късно от 48 часа от узнаването му.** Ако страна е била в забава към момента на настъпване на събитието, тя не се освобождава от отговорност. Съобразно договора и съдържащите се в него дефиниции форсмажор означава всяко едно от неизчерпателно изброените по-долу събития или комбинации от събития, които са **непредвидими и независещи от волята на страните**, и водят до прекратяване /пълно или частично/, или невъзможност да се изпълнят задълженията по този договор, **и които не биха могли да бъдат разумно избегнати или преодолені от всяка от страните**, като саботаж, война, революция, бунт, експлозия, пожар, наводнение, земетресение, мълнии, буря,

ураган, проливни дъждове, градушка, свлачище, суша, заледряване, обледеняване, въздействие на околната среда върху електрическите уредби и съоръжения по-големи от оразмерителните по проект и други бедствия, стачки, локаут и други социални безредици, засягащи една от страните, административни и съдебни актове и други подобни събития, извън контрола на страните. Съобразно чл. 3, ал. 4 от договора ползвателят-ищец, следва да осигури с резервно захранване енергийните си обекти така, че да запази тяхната работоспособност до възстановяване на нормалното захранване след тежки аварийни събития, съпроводени със загуба на захранващо напрежение на системите за управление и телекомуникационните устройства в съответствие с чл.130 ПУЕЕС, чийто текст е идентичен с договорната разпоредба от процесния договор. Съгласно чл. 45 от договора НПО /ответникът/ носи отговорност за вредите и пропуснатите ползи, произтичащи от неправомерно преустановяване или ограничаване на преноса, в случаите, когато тези вреди са причинени от негова **умисъл или груба небрежност на негови служители**. Съгласно ал. 3 на същата договорна разпоредба НПО /ответникът/ не носи отговорност при ограничаване или преустановяване на преноса, когато това е извършено в изрично предвидените от закона случаи или в хипотезите, посочени в този договор, ако е изпълнил задължението си за предизвестяване, в случаите, когато такова се изисква, форсмажор или при наличие на някое от посочени обстоятелства, а именно: техническа неизправност на електрическите уредби и съоръжения, експлоатирани от ползвателя; възникване или предотвратяване на аварии, когато аварията са възникнали поради причини, за които ползвателят отговаря; аварийни състояния в електрическите уредби и съоръжения на външни потребители, които се снабдяват с ел. енергия от ползвателя; неправилни и/или несвоевременни действия на персонала, обслужващ електрическите уредби и съоръжения на ползвателя; неосигурени от ползвателя квалифициран персонал за обслужване на електрическите уредби и съоръжения и резервни електрически захранвания на обектите му; когато електрическите съоръжения и консумиращи устройства на ползвателя изискват защита от пренапрежения и те не е осигурена; когато на електрическите съоръжения и инсталации на ползвателя не е извършена периодична проверка и профилактика съгласно изискванията за техническа експлоатация; неизпълнение на диспечерските разпореждания, инструкции и предписания на НПО; опасност от нанасяне на

значителни материални вреди на ЕПМ, съответно на мрежата на потребителите; опасност от наднормени замърсявания на околната среда - по предложение на компетентните органи; умишлени действия на трети лица и/или животни; неизпълнение в срок на парични задължения по договора и непредставяне в срок на обезпеченията по този договор или неспазване на срока за тяхното актуализиране. Съобразно разпоредбата на чл. 44 от договора, страните са се съгласили, че всяка страна се освобождава от отговорност и няма да бъде считано, че е в нарушение по отношение на задължение по този договор и ще има право да спре изпълнението на своите задължения по договора, ако и доколкото тази страна не е в състояние да изпълнява своите задължения или тази страна не може да упражнява правата си по този договор **поради форсмажорно обстоятелство или събитие, които не могат разумно да бъдат предвидени или преодолені от страната, заявяваща форсмажор.** Съгласие е постигано относно това, че страната, заявяваща форсмажор е длъжна да изпрати известие на другата страна за настъпването и края на събитието или обстоятелството във възможно най-кратък срок, но не по-късно от 48 часа от узнаването за форсмажорното събитие. **Никоя от страните няма право да предяви освобождаване от форсмажор през периода от време между датата, на която известието е трябвало надлежно да бъде направено съгласно този член и датата, на която известието е получено действително от недеклариращата страна (ал. 3).** Страните са приели, че няма да е налице освобождаване от отговорност поради форсмажор, ако страната е била в забава към момента на настъпване на форсмажорното събитие (ал. 4). С разпоредбата на алинея 2 от цитираната договорна разпоредба страните са приели, че не представлява форсмажор по този договор: извършване или невъзможност за извършване на плащане по договора; промени в пазарните условия за цената или търсенето на ел. енергия и топлинна енергия или за цената на горивото; закъсняло пристигане на гориво или оборудване и машини за централата; повреда или обичайно износване на материали, оборудване, машини или части от централата или преносните съоръжения; законосъобразно реструктуриране на някоя от страните като ЮЛ; разпореждане на компетентен орган по смисъла на чл. 10, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда.

С решение на КЕВР с № Ц-19 от 30. 06. 2016 г. са утвърдени цени за

достъп до ЕПМ на ответника в размер на 1,13 лв./MW/h, цена за пренос на ел. енергия – 7,32 лв./MW/h.

По силата на договор от 16. 11. 2016 г. ищецът се задължава да доставя на „ТРАШ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД обработено енергийно гориво и въглища за външни консуматори срещу заплащане на цена за срок от 1 г. Продавачът не носи отговорност при забава за доставяне в случай на авария и намалена или спряна пара от ТЕЦ. С анекс от 31. 03. 2017 г. страните са изменили цената по договора.

С писмо от 30. 11. 2016 г. ответникът съобщава на ищеца, че му е определил гаранционно обезпечение в изпълнение на процесния договор за достъп и пренос на ел. енергия – депозит в размер на 100 429 лв. С отговор от 15. 12. 2016 г. ищецът е уведомил ответника за направен паричен превод в размер на 28 538 лв. от трето лице „ДАЙНИНГ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, а също така са представени и депозити в размер на 71 891 лв. С платежни нареждания от 23. 12. 2015 г., 28. 04. 2015 г., 14. 12. 2015 г., 15. 12. 2016 г. и 06. 08. 2017 г. ищецът е внесъл по банкова сметка на ответника суми за депозит за достъп до електропреносната му мрежа в посочените размери.

Със заповед № ЕРД-16-42 от 06. 01. 2017 г. на Министъра на енергетиката е утвърден алгоритъм за пресмятане на режимните фактори и на количеството комбинирана ел. енергия, произведена от инсталациите за комбинирано производство на топлинната и електрическа енергия на дружеството-ищец.

По делото са представени фактури, издадени от „МОНЕК ЮГ“ АД от 24. 04. 2017 г., 05. 05. 2017 г. и 11. 12. 2017 г. на стойност 7996.68 лв., 17856 лв. и 3567.48 лв., както и от „ЕКО ПРОЕКТ“ ООД от 29. 11. 2017 г. на стойност 94775.81 лв., от „ТРИТОН“ ООД от 29. 11. 2017 г. на стойност 17415.54 лв., и от „СПС КРУП“ ЕООД от 20. 07. и 22. 11. 2017 г. на стойност 6000 лв. Всичките фактури установяват извършване на различни ремонтни дейности и доставяне на части от посочените трети лица в полза на ищеца.

На 11. 07. 2017 г. „ЕКО АНАЛИЗ“ ЕООД е изготвило писмено становище за отстраняване на щетите по сярочистващата инсталация /СОИ/ на ищеца, последица от авария в „Марица Изток“, като заключението е, че следва да бъде възстановена компрометираната оросителна система. От протокола за описание на дейностите за възстановяване на констатираните

щети се установява, че общата стойност на ремонта е в размер на 204 025 лв. По делото е представена оферта от 24. 07. 2017 г. от третото лице „АТОМЕНЕРЕГОРЕМОНТ“ АД за ремонт на ел. двигатели на ищеца за цена в размер на 146817.56 лв. С протокол от 28. 11. 2017 г. комисия от дружеството-ищец, е извършила проверка на извършените възстановителни работи на обект СОИ в „Брикел“ – гр. Гълъбово, като е констатирила, че сумите за труд по извършените дейности е в размер на 5730.40 лв.

В протокол № 2301170630, съставен от ответника, е записана измерената от него електрическа енергия към и от ищеца, която е преминала през ЕПМ за периода 01 - 30. 06. 2017 г. Енергията, постъпила в мрежата от ищеца, се равнява на 36659872.008 kW/ч, а тази с която е бил захранен – 126559.656 kW/h За същия период използваната реактивна ел. енергия е в размер на 76046.92 kW/h, а отдадената – 231 kW/h.

На 25. 05. 2017 г. „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД е представило пред ищеца заявка за доставка на енергийни въглища за месец юни.

Както се каза, между страните е безспорно, а и се установява от събраните доказателства, че е възникнала авария в п/ст „Марица Изток“ на 28. 06. 2017 г. в 23:02 ч., при която и в резултат на силен взрив и разразил се пожар се изключват автоматично автотрансформатор „АТ201“ 200 MVA на страни 220 kV и 110 kV от диференциалната защита на трансформатор (ДЗТ) на АТ 201, както и всички изводи 110 kV – „Вълкан“, „Странджа“, „Съзлийка“, „Могила“, „Пясъчево“, „Нитрат“, „Малево“, „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“, „Сотиров“ от диференциалната защита на шини (ДЗШ), ш.с. „А“ 110 kV, като в същия час в ТЕЦ „Брикел“ изключват автоматично от паралел работещите ТГ-2 и ТГ-3 от технологична защита на турбината, за което са налице съответните уведомявания и записи. От община Гълъбово са уведомили ищеца, че на 28. 06. 2017 г. на цялата и територия е прекъснато електрозахранването за около 10 мин., породено от силен гръм и последвала авария в подстанция „Марица Изток“.

По делото е приложена кореспонденцията на ищеца с ответника и трети лица по повод настъпилата авария. На 29. 06. 2017 г. „Брикел“ ЕАД е съобщило на контрагентите си „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД, „НЕК“ ЕАД и на ответника за настъпили

обстоятелства, представляващи непреодолима сила, в производствения му комплекс „Брикел“. С писмата се съобщава, че на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа отпадат всичките му изводи 110 kV – „Мир“, „Прогрес“, „Единство“, „Бояново“ и „Успех“ поради възникнала авария. Тя е била причинена от гръмнал измервателен токов трансформатор на събирателната шина, намиращ в подстанция „Марица Изток“ - гр. Гълъбово, която е собственост на дружеството - ответник. Вследствие на настъпилите обстоятелства са изключени аварийно всички съоръжения, поради което ищецът се намира в невъзможност да изпълнява дневните си графици. С писмо от 29. 06. 2017 г. „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД са поискали от ответника да не начислява небаланс на ищеца в качеството му на участник в балансираща група. Ответникът е изпратил отговор до ищеца на 06. 07. 2017 г., в който изразява становище, че **блоковете на ТЕЦ „Брикел“ не изпълняват изискванията на чл. 42, ал. 6, и чл. 43, ал. 2, т. 1 ПУЕСС**, че не следва да бъдат налагани санкции на „Брикел“ ЕАД, както и изисква документална обосновааност на часовете до 24:00 ч. на 29. 06. 2017 г. На 07. 07. 2017 г. ищецът е изпратил писмо до ответника, в което излага аргументи за причините за аварията, а именно, че пълното изключване на дружеството от енергийната система е довело до аварирание на спомагателни съоръжения на централата и е причинило невъзможност за преминаване в режим на собствени нужди. Поради тези обстоятелства ищецът изпадал в нарушение на заявения график, което е довело до генериране на вреди и пропуснати ползи. В последвалото писмо от ответника до ищеца от 11. 07. 2017 г. е изразено становище, че първият не променя вече изразената в предишното си писмо позиция, като няма да бъдат начислявани санкции и небаланси за периода от 23:00 ч. на 28.06 до 11:00 ч на 29. 06. 2017 г., но за останалите периоди на сетълмент на 29 юни небалансите следва да бъдат заплатени. С писмо от 11. 07. 2017 г. ищецът е възразил пред „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД за начислените му небаланси, като подробно е описал хронологично настъпилите вследствие на аварията обстоятелства.

По делото са приложени три фактури от 30. 06. 2017 г., издадени от ответника на ищеца, заедно с дневници на сметки по тях, съгласно които ищецът дължи на ответника заплащането на използвана и отдадена ел. енергия в размер на 1026.56 лв., за пренос на ел. енергия – 1126.74 лв. и цена за достъп до ЕПМ – 183.61 лв.

Приложени са фактури и дневник на сметки към тях, издадени от „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД на ищеца, както следва: от 30. 06. 2017 г. за използвана електрическа енергия, акциз и цена – задължение към обществото в размер на 12355.85 лв.; от 30. 06. 2017 г. за начислен акциз и балансираща ел. енергия за м. юни – 22353.85 лв.; от 30. 06. 2017 г. за недостиг на балансираща ел. енергия – 248222.30 лв.; от 31. 07. 2017 г. за начислен акциз и балансираща ел. енергия за м. юли – 2214.22 лв.; от 31. 07. 2017 г. за балансираща ел. енергия за м. юли – 403221.55 лв.

В периода 30.06 -03. 07. 2017 г. от избрана от ищеца комисия са съставени протоколи за извършени от членовете и огледи в ТЕЦ „Брикел“, и установени, описани подробно поражения, настъпили вследствие на процесната авария от 28. 06. 2017 г. Ищецът е представил по делото и таблица с количествено-стойностен опис на нанесените щети на авариралите му съоръжения, които са в общ размер 204025 лв.

С последващо писмо от 31. 08. 2017 г. до „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД ищецът е върнал изпратената му фактура за балансираща енергия с доводи, че същата следва да бъде преизчислена, тъй като при изготвянето и не е съобразен изпратения сертификат за форсмажор.

В протокол № *****, съставен от ответника, е записана измерената от него електрическа енергия към и от ищеца, която е минала през ЕПМ мрежа за периода 01 - 31. 07. 2017 г. Енергията, постъпила в мрежата от ищеца, се равнява на 36080573.520 kW/h, а тази с която е бил запазен – 0 kW/h. За същият период използваната реактивна ел. енергия и отдадената са 0.

На 24. 07. 2017 г. БТПП е издал сертификат за настъпване на форсмажорни обстоятелства, поради които ищецът е изпаднал в обективна невъзможност от 23:00 ч. на 28. 06. 2017 г. до 24:00 ч. на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 ч. на 04. 07. 2017 г. до 24:00 ч. на 04. 07. 2017 г. да изпълнява задълженията си, произтичащи от сключения на 29. 04. 2015 г. договор за участие в балансираща група.

С писмо от 12. 09. 2017 г. „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД съобщава на ищеца, че ответникът не приема предоставения сертификат за форсмажор.

От показанията на свидетеля Г. М., работещ в ТЕЦ „Брикел“ от 2003

г., към момента на разпита – неин главен инженер, чиято длъжностна характеристика включва в нейната съвкупност правилна и безопасна работа на централата се установява, че електрическата централа има котли, котлоагрегати, произвеждащи пара, има турбини, те превръщат тази пара в електрическа енергия. Има въгледоователен цех, от който се подават въглищата за котлите. Има електрически цех, той преобразува вече произведеното напрежение, има параметри, мощности и те работят в съвкупност. На 28.06.2017 г. през лятото, вечерта, ясно си спомня какво се е случило, той живеел на 500 м. от подстанцията. При аварията се чул страшен тътен, спряло електричеството, видял голяма светлина откъм централата. От централата му се обадили, че ТЕЦ -а е спрял. Всичко е било спряно. В Гълъбово токът се захранва по друга система, а централата е била спряла. Тя захранвала енергийния пръстен на България. Като отишъл дежурният инженер на смяна му съобщил, че са казали колегите от ТДУ, че е настъпило събитие. След 15 мин., когато свидетелят вече бил в централата се обадили и казали, че има проблеми с 4 изводи на централата, които са работещи, намират се до подстанцията и правят всичко възможно да подадат напрежение по някакъв начин отнякъде. След 3-4 или около 5 часа започнали да се включват изводите, които са към тази подстанция, а през това време колегите му от ЕСО - Юг подали напрежение през 5-ти извод, който бил изключен и стоял в резерв /извод „Бояново“, който бил изключен и стоял в резерв, което съответства както на показанията на св. К. по-долу, така и на установеното безспорно от заключенията на ВЛ и по двете СТЕ, поради което и съдът в тази им част изцяло кредитира показанията на свидетеля – бел. на докладчика във въззивната инстанция/, и така имали захранване в централата, тъй като преди това били на дизел-генератор за осветление и светели едни лампи, за да могат да работят и да се виждат. От извода получили напрежение, за да захранят по-важни агрегати и с тях да се предотвратят по-големи аварии след това, както и да попречат на оборудването да се счуи. Нямало възможност да използват големи мощности към онзи момент тогава. Да запалят агрегати, генератор и да завъртят котел, турбина щяло да бъде в повече от това, което можели да вземат от този извод към този момент. Пуснали важните агрегати за централата, за да се предотвратят по-големи поражения. В тази им част свидетелските показания на св. М. изцяло кореспондират със заключенията на

ВЛ по техническите експертизи /вкл. на ВЛ К., цитирано, изслушани и приети по делото, както и на показанията на св. К. – срв. на съответните места, цитирани в настоящите мотиви - бел. на докладчика във въззивната инстанция /, **относно недостатъчността на захранването от „Бояново“, което тогава единствено е било налично, за осигуряване на безопасната работа на други мощности, извън крайно необходимите за предотвратяването на по-големи вреди,** поради което и същите показания на св. М., и К., оценявани съобразно чл. 172 от ГПК, и независимо от обстоятелството, че св. работят в централата на ищеца, както и заключенията на ВЛ в тази им част, като изцяло еднопосочни, допълващи се, но не и противоречащи си дори частично, съдът изцяло кредитира, като дадени за пряко възприети от свидетелите факти, и съответстващи и на останалите, събрани по делото доказателства. След това св. М. извършил оглед на всички места в централа. Съставени са протоколи за съроочистващата инсталация, за турбинен цех, където имало проблеми. **Останали без всякакъв вид напрежение, дори и ток нямало, като цяло. „Бояново“ бил изключен, св. не помни след колко време им подали напрежение.** Линия Бояново е към мини „Марица Изток“. Напрежението е подадено от мини „Марица Изток, но под ръководство на ТДУ-Юг. Всичко това се ръководи от ТДУ-Юг, без тяхно разрешение никой няма право да прави нещо, всичко минава през тях, през диспечерското напрежение и се подава ток през „Бояново“. Електроенергията на град Гълъбово си има подстанции в града, но няма отражение и отношение работата на централата към осветлението на гр. Гълъбово.

От показанията на свидетеля Н. К., работещ в дружеството-ищец от 2008 г. и отговарящ за ел. снабдяването, се установява, че като му съобщили за аварията, отишъл на място и всичко било тъмно. Всички изводи - 5 броя, с които се захранва ЕЕС са били изключени. От командната зала на ТЕЦ-а разбрал, че има авария в подстанцията „Марица Изток“ и отпаднала връзката с ЕЕС, понеже имало аварирал токов трансформатор на събирателна шина на автотрансформатор в подстанцията. С тези трансформатори се занимавал „ЕСО“. Като пристигнал колегите от „ЕСО“ подали по извод „Бояново“ **обратно напрежение, с което успели да захранят една секция за собствени нужди, която е пряко свързана с турбогенератор № 4, който в този момент не е работил, бил е в студено състояние и от тази секция „собствени нужди“ са ограничени да захранят абсолютно всички**

собствени нужди на централата. Те са с капацитет 10 мегавата. А само 1 двигател на помпата е 5 МВ. Преценили, че след като подали напрежението на 6.3 kV, като напрежението имало много голям пад, уредите показвали 5.6. kV, и ако били прибягнали към пускане на този голям двигател електропитателна помпа от 5 МВ, вероятността да го изгорят била много по-голяма. По-късно, в резултат на аварията и спиране на ел. захранването в централата, имало пропуски на разширителя, който е в питателния възел. В комисиите в които е участвал имало изгорели съоръжения, автоматика по нагревателните повърхности на котлите, пропуски. Всичко това е било отразено в протоколи. Извод „Бояново“ не е присъединен към подстанция „Марица Изток“, „Бояново“ е присъединен през тяхното /на ТЕЦ „Брикел“/ ОРУ - открита разпределителна уредба 110 kV от извод, минава през 5 шини, които се намират в ОРУ и по него захранват /“Брикел“ захранва/ част от комплекса „Марица Изток“. Захранването на извод „Бояново“ идва по извод „Успех“, който е на пълната ЕЕС до този момент. Постоянният принцип на работа е, че от извод „Успех“ се храни извод „Бояново“ или турбогенератор № 4, ТЕЦ „Брикел“ се храни от извод „Бояново“, който захранва голяма част от комплекса „Марица Изток“, „Тръбник“ 1, 2, 3. След нужните включвания по нареждания на „ЕСО“ има възможност да се върне обратно напрежение по извод „Бояново“ към ТЕЦ „Брикел“, независимо от това, че по извод „Успех“ все още не е подадено напрежение. Свидетелят потвърждава, че по извод „Бояново“, ТЕЦ „Брикел“ е доставял ток на мини „Марица Изток“, а в случая, след аварията, по нареждане на ЕСО са им върнали обратно напрежение, за да може по този извод да се достави ток на „Брикел“, четирите извода „Мир“, „Единство“, „Прогрес“, „Успех“ са в подстанция „Марица Изток“, а този извод „Бояново“, той влиза в комплекса мини „Марица Изток“, и след нужните превключвания, които правят там в комплекса мини „Марица Изток“, репарират прекъсвачи, включват и може да се върне обратно напрежение в ТЕЦ „Брикел“, но това само по извод Бояново не е достатъчно, за да се тръгне към пускане или пускови операции, защото няма как по този извод да захрани собствените нужди, тъй като разпределителната уредба в „Бояново“ е ограничена до 110 MW.

От показанията на свидетеля П. Г., работещ в дирекцията на „ЕСО“ ЕАД от 1993 г., към момента на даване на показанията – на длъжност

***** на Централно диспечерско управление /ЦДУ/ се установява, че при аварията в подстанция „Марица Изток“, собственост на „ЕСО“, аварирал комбиниран измервателен трансформатор, измервателните трансформатори са два вида - токови и с напрежение, а тези са комбинирани. В този момент се правила рехабилитация, подстанцията е изцяло нова, подменили са съоръженията. Има протоколи за проверка на тези измервателни трансформатори по правилниците за експлоатация. Нещо било станало вътре, просто е дошъл моментът да стане на късо. **Изводите били на една шина, а това е двойна шинна система 110 kV. Тогава се подменяли шинните съоръжения с чисто нови, изцяло.** Има диференциална защита на шините, която е с 0 секунди и изключва всички изводи. Нейната цел е да предотврати разрастване на аварията. Станал е пожар, т.е. изключват и 4-те извода „Мир“, „Прогрес“, „Успех“ и „Единство“, а те са към ТЕЦ „Брикел“. Има правилник за експлоатации с инструкции и там е записано кое съоръжение на какъв етап от време се проверява и се правят протоколи. Ако технически не отговарят, това съоръжение не се включва. Нормално е за такива измервателни трансформатори и това е определящата насока. Ако изследването е в рамките на нормалното, то се включва. Страната се дели на четири териториални диспечерски служби, това е структурата на ЦДУ. С мрежа средно напрежение има 4 РП и те имат свои диспечерски служби, управляващи оперативно средно напрежение и мини „Марица Изток“ си имат отделно управление 110, всички съоръжения са собственост на мини „Марица Изток“, те си имат отделна диспечерска служба. В ТДУ- Юг, ТЕЦ „Брикел“ е в нейния район и ТДУ управлява оперативно всички съоръжения на „ЕСО“. От ЦДУ или ТДУ не нареждат на диспечерите в мини „Марица Изток“, вътрешната мрежа си я управляват мини „Марица Изток“, а от „ЕСО“ контактуват с тях само за тези външни връзки, които са към системата, вътре мрежата си я управляват мини „Марица Изток“, те си знаят товарите, схемите, те контактуват с оперативен персонал на ТЕЦ „Брикел“ относно „Бояново“, тя е на тяхно оперативно разпореждане. ТЕЦ „Брикел“ е присъединен към ЕСО с 4 връзки, които са към подстанция мини „Марица Изток“ и 5-ти – „Бояново“, през мрежата на мини „Марица Изток“ до ТЕЦ 2. **По време на аварията четири са били изключени от техните защиты в подстанцията „Марица Изток“, а № 5 „Бояново“ по режим е бил изключен от мини „Марица Изток“,** първо там е подадено напрежение в уредбата на ТЕЦ „Брикел“. При включване на

„Бояново“ първо се съгласува между ТДУ и диспечерите на „Марица Изток“, и се нарежда на оперативния персонал в ТЕЦ „Брикел“. Свидетелят бил уведомен за аварията на 28. 06. 2017 г., имало такава инструкция при големи аварии кои да бъдат уведомявани и диспечерите в ТДУ си изпълнили задълженията.

Свидетелят Г. утвърждава, че „Бояново“ по принцип служи за доставка на ток от „Брикел“ за мините, а не обратно, но в случая бил включен за подаване на електроенергия към „Брикел“, тъй като ТЕЦ „Брикел“ не е имал генерация.

По отношение на шинната система, св. Г. заявява, че по принцип 4-те извода, които при аварията са изключили едновременно, по схема са на 2 шини, и ако са два по два изводите, а не всичките 4 на една шина, се запазват, сега в момента това е така и това е нормалната работа на подстанцията – на две различни шини, за да може да се запази работата, ако стане нещо и изключи едната шина от пожар /в предходно възпроизведените му по-горе показания, същият свидетел заявява, че изводите били на една шина, а това е двойна шинна система 110, но тогава това било така, тъй като се подменяли шинните съоръжения с чисто нови изцяло, т.е. правел се ремонт./

В двете им части, в която свидетелят излага, че на първо място в енергийната система действат Закона за енергетиката, Правилата за управление на ЕЕС и следващите, и т.н. /“... че никой не е застрахован от аварии, затова има много автоматики, защиты, изисквания за обектите в енергийната система. При авария основно изискване е генераторът и турбината остават, да преминават от режим в паралелна работа, в режим на работа за собствени нужди. С цел запазване на собствените нужди и работата на централите, за да не спира работата на техните съоръжения, с такава цел е направено. При такава авария следва да се запази турбина и генератор и котли, които да продължат да работят, да запазят собствените нужди на централата, няма да могат да работят с мощността, с която са работили преди аварията, но в зависимост от товара трябва да овладеят оборотите, турбината и генератора, следва да поддържат честотата. Това изискване произлиза от чл. 40-42 от Правилата за управление на енергийната система. Не са се запазили в работа турбината и генератора на централата. След време имало друга

авария, при която се нарушили връзките към ТЕЦ „Брикел“ при буря, тогава се запазила работата на турбината и генератора...“/ - л. 941 от първоинст. дело, и тези относно АЧО /л. 942-943 от първоинст. дело/, показанията на св. Г. не съставляват възпроизвеждане на пряко възприети от свидетеля факти от действителността от значение за делото, а съдържат анализ на нормативната уредба на процесните отношения, съответно – експертни становища, базирани на специалните знания на свидетеля, за кредитирането на които св. би следвало да е назначен и разпитван в качеството му на вещо лице, със съответните отлики, произтичащи от това му евентуално процесуално качество от това на свидетел по делото, като какъвто в случая е бил допуснат и разпитван, поради което и съдът в тази им част ги намира за недопустими, не ги обсъжда, съответно – не ги и кредитира.

Донякъде и частично същото се отнася и до показанията на Г., според които: „... след 2 ч. и 40 м. първият извод е подаден, но преди това „Бояново“, около 40 минути след това е включен през мини „Марица Изток“, след аварията. Първо е станал пожар, викана е пожарна, загасен е пожарът и са включени изводите. Комбинираният трансформатор е останал авариен, но след 2 часа и 40 минути първият извод е бил включен след изключването, а останалите 3 последователно. Това включване дава възможност централата да работи като преди аварията, на 4-тия час е включен и последният извод, след това вече централата си работи оптимално. По схема при включване на Бояново ТЕЦ „Брикел“ не е имал генерация.“ Изложеното е така, доколкото не се твърди свидетелят да е присъствал лично на описваните действия, в началото на показанията му в тази им част, същият твърди, че говори като ***** на ЦДУ, но съдът приема, че показанията му са базирани на извършваните от него действия по служба, включително докладването му в качеството му на ***** , съответно – и възприети от различните средства за техническо записване и възпроизвеждане на информация така, както същите са установени по делото, поради което и намира, че не е налице пречка да ги приеме за допустими, и доколкото същите се потвърждават и от останалите, събрани по делото доказателства – че няма пречка и да ги кредитира, като достоверни.

От показанията на свидетеля Р. В., работил 25 г. в „Марица Изток“ като оператор подстанция, в задълженията на когото се включвало да следи електроизмервателните уреди, да извършва периодични огледи в

подстанцията и уредбите, да извършва манипулации и превключвания по нареждане на диспечера от ТДУ-Юг, гр. Пловдив, на който бил пряко подчинен се установява, че по време на аварията бил на смяна вечерта. Аварирал комбиниран измерителен трансформатор, в следствие на това се разразил пожар от самата авария. Първо се обадил на 112, да изпратят хора да се гаси пожара и се обадил на дежурния диспечер в Пловдив и началника на подстанцията за уведомяване, за да може той да организира екип от колеги, за да се отстрани аварията. Гасеното на пожара станало за 40 минути, а след 3 часа и 20 минути започнало подаването. След 3 часа приоритетно се угасил пожарът /в тази част двете последователно обективирани в протокола от съдебното заседание показания на свидетеля пряко си противоречат и това противоречие не е отстранено, поради което и съдът не ги кредитира/. След пожара направил пълен оглед на съоръженията и установил, че всички съоръжения работят. Дошлите колеги избърсали съоръженията, които плували в трансформаторно масло, но били избърсани, изключени, обезопасени. След огледа констатирал, че могат да бъдат включени, докладвал на диспечера и той наредил първо включването на изводите, уредите за захранване на ТЕЦ „Брикел“. Причината за пожара била аварирал измерителен трансформатор, но причината за аварията на трансформатора не е изцяло в неговата компетентност, това е сложно електротехническо съоръжение, което работи при много високо напрежение от 110 кV. В него протичат вътрешни процеси, не се виждат, защото е затворен. По време на аварията на смяна били 2 човека, работят дневна, нощна, по 2 –ма човека на смяна. При обаждане на диспечера и на началника на подстанцията, те организирали и други колеги, които не били на работа, за да се локализира пожара. Пожарната дошла на 10-15 минута, свидетелят осигурявал основен и резервен маршрут за нея. **Като пристигнала пожарната с 3 човека, тя била пълна само с вода.** Не можело да се гаси маслото с вода. Свидетелят и пожарникарите тръгнали да събират по най-бързия начин праховите пожарогасители, които по инструкция са на всяка уредба и имало много такива. Събрали много такива и започнали гасеното с прахов пожарогасител и така спрели пожара, общо станали 11 човека. Цялата уредба до сутринта се е включила, консуматорите поетапно са захранвани и е продължена нормалната работа на уредбата. По повод съдържанието на протокола на „ЕСО“ за разследване на инцидента свидетелят утвърждава, че да, подстанцията, за

която той отговарял /“Марица Изток“/ имала и друг трансформатор в резерв, както и че всички изводи към подстанцията били присъединени само към една шина, въпреки че имало и други шини. За нормална работа на подстанцията се работи на 2 шини, но тогава бил започнал ремонт и реконструкцията, ремонтът, който течал на другия край на подстанцията, била освободена едната шина и всички изводи, с цел безопасност, и да може да се извърши ремонта и на другата част. Това било планирано. Това било обичайна практика, прави се с цел безопасност на хората там. Върху шина, при която тече високо напрежение няма как да работят хора там. Шината била изведена в ремонт. По схема работили 2 трансформатора тогава. Но те изключили и двата, и всички присъединения от страна на 110, и тогава по схема работили двата трансформатора. По отношение вписаното в същия протокол, че вторият трансформатор АТ 202 е изключен и е в резерв, свидетелят заявява, че да, тогава този трансформатор е бил тогава в резерв, но дори и да се включи веднага, самата шина ще го включва след оглед, извършен от него, свидетеля, и ако той прецени, че е нормална, може да започне работа, но този трансформатор няма как да помогне в този случай, защото изключват всички изводи, трансформаторът остава в резерв. После включването на резервен трансформатор към шината става след угасяване на пожара и извършването на оглед, за да се включи шината, следва свидетелят да направи оглед, да констатира, че шината е годна, иначе без оглед няма как да я прикачи.

От съвкупните показания на свидетелите В. /разпитван/ и Г. /явно още присъстващ в залата по време на разпита на св. В./ се установява също, че става въпрос за два различни трансформатора, единият е силов, който трансформира напрежението от 210/110 kV, а другият – аварираният, е измервателен, той измерва напрежението, като след приключването на аварията подстанцията /“Марица Изток“/ е работила със силовия, АТ 202, те си работили нормално.

На въпрос по принцип схемата за присъединяване на ТЕЦ „Брикел“ към подстанцията /“Марица Изток“/ с две шини ли е и по какъв начин са разпределени изводите и шините, св. В. заявява, че да, по схема присъединяването на ТЕЦ „Брикел“ към „Марица Изток“ е с две шини, разпределени в ТЕЦ „Брикел“, идвали при тях в „Марица Изток“ 4-те

извода, два на една шина, два на другата шина, но свидетелят заявява, че не може да каже той, не може да отговори дали ако и 4-те извода не били на една шина, а били на две шини, тази авария е щяла да доведе до изключване и на четирите извода, т.к. не бил компетентен.

В приетото по делото заключение на вещото лице /ВЛ/ проф. д-р инж. В. Г. К. по допуснатата и изслушана в първоинстанционното производство съдебно-техническа експертиза /СТИ/, което заключение и въззивният състав принципно кредитира, като обосновано, обективно и основано на специалните знания на ВЛ се излага, че отделянето на блоковете на ТЕЦ „Брикел“ от ЕПМ представлява външна повреда за централата, в конкретният случай изключването на блочни прекъсвачи 110 кV е от защитата в ОРУ на п/ст „Марица Изток“.

ВЛ К. излага, че на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа в п/ст „Марица Изток“ аварира комбиниран измервателен трансформатор на ф. В, страна 110 кV на АТ 201 и след действие на диференциална защита на шини /ДЗШ/, изключват ЕП 110 кV: „Малево“, „Сотиров“, „Вълкан“, „Успех“, „Единство“, „Прогрес“, „Мир“, „Съзлийка“, „Странджа“, „Могила“, „Нитрат“, „Пясъчево“ и шина „А“ в ОРУ 110 кV на п/ст „Марица Изток“, след силен взрив се разразява пожар в полето на страна 110 кV на АТ 201. Причината за аварията е взривяване, запалване и пожар на комбиниран трансформатор EIS-126, производство на ГДР на фаза С на страна 110 кV на АТ 201.

ВЛ К. излага по-нататък, че ТЕЦ „Брикел“ е присъединен към ЕПМ с пет въздушни електропроводни линии /ВЕЛ/110 кV „Прогрес-Успех“, намиращи се на обща стълбовна линия, „Единство-Мир“, разположени върху друга стълбовна линия и „Бояново“, а при аварийни или ремонтни схеми, свързани с изключването на ВЛ 110 кV „Успех“, паралелната работа на ТГ -4 на ТЕЦ „Брикел“ към ЕЕС се осъществява чрез 110 кV „Бояново“. В посоченото време възникналата авария в п/ст „Марица Изток“ е предизвикала изключване на централата на ищеца във времето от 23:02 на 28. 06. 2018 г. до възстановяване на захранването на ЕП 110 кV „Мир“ в 2:47 часа /в заключителната част явно погрешно е посочено 2:52, в отлика от констативно-съобразителната, доколкото 2:52 часа не е „след“ 2:52 часа, а и това е установено и от заключенията на другите ВЛ по СТЕ, изслушани по делото/ и в 2:52 часа 110 кV „Единство“. След това противоаварийната

автоматика, релейните защиты и технологичните защиты, инсталирани в ТЕЦ „Брикел“ е трябвало да възстановят нормалната работа на централата. Следователно, след 11:32 часа на 29. 06. 2018 г. е осигурена техническата възможност енергийните съоръжения, експлоатирани от ищеца, да произведат количествата високоефективна електрическа енергия по заявените и утвърдените по график количества. **На 04. 07. 2017 г. не е било налице изключване на централата, а изключване на котли вследствие аварирание на съоръженията на ТЕЦ „Брикел“.** ВЛ сочи, че след справка в аварийния бюлетин и прослушване на аудиозаписите за този ден се установява, че в 07:16 часа от страна на ТЕЦ „Брикел“ докладват, че втори котел /К-2/ се е спукал /пропуск на барабан/ и искат разрешение за разпалване на трети котел /К-3/, след разпалване на К-3 в ТЕЦ „Брикел“, в 12.30 е изключен ръчно, без да влиза в работа, поради повреда в електросъоръженията на ТЕЦ „Брикел“, а именно повреден лагер на дутиев вентилатор.

ВЛ К. излага, че след описаното изключване на ТГ-2 и ТГ-3 в ТЕЦ „Брикел“, вследствие на също описаната авария в подстанция „Марица Изток“, в 2:47 часа захранването по ЕП 110 кV „Мир“ и в 2:52 часа захранването по ЕП 110 кV „Единство“, чрез които централата на „Брикел“ ЕАД е присъединена към ЕПМ, е било възстановено, или в рамките на 4 часа от настъпване на аварията /23:02 часа/. **Базирайки се на договор за студен резерв, сключен между страните по делото за периода от 00:00 часа на 01. 10. 2016 г. до 24:00 часа на 31. 03. 2017 г.** /период, в който времето на настъпването на процесната авария не попада/, ищецът е предоставил характеристики на блоковете за студен резерв, като е посочил и време за достигане на максимална мощност от 40 МВ /времето за пускане на централата/ от студено състояние, в размер на 7.6 часа, въз основа на което ВЛ прави извод, че след описаното непосредствено по-горе възстановяване на захранването, от страна на ответника са взети предвид часовете за достигане на максимална мощност от договора за студен резерв от студено състояние, или 7:40 часа, необходими за пускане и натоварване на агрегатите на централата. След подаване на напрежение по цитираните електропроводи ищецът е бил включен към ЕПМ, а след още 7.6 часа за пускане и натоварване на агрегатите, за „Брикел“ ЕАД е била налице възможност да произвежда електрическа енергия, вследствие на всичко което ВЛ заключава, че след 11:32 часа на 29. 06. 2018 г. е осигурена техническата възможност

енергийните съоръжения, експлоатирани от ищеца, да произведат количествата високоефективна електрическа енергия по заявените и утвърдените по график количества. На 04. 07. 2017 г. не е било изключване на централата /в тази му последна част, заключението на ВЛ инж. проф. К. не се кредитира от въззивния състав, като необосновано, по причини, изложени по-долу в настоящите мотиви/.

Отново според вещото лице по СТЕ К. по-нататък, размерът на небалансите на ищеца „Брикел“ ЕАД за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. са с недостиг 126.465 MW /h и излишък в размер на 0.094 MW/h. От 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. небалансите за производител са в размер 664.769 MW/h и 530.129 MW/h.

Съгласно същото заключение по-нататък, размерът на начислените разходи за балансиране на ищеца за небалансите за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. са 119589.93 лв., без ДДС; 17282.64 лв. без ДДС и 77468.73 лв., без ДДС, общо – 241341.30 лв. без ДДС, а размерът на мрежовите услуги за пренесена енергия за собствени нужди и реактивна енергия, начислени за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е общо 2336.92 с ДДС /194743 лева без ДДС/. Размерът и стойността на горивото за разпалване /мазут/ на централата на „Брикел“ ЕАД за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е 62,54 т. мазут, а левовата стойност на това количество е 72154.75 лв. без ДДС. Според ВЛ, предвид изискването на чл. 42 от ПУЕЕС, което е предпоставка за запазването на работата на поне един котел, то следва да се признаят разходите за разпалване на 2 бр. котли до възстановяване на пълния капацитет на производство на централата с 3 броя котли, който е в размер на около 24.6 т. мазут или 28525.91 лв. без ДДС.

Също съобразно заключението по експертизата на ВЛ проф. К., в резултат на възникналата авария в п/ст „Марица Изток“, целият технологичен процес на „Брикел“ е бил преустановен за времето от 23:02 ч. на 28. 06. 2017 г. до 11:00 ч. на 29. 06. 2017 г. Това според ВЛ дава основание да се определи непроизведеното количество брикети и ОЕГ по следният начин: по данни на ищеца за една смяна сумарното производство на брикети и ОЕГ е 1278.04 т.

Тъй като определеното по-горе време за пълно възстановяване на производствения процес на фабриката е в размер на 12 часа след възникване на аварията, то може да се приеме, че непроизведената продукция се равнява на производството за една смяна. За периода 8:00 ч. до 24:00 ч. на 04. 07. 2017 г. няма регистрирани аварии в ЕПМ. /В тази му, последна част, редуцираща отговорността на ответника за понесените от ищеца вреди, представляващи пропуснати ползи от непроизведена и непродадена продукция, макар и тази продажба да е предварително и отдавна договорена, и регулярно осъществявана от ищеца и контрагентите му, но по размер до непроизведеното от една смяна, заключението на ВЛ инж. проф. К. отново не се кредитира от въззивния състав, доколкото е базирано на предположения на ВЛ, самите те основани на анализ на времето, за което е трябвало според ВЛ нормалната работа на централата изцяло да се възстанови, но съобразно изходни данни и обстоятелства, налични, съответно – обективирани, декларирани от ищеца в рамките на договорни отношения, нито обективирани, нито относими към настоящия правен спор, съответно – на възприетото от ВЛ, но несподеляно от съда, въз основа на неприложен, неприложим, и неотносим към настоящото дело, договор за студен резерв/.

Разпитано в открито съдебно заседание, ВЛ проф. К., във връзка с посоченото в заключението му, че според приложими правила за управление на ЕЕС /ПУЕЕС/, режимът на собствено захранване трябва да се поддържа най-малко два часа, на въпрос колко часа точно е бил преустановен достъпът до ЕЕС на ищеца „Брикел“ ЕАД заявява, че изводите 110 кV са включени поетапно, както е описано в заключението му на стр. 4. В 3:52 включва последният електропровод „Прогрес“. Електропровод „Бояново“ е осъществявал захранване на тази шина, която захранва /същото заявяват разпитаните свидетели М., К. и /частично/ - Г. – че по „Бояново“ първо е подадено напрежение/, но той захранва само блок 4, работещите по време на аварията 1, 2 и 3 блок, те се захранват по другите електропроводи „Мир“, „Прогрес“ и „Единство“, като **в заключение ВЛ К. заявява, че достъпа на „Брикел“ ЕАД до ЕЕС е бил преустановен за повече от 2 часа.**

На въпрос относно договора за студен резерв, на който е базирал заключението си в частта му относно времето след аварията, и след което „Брикел“ е можел, според него да възстанови дейността си /описано по-горе/, и който договор не се намира по делото, ВЛ К. заявява, че това е договор

между ЕСО и търговско дружество, предоставящо студен резерв за осигуряване на разполагаемост, на мощност за студен резерв. Достъп до този договор ВЛ К. получило от ответника. Смисълът на студения резерв е да може във всеки един момент, в който операторът пожелае и поиска включване, да бъде осигурен от съответното дружество, което го предоставя. Имало такъв договор между страните и ВЛ се позовало на това, че ищецът е гарантирал в този договор за студен резерв, **време за влизане в паралел на допълнителна мощност, тази, която се осигурява за студения резерв, време 7.6 часа** /ВЛ го приема за 8 часа/, съответно – и според ВЛ, след възстановяване на захранването в изпълнение на този договор за студен резерв, ВЛ не вижда никакъв проблем от това „Брикел“ ЕАД с неговите съоръжения, да може да влезе за това време от 8 часа в паралел със системата, следователно времето, през което „Брикел“ ЕАД с неговите съоръжения, 1, 2 и 3 блокове практически не са могли да изпълняват своите функции, за времето на безтоковата пауза и тези 8 часа, ВЛ приема като нормално време, през което може да не функционират съоръженията. ВЛ пояснява още, че **студеният резерв е в случай, че отпадне генерираща мощност АЕЦ „Козлодуй“, блок или в „Марица Изток“,** тогава трябва тази мощност да бъде възстановена до тези 8 часа, **се включват и влизат водните централи,** за да компенсират недостига на генериращата мощност и в рамките на 8 часа всички онези, които участват в разполагаемост за студен резерв, те трябва да включат своите машини, т.е. до осем часа да влязат в паралел със системата и това е времето, което ВЛ приема като нормално време, през което може да не функционират съоръженията. /В тази му част заключението на ВЛ инж. проф. К. също не се кредитира от съда, като необосновано. То е базирано на договор, който няма нищо общо с процеса, не е събран по делото като доказателство по императивно законоустановеният процесуален ред, съдържанието му е изцяло неясно и съответно – с оглед именно това неприобщаване на договора по делото, това негово действително съдържание, съответно – и заключението на ВЛ, базирано на него, не би могло да бъде подложено на обективна оценка от съда, независимо с или без нужда от специални знания. На свой ред това, което ищецът някога е някога гарантирал в неприложен, неприложим и въобще неотносим към спора договор, който при това не обхваща процесният период и като време, без при това да е изследвано от ВЛ дали през процесния период, и обхванатият от

този договор период, не са правени технологични промени в ТЕЦ и оборудването на ищеца, а самото ВЛ базира заключението си именно на конкретните, установени от него обстоятелства относно това оборудване и съоръжения, само към момента на изготвяне на заключението си, не е и годно да послужи за установяване, поне самостоятелно, на релевантните за спора факти в тази им част, а видно е от самото заключение на ВЛ, че същият договор за осигуряване на студен резерв и не се отнася за процесния период /както се посочи, същият е за период от 00:00 часа на 01. 10. 2016 г. до 24:00 часа на 31. 03. 2017 г., при настъпване на процесната авария на 28. 06. с.г./, съответно – базираните на него изводи досежно конкретният кръг от съоръжения на „Брикел“ ЕАД, които според ВЛ могат да бъдат ангажирани по посочения в тази част от заключението начин, и за посоченото време, за да даде ВЛ отговор в крайна сметка и досежно времето, през което след възстановяване на електроподаването, ищецът принципно би могъл да възобнови дейността си, са изцяло необосновани, доколкото същият кръг от съоръжения, техният вид и особености, не е константа, а е динамична величина. Самият договор за студен резерв по-натат, видно от заключението на ВЛ и от показанията му в открито съдебно заседание, е за включване на допълнителни мощности, като не става въпрос дали същите са допълнителни за ищеца или за цялата система, а разликата е съществена за евентуалната обосновааност на заключението в тази му част, по-натат - в показанията си в открито заседание ВЛ визира, като заместващи мощности по реда на предоставянето студен резерв, такива от водни централи, каквато тази на ищеца по делото не е, и това е изцяло безспорно по делото, поради което и остава изцяло неясно защо и доколко обосновано ВЛ се е базирало именно на тази, неприобщена по съответния процесуален ред, предоставена му при това само от ответника информация, за да даде заключението си в тази му част. И това не се преодолява просто с позоваването на специалните знания на ВЛ, доколкото видно е, че изходната, емпирична информация, на която същото се основава, е най-малкото непроверяема, а в една своя част – и неотнормирана към конкретиката на процесния случай./ Освен всичко изложено в предходните скоби, следва да се има предвид и обстоятелството, че в тази си част заключението на ВЛ се базира на предположение за изцяло, работещи, нормално функциониращи съоръжения, неповлияни по претендирания от ищеца начин, от процесната авария, т.е. частично излезли от строя, за които е

необходимо възстановяване и т.н.

Що става въпрос за възстановяване на производството на пара, необходимо за производството на брикети /във връзка с претенцията за пропуснати ползи, съставляващи цена на договорени, но непроизведени брикети/, ВЛ К. заявява, че производството на пара започва веднага със стартирането на работата на котела и не вижда причина за тези, описани 8 часа да не бъде в състояние технологичното оборудване на ищеца да започне да произвежда тази технологична пара, която е необходима за производство на брикети и на обогатено гориво. /В конкретната материя – възможността за възстановяване на производството на ТЕЦ на ищеца такова, каквото същото е в пълнота – ВКПЕТЕ, т.е. – и производството на брикети по план, по изложени и по-долу в частта им относно това защо не кредитира заключението на ВЛ инж. проф. К. в частта му относно времето за възстановяване на работата на ТЕЦ на ищеца, базирано на договор за предоставяне от негова страна на студен резерв съображения, съдът не кредитира заключението му и в тази му конкретна част, като възприема по-скоро заключението на другото ВЛ по СТЕ – инж. Б., като по-обосновано, и съответстващо и на останалите, събрани по делото доказателства, и съобразно което при работа за собствени нужди, брикетопроизводството на „Брикетна фабрика“ бива затормозено и ограничено, а вероятно и преустановено, а на въпроса за времето за пълно възстановяване на производствения капацитет на ТЕЦ „Брикел“ за производство на ВКПЕТЕ и брикетопроизводство в случай, че същата се е отделила в режим на работа за СН за период от 2 часа /каквото минимален период изисква ПУЕЕС/, но и при обстоятелството, че пълното възстановяване на достъпа на централата на ищеца до ЕПМ е 04:50 часа след аварията – в 03:52 часа с включването на извод „Прогрес, ВЛ Б. сочи, че възстановяването на работата на ТЕЦ-а и влизането в паралел с ЕПМ започват съответно и последователно, след последователното присъединяване на ВЕЛ 110 kV, съгласно инструкциите на оператора на ЕПМ /“ЕСО“ ЕАД“/, но и съгласно техническото състояние на агрегатите на ТЕЦ-а, и решенията на операторите му, технически, **при липса на аварии** в оборудването на ТЕЦ „Брикел“, паралелно с възстановяването на връзките към ЕПМ, но със съответно технологично времезакъснение, характерно за съответните агрегати на ТЕЦ-а, би следвало да се възстанови и капацитета за ВКПЕТЕ, съответно – и на брикетопроизводството, съобразно технологичните

особености на същото, като в заключение ВЛ Б. излага, че **възстановяването на пълния капацитет за ВКПЕТЕ и брикетопроизводство е функция на възстановяването на връзките 110 kV на ТЕЦ-а с ЕПМ** и на съответните инструкции на електропреносния оператор „ЕСО“ ЕАД, но и на техническото състояние и особеностите на агрегатите на ТЕЦ-а и решенията на операторите му./

По отношение признатото от ВЛ инж. проф. К. по-нататм, гориво за разпалване на два, а не на три котела /протокола на л. 884 от първоинст. дело/, ВЛ К. излага, че това е свързано с изискването на чл. 42 от ПУЕЕС, което изисква осигуряване на собствено автономно захранване за собствени нужди за повече от 2 часа, правилото изисква най-малко 2 часа в този режим, **не е уточнено колко**, но най-малко 2 часа, т.е. от 2 часа нагоре, а личното мнение на ВЛ е, че щом нямало ограничение отгоре, **по-добре би било да бъде написано безкрайно дълго време, дадено е минимум два часа**, но щом не било фиксирано отгоре, ако аварията била 10 часа, то централата на ищеца /отново лично мнение на ВЛ/, също трябвало да работи на собствено захранване през цялото време. /В тази му част заключението на ВЛ К. отново не се кредитира от съда – същото тук е основано не на специални знания, а на произволно тълкуване на разпоредба на нормативен акт, за каквото тълкуване липсва каквото и да било основание – разпоредбата е ясна, съответно и не подлежи на тълкуване, доколкото се тълкуват само неясните такива – срв. чл. 46 от ЗНА, изисква осигуряване на собствено автономно захранване за не по-малко от 2 часа, при установена по делото, вкл. и от самото заключение на същото ВЛ продължителност на аварията, съответно – последвалата я липса на токоподаване, от около четири-пет часа, и няма също така никакво значение какво според личното мнение на ВЛ, би било по-добре да бъде написано или записано в ПУЕЕС, просто защото такова написано и записано, като действаща норма от обективния правов ред, няма, а прилагането на правото, в отлика от доказването по делото на обстоятелства от значение за спора, за установяването на които са необходими специални, при това – знания, а не лични мнения, е правомощие на съда, не и на ВЛ/.

ВЛ инж. проф. К. продължава показанията си пред съда с това, че за периода от осем часа до полунощ на четвърти юли, няма регистрирани аварии в района и няма преустановяване на захранването и на достъпа до ЕПМ от страна на ЕСО. **ВЛ не било изследвало какъв е ефектът от възникналата**

авария на 28. 06. върху съоръженията на ищеца, тъй като при посещението му в „Брикел“ ЕАД им обяснил, че техните съоръжения следва да са снабдени със съответните технологични защиты, така че при преустановяване на захранването да не се получават свръхналягане, свръхнатоварвания в технологичното оборудване на централата, и това е тяхно задължение, защото аварии в ЕПМ са ставали и стават, **а ако централата е на собствени нужди, тя ще потребява енергия, но няма да може да произвежда и да отдава такава, съответно да доставя и продава такава през ЕПМ.** Тук на практика ВЛ не е изпълнило задачата си в тази и част, като вместо да изследва необходимите обективни данни, и базирайки се на специалните си знания, да отговори на поставените му въпроси, същото при посещението си в процесния обект на ответника, се е ограничило до даване на технически наставления на служителите му.

ВЛ К. утвърждава в показанията си, че при аварията са изключени „Мир“, „Единство“, „Прогрес“ и „Успех“, които се намирили на две стълбовни линии, но електропровод „Бояново“ не е изключил и той е захранвал част от шинната система 110 кV на ТЕЦ „Брикел“. /Последният обаче е бил изключен и в резерв към момента на аварията, и това е безспорно установено от показанията на разпитаните свидетели М., К. и от кредитираното заключение на ВЛ Б./. Пояснявайки заключението си в частта му относно това, че аварията всъщност е изключила централата на ищеца и във връзка с непосредствено предходно изложеното, че „Бояново“ не е изключил, ВЛ К. пояснява, че схемният проблем се състои в това, че към електропровод „Бояново“ всъщност се оказва само един от блоковете на ТЕЦ „Брикел“ /ТГ-4 – бел. на докладчика, и това е видно от заключението както на самото ВЛ К., така и от това на Б., и от показанията на свидетелите М. и К./, а останалите 3 блока, те очевидно по брошна схема блок-генератор-трансформатор-електропровод през „Единство“, другите два са на обща шинна система, другите два генератора се захранват от електропровод „Мир“ или „Прогрес“, т.е. единият електропровод от „Мир“ или „Прогрес“, ако захранва, би могло да работят първите два, но от гледна точка на захранването, захранващият електропровод „Бояново“ не е достатъчен за нормално функциониране на централата /точно в този смисъл са и показанията на св. свидетеля Н. К., поради което и независимо от това, че същият работи в дружеството – ищец съдът, преценявайки ги съобразно

изискванията на чл. 172 от ГПК, в тази им част, също както и заключението на ВЛ К., изцяло ги кредитира, като съответстващи си /взаимно/, както и на останалите, събрани по делото доказателства, вкл. показанията на св. М./ В продължение на така изложеното ВЛ К. продължава показанията си, като на въпрос дали при налично напрежение през „Бояново“, за ищеца е била налице техническа възможност да **произвежда ел. енергия и да я пренася през електропровода, който е останал включен отговаря, че това е било възможно само от блок 4** /който обаче въобще не е бил работещ тогава – безспорно е установено от всички, събрани по делото доказателства, че към момента на аварията са работили ТГ-2 и ТГ-3, които са и автоматично изключили, вследствие процесното задействане на аварийната защита, и това е видно от всички заключения на ВЛ по СТЕ/, **другите 3 нямат галванична връзка на 110 kV с тази шинна система и няма как да стане.**

В края на показанията си в открито съдебно заседание ВЛ К. пояснява, че в ЕПМ в района по това време /04. 07. 2017 г./ не е имало аварии, ВЛ е проучило нещата какво се е случило на тази дата, всъщност К-2 – котелът получава пропуск в барабана и дежурният диспечер на „Брикел“ иска разрешение от диспечера за спиране на този котел и включване на котел К-3, който е изправен, това е, което на ВЛ му е известно, **т.е. според ВЛ, ако е имало спиране то отново е станало в резултат на вероятно дефекти, получени от аварията от 28. 06.,** ВЛ като експерт не би приело, че тези дефекти са по причина на отпадане на захранването, а те са по причина на неправилната работа на технологичните защиты, на тази дата няма изключване на ТЕЦ „Брикел“. /В последната му част, отричаща връзката между вредите, претърпени от ищеца вследствие констатираните повреди по оборудването му на 04. 07. 2017 г. с аварията на 28. 06. с.г., с последвалото я отпадане на захранването, съдът не кредитира това заключение, като базирано на две главни съждения на ВЛ /никой и не твърди, че на 04. 07. 2017 г. отново е имало иначе правилно отричаните от ВЛ аварии в ЕПМ, или пък отпадане на захранването, довело до изключване на ТЕЦ „Брикел“, твърди се и, според съда – обосновано, че вторите вреди – от 04. 07., са следствие от първоначалните такива от 28-29. 06., и това е изрично признато непосредствено по-горе и от ВЛ, чието заключение се обсъжда тук/: едното – изменящо точният смисъл на разпоредбата на чл. 42 от ПУЕЕС относно нормативно установеният минимум време /2 часа/, който ищецът би следвало

да осигури технологично оборудването му да работи при отпадане на захранването, с хипотетичните, въведени от ВЛ 10 часа или безкрайност, и това е подробно обсъждано и на други места в настоящите мотиви; второто – на съжденията на ВЛ инж. проф. К., отново некредитирани от съда, досежно времето за пълното възстановяване на нормалната работа на ТЕЦ на ищеца, базирано на сключен от него договор за студен резерв, също обсъждано подробно/.

В заключението си, което заключение съдът също принципно кредитира, като обективно, обосновано и основано на специалните знания на вещите лица /ВЛ/ по допуснатата и изслушана комплексна съдебна технико-икономическа експертиза, ВЛ по същата инж. К. Н. Б. /техническа част/, и ВЛ С. М. /икономическа част/ сочат /тук и непосредствено по-долу, в частност - ВЛ Б./, че на 16. 04. 2019 г. е направил оглед на част от технологичното оборудване на ТЕЦ „Брикел“, според ВЛ огледаното производствено оборудване в турбинен цех е в задоволително техническо състояние и функционира в нормален работен режим, няма аварирало оборудване и/или следи от производствена авария, вкл. и от процесната.

ВЛ Б. сочи, че за да отговори на зададените му въпроси следва да определи причинно-следствената връзка и обхвата на щетите, причинени от аварията на оборудването на ищеца, и да определи стойността на тези щети.

От техническа страна ВЛ Б. заключава, че съгласно еднолинейна схема на РУ 110/6.3 кV, респ. съгласно Главната електрическа схема на ТЕЦ „Брикел“ и Схема на свързващи и преносни съоръжения към процесния договор между страните за достъп и пренос, и Приложение № 2 към него, **ТЕЦ „Брикел“ е присъединен към п/ст „Марица Изток“, респ. към ЕПМ, чрез 4 въздушни електропровода /ЕП/: „Прогрес“ и „Успех“ /съгласно ЕСО – разположени на една стълбовна линия/ и ЕП 110 кV „Единство“ и „Мир“ /съгласно ЕСО – разположени на друга стълбовна линия/, както и чрез ЕП 110 кV „Бояново“, към мрежа 110 кV на „Мини Марица Изток“ ЕАД, респ. към ЕПМ.**

Съгласно Главната електрическа схема на ТЕЦ „Брикел“ от вътрешните за ТЕЦ-а шини 6.3 кV са изградени преки /преминаващи през п/ст „Марица Изток“/ електрически връзки, както следва: изводи 6.3 кV към „Брикетна фабрика“ – 4 бр.; изводи 6.3 кV към други потребители на ЕЕ: „Розов

кладенец“ – 2 бр. и „БРЕО“ – 1 бр. от ГРУ 6.3 кV на ТЕЦ „Брикел“, т.е. при прекъсване на връзките 110 кV към п/ст „Марица Изток“, ел. връзките 6 кV с „Брикетна фабрика“ и с други потребители на ЕЕ, чрез изводи „Розов кладенец“ и „БРЕО“ остават незасегнати и теоретично би следвало да функционират нормално.

По данни от ЕСО в нормален режим мрежата 110 кV на „Мини Марица Изток“ е репарирана /разделена/, за да се предотврати транзита на външна ЕЕ през техните съоръжения, но при аварийни или ремонтни схеми, свързани с изключването на ЕП 110 кV „Успех“, паралелната работа на турбинен генератор /ТГ/ № 4 на ТЕЦ „Брикел“, се осъществява чрез ЕП 110 кV „Бояново“ и включване на определени репери в мрежата на „Мини Марица Изток“.

Според ВЛ Б. няма данни към датата на процесната авария в п/ст „Марица Изток“ изводи 6.3 кV към „Брикетна фабрика“ – 4 бр., „Розов кладенец“ – 2 бр. и „БРЕО“ – 1 бр. да са били в режим, различен от експлоатационен;

Съгласно еднолинейната схема на РУ 110/6.3 кV, респ. съгласно Главната електрическа схема на ТЕЦ „Брикел“, от шината 6.3 кV от ТГ-4 към ЕП 110 кV „Успех“ и ЕП 110 кV „Бояново“, откъдето е изградена ел. връзка към КРУ 6 кV СН, т.е. при наличие на напрежение по ЕП 110 кV „Бояново“, може да се захранват собствените нужди /СН/ на ТЕЦ-а;

Съгласно Еднолинейната схема на РУ 110/6.3 кV, респ. съгласно Главната електрическа схема на ТЕЦ „Брикел“, друга техническа възможност за захранване на СН от ЕПМ съществува от шината 6.3 кV от ТГ-3 към ЕП 110 кV „Единство“, откъдето е изградена ел. връзка към КРУ 6 кV СН, т.е. при наличие на напрежение по ЕП 110 кV „Единство“, може да се захранват СН на ТЕЦ-а.

Съгласно Главната електрическа схема на ТЕЦ „Брикел“, от вътрешните за ТЕЦ-а шини 6.3 кV, към ТГ-1, ТГ-2, ТГ-3 и ТГ-4 са изградени ел. връзки 4 бр. КРУ 6 кV СН, т.е. при работа на ТГ-1 и/или ТГ-2, и/или ТГ-3, и/или ТГ-4, може да се захранват СН на ТЕЦ-а.

Относно производствено-аварийните обстоятелства, ВЛ Б. излага, че по данни от ЕСО, на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа в п/ст „Марица Изток“ аварира комбиниран измервателен трансформатор, при което се разразява пожар на

страна 110 кV на АТ201 и след действие на ДШЗ изключват редица ЕП 110 кV, в това число „Прогрес“, „Успех“, „Единство“ и „Мир“, както и шина „А“ в ОРУ 110 кV на п/ст „Марица Изток“.

По данни отново на ЕСО ЕП 110 кV „Бояново“ е незасегнат от аварията в п/ст „Марица Изток“, но към момента на аварията е реперииран /изключен/ в мрежата 110 кV на „Мини Марица Изток“.

Съгласно представената снимка на състоянието на съоръженията на ТЕЦ „Брикел“, на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа аварийно изключват работещите в този час ТГ-2 и ТГ-3 на „Брикел“ ЕАД от технологична защита на турбините, вследствие външна за централата повреда, като съгласно ЕСО, изключването е от блочни прекъсвачи 110 кV на защита в ОРУ на п/ст „Марица Изток“.

Няма данни към момента на аварията изводи 6.3 кV към „Брикетна фабрика“ – 4 бр., „Розов кладенец“ – 2 бр. и „БРЕО“ – 1 бр. да са функционирали в режим, различен от нормалния. /Съгласно ПУЕС, при външни повреди, респ. – при отделянето на работещите турбогенератори от ЕПМ следва регулиращите системи на блоковете да овладеят оборотите и напрежението при частично/пълно хвърляне на товар и да преминат към аварийен режим на работа, в т.ч. островен режим или към режим на СН за не по-малко от 2 часа/.

По данни от ЕСО на същата дата, в 23:10 часа диспечерите на „Мини Марица Изток“ започват възстановяване на захранването на обезточените подстанции 110 кV на „Мини Марица Изток“, като в 23:57 /55 минути след аварията/, е подадено напрежение към ЕП 110 кV „Бояново“, респ. съгласно ел.техническите схеми – към ТГ-4 и КРУ 6 кV СН на ТЕЦ „Брикел“.

По данни на ЕСО, на 28. 06. /вярната дата е 29. 06., тъй като аварията е настъпила предния ден – на 28 близо час полунощ, поради което и е невъзможно да е възстановена в по-ранния час 02:42 часа – бел. на докладчика/, в 02:42 часа е включен АТ 202 и е захранена шина „А“ – 110 кV, като изводите 110 кV са включени поетапно, в т.ч. относимите към ТЕЦ „Брикел“, както следва: в 02:47 часа /3:45 мин. след аварията/ - „Мир“, в 2:52 часа /3:50 мин. след аварията/ - „Единство“, в 3:25 /4:23 мин. след аварията/ - „Успех“, в 3:52 часа /4:50 мин. след аварията/ - „Прогрес“ /по отношение на първите два същото е установено и от ВР К./.

Съгласно данни от ЕСО, на 04. 07. с.г. не са изключвани електропроводи

към ТЕЦ „Брикел“, а от ежедневното сведение на ЕСО за същата дата се установява, че от ТЕЦ „Брикел“ е докладвано, че в 07:17 часа втори котел /К-2/ е аварирал – пропуск барабан /спукване!/ и е поискано разрешение за разпалване на трети котел /К-3/, който е разпален в 8:20 часа, същият е погасен е в 12:30 часа, без да влиза в работа, поради повреден лагер на дутиев вентилатор /чувствително електроенергийно съоръжение на ТЕЦ „Брикел“/.

По-нататък в заключението на ВЛ Б. се излага, че съгласно процесното становище на „Еко-анализ“ ЕООД, визирано в заключението:

1. Аварии в ТЕЦ „Брикел“, възникнали непосредствено след отпадане на изводи 110 кV към п/ст „Марица Изток“:

На 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа, поради авария в п/ст „Марица Изток“ отпадат всички изводи 110 кV към ТЕЦ „Брикел“, /като ВЛ сочи, че в действителност извод „Бояново“ е бил вече изключен!;/

В резултат на изключването на ел. захранването по изводите изключват помпи БКЗ в ТЕЦ-а, при което отпада охлаждането на парата от продувките на котлоагрегатите /по данни от ЕСО в този час в действие са котлоагрегати №№ 2, 3 и 5 /К-2, К-3, К-5/, както и турбинни генератори №№ 2 и 3, /ТГ-2 и ТГ-3/, както и от дренажите на ГПЗ 1 и 2 в разширител високо налягане в турбинен цех, при което възникват големи термични напрежения, които довеждат до скъсване на входяща тръба към пароразширителя и съответно шумно изпускане на пара в близост до блочния щит за управление /БЩУ/;

Гореописаните обстоятелства, ведно с отпадналото основно осветление в ТЕЦ-а и при наличие само на аварийно осветление /няма дневна светлина/, възпрепятстват ел. захранването на СН на ТЕЦ-а, при което спира подаването на охлаждаща вода към турбинните кондензатори, които прегряват, разхерметизират се част от тръбите им и в резултат се повишава солесъдържанието на основния кондензат;

Турбините биват изключени, при което спира разхода на пара, което при инертността на мелничните системи /за гориво/ довежда до прегряване на нагревните /котлови/ повърхности, а впоследствие и икономайзерните такива, поради спрялото подаване на вода към котлоагрегатите, след отпадане на ел. захранването на питателните помпи;

Вследствие от прегрева се получават пропуски /пукнатини!/ в

паропрегревател и економайзер на К-2 и в економайзер на К-5;

Поради запаряване на питателен възел настъпва пропуск в салниково уплътнение на задвижка № 93 на К-3 и К-6.

2. Последващи аварии в ТЕЦ „Брикел“:

За спазване на договорите за доставка „Брикел“ ЕООД, след отстраняване на аварията в разширител високо налягане в турбинен цех, въвеждат К-2 и К-5 в експлоатация, въпреки аварийното им състояние, както следва:

- К-2, въпреки пропуските в паропрегревателя и економайзера, е разпален в 13:20 ч. и е въведен в работа в 16:28 часа /данни от ЕСО/ на 29. 06. 2017 г., но след нов пропуск в разширителя високо налягане, е спрял аварийно в 7:15 часа на **04. 07. 2017 г.**;

- К-5, въпреки пропуските в економайзера е разпален скоро след К-2 и е въведен в работа в 20:00 часа /данни от ЕСО/ на 29. 06., като няма данни за последващо аварийно спиране на К-5 до 24:00 на 04. 07. с.г.

Съгласно допълнение към проц. становище на „Еко-анализ“ ЕООД, вследствие отпадане на ел. напрежението, поради невъзможността горещите /около 170 градуса по Целзий/ димни газове от котлите да бъдат насочени към изпускателно устройство № 2 /ИУ-2/, материалът на колекторите, изработен от HDPE, издържащ до 90 градуса по Целзий, е разрушен, вследствие на което е нарушена работата на сярочистващата инсталация /СОИ/, при което от „Еко-анализ“ е установено /неуточнено кога/ следното:

- Рециркуляционна помпа № 9 – първоначално изключва от защита, а после изгаря;

- Рециркуляционна помпа № 10 – изключва от защита;

- Помпи „гипсов шлам“ – не функционират нормално;

- Първите две оросителни клетки на СОИ са деформирани и разрушени;

- Помпи „гипсова суспензия“ са със забити към тях хидроциклони;

- Циркуляционните помпи са с частично запушване на дюзи;

Относно обхватът на щетите в ТЕЦ „Брикел“, документиран като възникнали вследствие на процесната авария в п/ст „Марица Изток“ и представени по делото, ВЛ Б. излага:

1. С аварийни протоколи от 30. 06. и 03. 07. 2017 г. са протоколирани щети по електроенергийното цехово оборудване;

2. Други щети по СОИ са описани в протокол от 11. 07. 2017 г. от „Еко-анализ“ ЕООД;

Досежно стойността на щетите, ВЛ сочи, че по делото е представена експертна оценка на разходите за отстраняване на щетите по електроенергийното цехово оборудване, извършена към м. 10. 2017 г. на база на съответните фактури за доставка на материали, оборудване и услуги в ТЕЦ „Брикел“, както и протоколи и фактури за доставка на материали и оборудване, и за извършени ремонти по електроенергийното оборудване на ТЕЦ-а, като част от тях, по видове и количества съответстват на протоколираните от „Еко-анализ“ ЕООД щети.

Вследствие на извършения технически анализ инж. Б. формира изводи, че в резултат на настъпилата в 23:02 часа на 28. 06. 2018 година в п/ст „Марица Изток“ авария и съответното изключване на блочните прекъсвачи в подстанцията при изключения от мини „Марица Изток“ извод „Бояново“, ищецът остава без ел. връзка 110 kV с ЕПМ, при които изпада в ситуация на принудително, частично „хвърляне на товар“, като остават товарите на 6.3 kV: „Брикетна фабрика“, изводи „Розов кладенец“ и „БРЕО“, както и собствените нужди на ТЕЦ, при което положение автоматиката/дежурният персонал на ТЕЦ-а не успяват своевременно и надеждно да овладеят оборотите и напрежението на енергийното оборудване на ТЕЦ-а, и съответно да превключат към работа в островен режим – т.е. към захранване само на СН на ТЕЦ, и товарите на 6,3 kV, вследствие на което в ТЕЦ възниква множествена авария. **Аварията е мултиплицираната вследствие на решение на „Брикел“ ЕООД да задейства част от оборудването на ТЕЦ-а, въпреки възникналите дефекти, но воден от търговски интерес.**

ВЛ Б. излага, че няма данни за наличие на основателна причина да се твърди, че обхватът на щетите по работещото към момента на аварията в п/ст „Марица Изток“ електроенергийно оборудване на ТЕЦ „Брикел“, възникнали вследствие на тази авария, е различен от описания в представените по делото аварийни протоколи, в т.ч. изготвените по процесната Заповед № 550/29. 06. 2017 г., анализирани и обобщени в

процесното становище на „Еко-анализ“ ЕООД, и протокола на самия „Еко-анализ“ /описан по-горе – от 11. 07. 2017 г. – бел. на докладчика/, поради което ВЛ Б. сочи, че обхватът на щетите по работещото към 23:02 часа електроенергийно оборудване на ТЕЦ „Брикел“, възникнали в периода от 23:02 часа на 27. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г., следва да се възприеме съгласно процесните становища на „Еко-анализ“ ЕООД, респ. съгласно представените по делото аварийни протоколи.

В крайна сметка ВЛ Б. заключава, че:

Установява се причинно-следствена връзка между сочените в процесните становища на „Еко-анализ“ ЕООД и аварийни протоколи за щети и процесната авария в п/ст „Марица Изток“.

Обхватът на щетите върху електроенергийните съоръжения в ТЕЦ „Брикел“ вследствие на аварийното им изключване за периода от 23:02 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е съгласно процесните аварийни протоколи и становищата на „Еко-анализ“ ЕООД.

Пазарната стойност на отстраняване на щетите към началото на м. юли 2017 г., ВЛ оценява общо на 385780.00 лв. с ДДС.

В същото си заключение ВЛ по допуснатата комплексна технико-икономическа експертиза Б. и М. установяват, че **общият размер на нереализираният приход** от продажбата на произведени брикети и обогатено енергийно гориво през периода 28. 06. 2017 г. – 05. 07. с.г., след приспадане на относимите разходи за производството им, **е 105225.48 лв.**, от които за периода от 28 до 30 юни – 70895.43 лв. и за периода 04-05 юли – 34330.05 лв.

Разпитано в открито съдебно заседание на 04. 06. 2019 г., на въпрос кое точно задължение на ответника е нарушено, за да възникне аварията, ВЛ Б. заявява, че **не може да даде конкретен отговор, защото не е изследвал този въпрос.** Обемът на аварийните дейности се разраства, поради решението на ТЕЦ „Брикел“. Задействани са котел № 2, като в заключението му /възпроизведено по-горе, т. 2 – последващи аварии/, са описани котлите, които са задействани по решение на ТЕЦ „Брикел“. Наложило се е да бъде спряна аварийно котел № 2, след нов пропуск в разширител високо налягане, което се е случило в 7:15 часа на 04. 07. 2017 г. **Фактически щетите,**

възникнали на 04. 07. 2017 г. са именно поради това, че технически се е развил, поради аварията в котел № 2, а тя възниква поради това, че не са взети своевременни мерки за неговия ремонт. Според ВЛ това е трябвало да се изпълни от ТЕЦ „Брикел“, да вземе тези мерки. ВЛ не може да определи при разпита какви са щетите. Ремонт на котел № 2 и съответно на разширител високо налягане.

В същото заседание ВЛ С. М. излага, че съобразявайки произведеното количество на датите, които са посочени през периода, в който е възникнала аварията, това количество съобразени са производствените разходи, направени въз основа на хронологични ведомости, сметки и справки по отделните счетоводни сметки, въз основа на тези заявки, които от всеки един от контрагентите са направили, е изчислено съотношението на реализираните количества продукция, съответно – нетният приход, който е нереализиран в резултат на възникналата авария. Разликата между приход и печалба е нереализиран нетен приход, отчитайки продажната цена по договори със съответния контрагент и реализираните приходи, т.е. има приход минус разход и това е печалбата, нетният, а не брутният приход, което означава, че е равно на печалба.

На въпрос относно констатациите по решението на ищеца /стр. 7 от заключението по комбинираната СТИЕ с ВЛ Б. и М., л. 906 от първоинст. дело/, да задейства част от оборудването, ако то не е било задействано, това означава ли, че ТЕЦ „Брикел“ е нямало да изпълни графиците си към координатора на балансираща група, да изпълни производствената си програма на производство на ел. енергия към НЕК и същата програма за производство и продажба на брикети, **ВЛ Б. отговаря, че ако не са били пуснати тези мощности /“спрели“, според буквалния текст по протокола, смислово противоречи на изявлението/, те очевидно е нямало да произвеждат ел. енергия**, а оттам нататък дали това е щяло да доведе до не/изпълнение на търговски отношения, ВЛ не може да отговори, т.к. не е изследвало това. ВЛ продължава, че ако това оборудване /частично включеното от ищеца, въпреки възникналите дефекти, и вследствие което частично включване според ВЛ Б. аварията е мултиплицирана/, не работи, с оглед конкретната дейност на ищеца – комбинирано производство на ел. и топлинна енергия, то това би било /дейността, производството/, до настъпилата авария, времето за отстраняването и зависи от конкретните

обстоятелства, но при всички случаи не е малко като време, **няколко дни са необходими, не може да каже колко точно, за отстраняване на аварията, не може за час-два, за да се задейства отново производството.** Що става въпрос за допълнителните вреди, понесени през периода за отстраняване на аварията, от небаланси, непроизведени ел. енергия и брикети, ВЛ Б. сочи, **че ако това оборудване не би било включено** /всички отговори тук са изцяло давани във връзка с отговора на първоначалния такъв по-горе, досежно констатациите на стр. 7 от заключението, касаещ въпросното включване на част от оборудването на централата на ищеца, по решение на неговите органи, и въпреки дефектите в оборудването, предизвикани от процесната авария/, **то би последвало спиране производството на пара, спиране производството на ел. енергия, която е необходима за брикетната фабрика и за изпълнение на задължения към НЕК, води до неизпълнение към контрагенти, до намаляване на приходите** в някакъв смисъл, но в крайна сметка до това би довело.

По отношение вземането решение на ищеца за разпалване на котел № 2 и възникналите аварии на процесната дата 04. 07. 2017 г., и доколкото ТЕЦ „Брикел“ разполага с 4 турбогенератора и 6 котела, съответно – дали на тази дата е била налице възможност за замяна и на съоръжение в технически аспект, ВЛ Б. сочи, че тогава се е **наложило котелът да бъде спрян поради разширение на аварията в котела, която е била забелязана веднага след първоначалната авария на 28. 06. Котелът е бил спрян по разпореждане на ТЕЦ „Брикел“.**

ВЛ Б. сочи още при отговор на въпрос, че в ТЕЦ „Брикел“ са изградени шини 6.3 кV, непреминаващи през п/ст „Марица Изток“, така е по схема, към брикетната фабрика и няма данни да са били в режим, различен от експлоатационен, да са били повредени или да не са работили към първоначалния момент на аварията. Ако централата на „Брикел“ е съумяла да се отдели на райони, чрез тези изводи средно напрежение така, както изискват правилата за управление на ЕСО, брикетна фабрика е можела да продължи да работи според ВЛ, но явно те не са успели да овладеят оборотите и да се отделят навреме, но по самите тези електропроводи от 6.3 кV от връзката между централата „Брикел“ и брикетната фабрика, няма данни за възникнали аварии /недостатъчността на това захранване за да бъде осигурена работата на

брикетната фабрика на ищеца, като част от основната дейност на неговата ТЕЦ – ВКПЕТЕ, е безспорно установена по делото, както от заключението по делото на ВЛ по СТЕ инж. проф. К., така и от показанията на свидетелите М. и К., които в тази си част са изцяло еднопосочни, и безпротиворечиви, и взаимно си съответстват, поради което и съдът изцяло ги кредитира – бел. на докладчика във въззивната инстанция./

В същото съдебно заседание ВЛ М. утвърждава, че предмет на всеки един от договорите на ищеца с негови контрагенти са различни стоки с различни качествени показатели и различна цена, поради което и се получава нереализираният нетен приход, но той е с различна стойност и себестойност впоследствие, поради тези разлики в качествените показатели и цените. По отношение на приспадналите относими разходи от приходите, за да се получи посоченият от ВЛ нетен нереализиран приход, ВЛ сочи, че тези разходи са изчислени на база представени хронологични ведомости по съответните счетоводни групи, като са съобразени разходите за предходен период, когато е работено на пълни мощности, за м. май 2017 г., т.к. има периоди през която не е работило дружеството през м. юни и юли с.г., затова е съобразено на база предходен период при пълен месец.

В допълнителното си заключение ВЛ инж. К. Б., на въпрос, свързан с установеното по делото със свидетелски показания, че към момента на аварията всички изводи 110 кV, осигуряващи достъпа на ищцовата ТЕЦ „Брикел“ до ЕПМ, са били свързани само на една шина, като възпроизвежда съдържанието и на протокол от 29. 06. 2017 г. за разследване на нарушения в работата на п/ст „Марица Изток“ на 28. 06. 2017 г., също наличен по делото и неоспорен, и на данни от ЕСО установява, че **уредба 110 кV на п/ст „Марица Изток“ има две основни шини 110 кV – „А“ и „Б“, както следва:**

- **Схемата на шинни системи /ш.с./ 110 кV в п/ст „Марица Изток“ е двойна, обходна, типична за големите системни подстанции 400/110 к V и 220/110 кV в българската ЕЕС;**

- Въздушни електропроводни линии /ВЕЛ/ 110 к V „Мир“ и „Единство“ към ТЕЦ „Брикел“ са на обща стълбова линия и при нормална схема са фиксирани към шина „А“ на п/ст „Марица Изток“;

- ВЕЛ 110 кV „Прогрес“ и „Успех“ към ТЕЦ „Брикел“ са на обща

стълбова линия и при нормална схема са фиксирани към шина „Б“ на п/ст „Марица Изток“;

- Останалите присъединения 110 кV към п/ст „Марица Изток“ при нормални схеми също са фиксирани съответно към шина „А“ или към шина „Б“.

В заключение ВЛ Б. излага, че:

- П/ст „Марица Изток“ 400/200/110 кV е с двойна шинна система 110 кV;

- Към момента на процесната авария п/ст „Марица Изток“ е била в ремонт, с включена една шина „А“, с включени към нея всички електропроводи, включително тези, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ;

- Ако п/ст „Марица Изток“ не беше в ремонтна схема с включена само към една шина, а в нормална експлоатационна схема с две шини, изводите, фиксирани към незасегнатата от аварията шина щяха да продължат да работят и да свързват ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ, чийто системен оператор е ЕСО, респ. – с ЕЕС на страната.

В Приложение № 2 – Схема на свързващите и преносни съоръжения към процесния договор между страните, е представена схемата на свързване на ТЕЦ „Брикел“ чрез изводи /електропроводи/ към п/ст „Марица Изток“ на ответника. В приложението не се представят съоръженията в п/ст „Марица Изток“, нито се описва шинната система, поради което и фиксацията на ВЕЛ изводи 110 кV към шините на п/ст „Марица Изток“ не е обект на процесния договор, в какъвто смисъл и договорът не изключва промяна на фиксацията на изводите към шините в подстанцията, което би могло да се наложи технически, в зависимост от ремонтната програма на ЕСО и режима на работа на блоковете на ТЕЦ „Брикел“, към момента на аварията в п/ст „Марица Изток“ свързването на ТЕЦ „Брикел“ към ЕПМ е било в съответствие с Приложение № 2 към договора, но ВЛ Б. сочи, че при нормална работа ВЕЛ 110 кV „Мир“, „Единство“, „Прогрес“ и „Успех“ към ТЕЦ „Брикел“, при нормална схема са фиксирани: първите две към шина „А“, а вторите две – към шина „Б“ на п/ст „Марица Изток“, ВЕЛ 110 кV „Бояново“ от „Мини Марица Изток“ към ТЕЦ „Брикел“ е на отделна стълбова линия, няма пряка връзка с п/ст „Марица Изток“ и служи за захранване с електроенергия на „Мини Марица Изток“ от ТЕЦ „Брикел“,

както и /при авария на ВЕЛ „Успех“/ - за изнасяне на ЕЕ към ЕПМ.

В същото заключение ВЛ Б. изяснява по-нататък, че в режим на работа за собствени нужди /СН/, ТЕЦ „Брикел“:

- произвежда електроенергия за собствени нужди на самата ТЕЦ;
- не доставя в ЕПМ произведена електрическа енергия /ЕЕ/;
- не доставя на контрагенти произведена топлинна енергия /ТЕ/.

В случай на липса на достъп до ЕПМ, т.е. в островен режим:

- не може да доставя в ЕПМ произведена ЕЕ;
- може и следва да произвежда ЕЕ за СН, с която да захранва съоръженията си;
- може /вероятно само частично/ да захранва с ТЕ и ЕЕ „Брикетна фабрика“;
- може /вероятно само частично/ да захранва с ТЕ за топлофикационни нужди дворната мрежа на ТЕЦ „Брикел“ и гр. Гълъбово /в процесния случай – с ТЕ за битова гореща вода /БГВ/.

В режим „остров“ продължителността на работа на ТЕЦ следва да е **не по-малко от два часа, теоретично централите би трябвало да работят безкрайно дълго в този режим/.**

В заключението си ВЛ Б. сочи още, че:

По време на режим на работа за собствени нужди ТЕЦ „Брикел“:

- произвежда ЕЕ само за захранване на спомагателните си съоръжения, т.е. произвежда ограничено количество ЕЕ и произвежданата ЕЕ потребява за собствени нужди;
- не осъществява лицензионната си дейност по комбинирано високоефективно производство на ЕЕ и ТЕ /ВКПЕТЕ/, както и по некомбинирано производство на ТЕ за топлофикационни нужди;

По време на режим без достъп до ЕПМ, т.е. в островен режим ТЕЦ „Брикел“:

- произвежда ЕЕ само за захранване на спомагателните си съоръжения, т.е. произвежда ограничено количество ЕЕ и произведената ЕЕ потребява за собствени нужди;

- не осъществява частично лицензионната си дейност по ВКПЕТЕ, както и по както и по некомбинирано производство на ТЕ за топлофикационни нужди.

По време на режим на работа за СН, ТЕЦ „Брикел“ не произвежда и не доставя ЕЕ в ЕЕС. При липса на достъп до ЕПМ ТЕЦ „Брикел“ не може да доставя ЕЕ в ЕЕС.

Съгласно данни от ответника, през процесните периоди ТЕЦ „Брикел“ е имал търговски графици за доставка на ЕЕ, при което, при липсата на достъп на 110 кV към ЕПМ, е предизвиквал небаланси – недостиг на доставени производствени количества ЕЕ в ЕЕС.

В заключение:

- в режим на работа за СН и/или при липса на достъп до ЕПМ ТЕЦ „Брикел“ генерира небаланси в случаи на заявен и регистриран график за доставка в ЕЕС;

- през процесните периоди ТЕЦ „Брикел“ е имал търговски графици за доставка на ЕЕ и, при липсата на достъп на 110 кV към ЕПМ, е предизвикал небаланси – недостиг на доставени производствени количества ЕЕ в ЕЕС.

Според ВЛ Б. по-натат, технически обосновано е брикетопроизводството на „Брикетна фабрика“ да е съобразено с производството на пара от ТЕЦ, т.е. с произвежданото количество комбинирана полезна ТЕ от ТЕЦ, поради което и ВЛ излага в заключение, че:

При наличните данни от техническа гледна точка би било обосновано да се мисли, че по време на работа в режим за собствени нужди на ТЕЦ „Брикел“, брикетопроизводството на „Брикетна фабрика“ бива затормозено и ограничено, а вероятно и преустановено.

На въпроса за времето за пълно възстановяване на производствения капацитет на ТЕЦ „Брикел“ за производство на ВКПЕТЕ и брикетопроизводство в случай, че същата се е отделила в режим на работа за СН за период от 2 часа /каквото минимален период изисква ПУЕЕС/, но и при обстоятелството, че пълното възстановяване на достъпа на централата на ищеца до ЕПМ е 04:50 часа след аварията – в 03:52 часа с включването на извод „Прогрес, ВЛ Б. сочи, че:

В процесния случай отделянето на ТЕЦ „Брикел“ е в островен режим, а не в режим само за СН. Отделянето в този режим за период от 2 часа или повече не променя техническите условия за възстановяването на капацитета на ТЕЦ „Брикел“ за ВКПЕТЕ. **Възстановяването на работата на ТЕЦ-а и влизането в паралел с ЕПМ започват съответно и последователно, след последователното присъединяване на ВЕЛ 110 кV, съгласно инструкциите на оператора на ЕПМ /“ЕСО“ ЕАД“/, но и съгласно техническото състояние на агрегатите на ТЕЦ-а, и решенията на операторите му.**

Технически, при липса на аварии в оборудването на ТЕЦ „Брикел“, паралелно с възстановяването на връзките към ЕПМ, но със съответно технологично времезакъснение, характерно за съответните агрегати на ТЕЦ-а, би следвало да се възстанови и капацитета за ВКПЕТЕ, съответно – и на брикетопроизводството, съобразно технологичните особености на същото, като в заключение ВЛ Б. излага, че **възстановяването на пълния капацитет за ВКПЕТЕ и брикетопроизводство е функция на възстановяването на връзките 110 кV на ТЕЦ-а с ЕПМ и на съответните инструкции на електропреносния оператор „ЕСО“ ЕАД, но и на техническото състояние и особеностите на агрегатите на ТЕЦ-а и решенията на операторите му.**

Що става въпрос за вредите от процесната авария по пера, ВЛ Б. в същото си, допълнително заключение, в отговора на девета задача заключава, че **пазарната стойност към 01. 07. 2017 г. за отстраняване на щети по съоръжения на ТЕЦ „Брикел“, получени на 28 и 29 юни 2017 г. /в заключението е посочено м. юли, което явно е техническа грешка, т.к. това е извън периода на настъпване на вредите, и това е безспорно видно от всички изявления на страните, ВЛ и доказателства по делото/, т.е. **непосредствено след прекратяване на достъпа на ТЕЦ до ЕЕС на страната, вследствие аварията в п/ст „Марица Изток“, се оценява на 385780 лв. общо, от които щети по цеховото електроенергийно оборудване 140950 лв. и щети по оросителната система на СОИ 244830 лв. с ДДС.****

В същото заключение, в частта му по десета задача, ВЛ Б. заявява, че **ако ТЕЦ „Брикел“ не беше въведена в работен режим в 24:00 часа на 29. 06. 2017 г., за ищеца биха настъпили извънредни разходи и пропуснати ползи, съобразно лицензията му и търговските му заявки, пропорционални количествено на времето на престой.**

Въззивният състав не кредитира допълнителното заключение на ВЛ Б. в частта му по единадесета задача от същото - относно наличието или липсата на уведомление от ответника до ищеца за аварията на 28. 06. 2017 г., доколкото същото не е основано на специалните знания на ВЛ, съответно – няма законоустановената в процесуалния закон доказателствена стойност за установяване на правнорелевантните за делото факти, за чието установяване е допуснато – ВЛ излага, че е прослушало аудиозапис, за който ответникът твърди, че представлява запис на телефонно обаждане на дежурен диспечер на ТД „Юг“ до дежурния инженер на ТЕЦ „Брикел“ , без ВЛ да потвърждава тези твърдения по какъвто и да било начин, основан на специалните му технически знания, заради които е назначен по делото, на екрана на компютър ВЛ – инженер видял информация, кога същият запис е създаден и продължителността му, самият аудиозапис обаче не бил предоставен на ВЛ, както и достъп до същия компютър, поради което и въззивният състав намира, че доказателствената стойност на заключението на ВЛ в тази му част – по задача 11 от допълнителното заключение, е нулева.

Дори и да би било прието обратното, в същинското си заключение по тази задача ВЛ Б. заявява, че процесното уведомление се състои само в предупреждение за невъзможност за подаване на напрежение от п/ст „Марица Изток“ към ТЕЦ „Брикел“ в краткосрочен план, поради пожар в подстанцията.

По-натам в допълнителното си заключение /отговорът на 12-та задача/ ВЛ Б. сочи, че **ищецът е имал възможност на 04. 07. 2017 г. да разпали един или няколко от котлоагрегатите, различни от аварирания К-2, в отговора на 13-та задача ВЛ заключава, че ищецът е уведомен за реконструкцията на ОРУ 110 кV в п/ст „Марица Изток“ 400/220/110 к V с писмо изх. № ПМО-1389/19. 04. 2017 г.**

Отново съобразно изготвеното допълнителна заключение от вещото лице инж. Б., процесната авария в п/ст „Марица Изток“ представлява повреда с взривяване и запалване /пожар/ на комбиниран измервателен трансформатор EIS -126 на фаза С, на страна 110 kV на АТ201. В резултат от аварията са се задействали релейната защита /диференциална защита на шини/ на засегнатия участък от открита разпределителна уредба /ОРУ/ 110 kV в п/ст „Марица Изток“, **т.е. на работещата /единствено работещата, и при ръчно**

изключен ВЕЛ „Бояново“ – бележката на докладчика във въззивната инстанция/, **шинна система „А“**, при което е отпаднало захранването на електропроводните линии 110 kV, присъединени към шината /към този момент, съобразно установеното от всички, събрани по делото доказателства, включително и двете основни заключения на СТЕ, изслушани и приети по делото, към тази, единствено работеща шина, са присъединени **всички** електропроводни линии 110 kV, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ – бележката отново на докладчика във въззивната инстанция/. По този начин аварийният елемент от ОРУ 110 kV е обезточен /оставен без напрежение/ и повредата е ограничена в мястото на възникването ѝ. Липсата на такава релейна защита би довело до разрастване на смущението от аварията в голям район около п/ст „Марица Изток“ и до лишаване от захранване на много потребители. Обратно, наличието на тази релейна защита в п/ст „Марица Изток“ и нейното правилно действие е способствало за бързото ликвидиране на аварията и ограничаване на щетите от нея. Относно предотвратимостта на аварията ВЛ сочи, че от техническа страна, за предотвратяване на такива аварии е изискуемо и съответно ответникът /съгласно общодостъпни данни в интернет.../ съставя ежегоден ремонтно-профилактичен календар за всяко от своите съоръжения. Пример: Процесната реконструкция на ОРУ 110 kV в п/ст „Марица Изток“ 400/220/110 kV/. Въпреки това, аварии като процесната не са напълно изключени в уредбите високо напрежение и по правило не могат да се предвидят, а представляват извънредно обстоятелство.

За причинно-следствената връзка:

Причинно-следствената връзка между аварията в п/ст „Марица Изток“ и работата на „Брикел“ ЕАД се състои в:

- прекъсване в момента на аварията на част от връзките /4 бр. ВЕЛ 110 kV от ТЕЦ „Брикел“ към п/ст „Марица Изток“/ между ТЕЦ „Брикел“ и ЕПМ (ЕЕС на страната);

- последващо обезточване на ТЕЦ /след изключване на работещите към момента на аварията турбогенератори ТГ-2 и ТГ-3 на ТЕЦ/ с оглед захранване на собствените му нужди /СН/ на ТЕЦ;

- последващо, при и поради липса на захранване, **аварии изцяло или частично на работещите в момента на аварията котли К-2, К-3 и К-5**, подробно описани в приетата експертиза /основното заключение и на други

работещи и/или намиращи се в близост агрегати и съоръжения на ТЕЦ на ВЛ Б. и М./; последващо, поради липса на производство на ЕЕ, но и поради липса на връзка към ЕПМ, спиране на доставката на ЕЕ към ЕЕС на страната;

- последващо, поради липса на захранване с ЕЕ и ТЕ, спиране на производството на „Брикетна фабрика“, както и на производството на ТЕ за топлофикационни нужди /БГВ за гр. Гълъбово/;

Относно преодолимостта на аварията:

Преодолимостта на аварията касае всички засегнати пряко или косвено от нея, в т.ч. ползвателите, както на п/ст „Марица Изток“, така и на всички други инсталации присъединени пряко или опосредено към подстанцията, като в случая, от засегнатите биват разглеждани накратко само пряко засегнатите п/ст „Марица Изток“ и ТЕЦ „Брикел“, и с оглед ограничения обем на експертизата – не и непряко засегнатите, като „Брикетна фабрика“ и др.

От техническа страна преодолимостта на аварията следва да се разглежда в две основни посоки: 1/ превантивни мерки; 2/ оперативни последващи действия; а именно:

Превантивните мерки включват: проектиране, в т.ч. избор на съоръжения и резервиране на същите и др.; ремонт и профилактика на съоръженията; съставяне на планове за действие; др. ВЛ заявява в заключението си в тази му част, **че анализът на превантивните мерки е достоен за отделна експертиза и дори за научен труд, поради което той няма да бъде разглеждан.** /От така кратко изложеното и без каквото и да било основание, първоинстанционният състав е направил, според въззивния съд изцяло необоснованият извод в решаващите си мотиви, и противно на приеманото от въззивния състав, че „... съдът прави извод, че ответникът е взел всички необходими превантивни мерки, свързани с преодолимостта на подобни аварии.“ Нищо подобно ВЛ не твърди – това, което единствено се разбира от изложеното тук в заключението му е, че анализът на превантивните мерки би бил твърде обемен и сложен, поради което е непостижимо в рамките на това заключение, без да е предмет на отделна експертиза, да бъде направен като конкретен отговор на част от едната от многото задачи, но по никакъв начин така записаното от ВЛ в заключението му, разглеждано както общо в

светлината на отговорите на задачите на ВЛ в двете му заключения, така и с оглед и на останалите, събрани по делото доказателства, да бъде възприемано по начина, по който това е направил първоинстанционния съд. При изложеното, въззивният състав принципно кредитира допълнителното заключение на ВЛ по СТЕ инж. Б. и в тази му част, но категорично не споделя изложения извод на първоинстанционния съд./

По-нататък, ВЛ сочи, че оперативните последващи действия биват: технически - сработване на предпазна автоматика, автоматични превключвания към резервиращи съоръжения и др.; субективни решения и действия, съобразно конкретната обстановка и планове за действие в условия на авария; др.

По отношение на оперативните последващи действия, в процесния случай:

За п/ст „Марица Изток“:

При процесните обстоятелства /работа на шина „А“ и ремонт на шина „Б“, и изключен „Бояново“/, аварията, избухването и запалването на измервателния трансформатор на шина „А“ е свързано с оперативни превключвания към резервиращи съоръжения на същата шина „А“;

В условията на пожар на шината превключванията на същата, с оглед сигурност, не могат да бъдат извършени преди потушаване на пожара и последващ оглед, т.е. изискват време;

ВЛ Б. сочи и че действията на дежурния персонал на подстанцията не са анализирани в тази експертиза /!?, но предвид хронологията на събитията изложена в процесния протокол от 29. 06. 2017 г. може аргументирано да се предположи/твърди, че е действано професионално и са положени нужните усилия за преодоляване на аварията; /В тази му част заключението на ВЛ не се кредитира от въззивния състав – както и в по-горе посоченият случай, при който ВЛ сочи, че не анализира предприетите от ответника превантивни мерки, тук също ВЛ еднозначно заявява, че не прави анализ, основан на специалните му знания, заради които е назначено, на който пък да базира крайното си заключение по този абзац, а прави предположение, което в случая, както и цитираният по-горе в предходните скоби, извод на съда, този път като предположение/твърдение на ВЛ, си остава изцяло необоснован. И това последно предположение – че неизвестно защо, защото няма анализ на

действията им, направен от ВЛ, но служителите на ответника били действали професионално, както и предходно цитираният извод на първоинстанционния съд досежно адекватността и достатъчността на предприетите от ответника превантивни мерки, се оборват както от по-долу описаните в настоящите мотиви, действия на ответника, довели в крайна сметка до укоримото, според въззивния състав, както от професионална /търговска, със съответната си значителна специфика/, така и от правна гледна точка, съсредоточаване на всички ВЕЛ 110 кV, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ, по време на аварията, само на едната шина, и при ръчно изключен, и неработещ ВЕЛ „Бояново“, безспорно установено както от двете ВЛ по СТЕ, така и от разпитаните по делото свидетели, при събраните по делото заключения на всички СТЕ, че за съоръжения като п/ст „Марица Изток“ неслучайно ОРУ е именно двушинно, и на независими стълбови линии, така и от непосредствено по-долу възпроизведената „забележка“ към отговора на ВЛ по тази точка./

Забележки:

По данни от ответника присъединителните електропроводи на ТЕЦ „Брикел“ към ЕПМ в нормална схема са фиксирани към двете шини 110kV /А и Б/ на п/ст „Марица Изток“. По стечение на обстоятелствата, аварията на измервателния трансформатор /ИТ/ в п/ст „Марица Изток“ става в период за планов ремонт на шина „Б“, когато всички работещи присъединения са били фиксирани към действащата шина „А“ на п/ст „Марица Изток“;

При нормални обстоятелства, т.е. при редовна работа на двете шини „А“ и „Б“, от аварията биха били засегнати само електропроводите към авариралата шина, което би дало възможност за бързи оперативни превключвания към изправната шина.

За ТЕЦ „Брикел“:

При процесните обстоятелства отделянето на работещите блокове на ТЕЦ „Брикел“ от ЕПМ представлява внезапно, но технически необходимо и неизбежно, в условията на „хвърляне на товар“, преминаване на ТЕЦ от работа в паралел към ЕЕС към отделяне от ЕПМ в „островен“ режим;

„Хвърлянето на товар“ за блоковете в ТЕЦ е нормативно/проектно предвидена авария, респ. ако блоковете на ТЕЦ „Брикел“ са поддържани във функционално съответствие, би следвало автоматиката им /регулиращите

системи/ да ги задържи в работа в случаи, като процесния.

Забележка: Съгласно ПУЕЕС, чл. 42, ал. 6, производствените агрегати от ТЕЦ, присъединени към преносната мрежа, трябва да са пригодени за надеждно преминаване от произволна работна точка към отделяне от мрежата и режим на захранване само на собствени нужди /СН/. При това агрегатите трябва да са в състояние да работят **най-малко два часа** в този режим;

При внезапността на отделянето от ЕЕС значението на автоматичните регулиращи системи на блоковете е първостепенно за преодоляване на ситуацията без щети за съоръженията на ТЕЦ, като **решенията и действията на дежурния персонал, колкото и адекватни да са /няма данни, но и причина да се мисли или предполага обратното/, са се оказали закъснели.** Разшифровано, въпреки сложният начин на поднасянето му, това последно заключение на ВЛ Б. ясно сочи само, че действията на служителите на ТЕЦ „Брикел“ по време на и непосредствено след процесната авария, са адекватни, доколкото според ВЛ няма нито данни, нито причини да се мисли или предполага обратното, и в отлика от изрично заявеното от същото ВЛ в частта му досежно действията на служителите на ответника, които ВЛ просто не било анализирано в експертизата си, но също счита, че били действали професионално.

В крайна сметка, заключенията на ВЛ по СТЕ инж. Б., са следните:

- процесната авария в п/ст „Марица Изток“ е външна за ТЕЦ „Брикел“ и представлява аварияне с пожар на агрегат в ОРУ 110 kV;
- аварията е непредотвратима по планов ред и представлява извънредно обстоятелство;
- внезапното обезточване на електропроводните линии към ТЕЦ „Брикел“ е нежелано, но при процесните условия необходимо автоматично действие, за ограничаване на вредите, както в п/ст „Марица Изток“, така и за присъединените към нея ползватели;
- аварията в п/ст „Марица Изток“ е преодолимо и преодоляно при процесните условия, но изискващо време за преодоляване събитие за подстанцията;
- внезапното обезточване на електропроводните линии към ТЕЦ „Брикел“ е преодолимо събитие за ТЕЦ „Брикел“ в случай, че агрегатите на

ТЕЦ са поддържани в съответствие.

На въпрос в открито съдебно заседание на 22. 10. 2019 г., ВЛ по СТЕ инж. Б. заявява, че представеното към допълнителното му заключение писмо, с което „ЕСО“ ЕАД е уведомило „Брикел“ ЕАД за реконструкцията /извършваният планов ремонт на шинната система – ОРУ – бел. на докладчика във въззивната инстанция/, му е **предоставено от ответника и в него не се съдържа информация относно шинната система, т.е. дали и как ще се промени присъединяването на електропроводите към подстанцията.**

В приетото по делото допълнително заключение на СИЕ, ВЛ М. сочи, че представените от „Брикел“ ЕАД счетоводни документи, въз основа на които са изведени констатациите на експертизата относно непроизведени брикети и обогатено енергийно гориво, и е изчислен размер на нереализирания приход /печалба/ от продажбата им в изпълнение на сключени от ищеца договори за доставка, се отнасят за периода м. май – м. юли 2017 г.; нереализираните приходи за тон непроизведена продукция, използвани при определяне на общия размер на нереализираните приходи в основното заключение на експертизата, се явяват разликата между цените по фактури за доставка и стойността на вложените в готовата продукция сурови въглища, а формирането им е представено в таблица към допълнителното заключение и обяснителни бележки към нея; за определяне размера на така посочените от ВЛ в предходната точка от заключението му, нереализирани приходи по т. 2, от счетоводството на „Брикел“ ЕАД са представени документи относно разходите за покупка на вложените в готовата продукция сурови въглища, т.е. при изчисленията по задачите на експертизата не са отчитани други разходи.

На въпрос в открито заседание на 22. 10. 2019 г., ВЛ М. отговаря, че условно постоянните разходи, визирани в допълнителното и заключение, видно от самото им наименование, не зависят от количеството на дадената продукция.

При така приетото за установено по делото от фактическа страна, въззивният състав намира от правна страна следното:

Фактическият състав на договорната отговорност за вреди /чл. 79-83 от ЗЗД/, както следва да се квалифицира предявеният иск, включва от обективна страна: неизпълнение на конкретно договорно задължение, произтичащо от

отношенията между страните, настъпили от същото вреди – претърпени загуби и/или пропуснати ползи, предвидимост на последните към момента на възникване на договорното правоотношение /задължението/, освен при недобросъвестност на длъжника, при която подлежат на обезщетяване всички, а не само предвидимите вреди /предвидимостта е включена тук като елемент на фактическия състав на увреждането откъм обективната му страна, доколкото същата, макар и да подлежи на конкретна преценка и с оглед личността /особеностите на субекта/ на неизправната страна, и като резултат от определена интелектуална, оценъчна /вид психологическа/ дейност, изглежда да е вътрешна за субекта, съответно – и субективна категория, но критериите за извършването на тази преценка и в крайна сметка – и резултатът от нея, в отлика от тези при преценяването на вината, се разкриват като обективни такива - не зависят от субективното отношение на лицето /работниците, служителите му, лицата, на които е възложил работата и които го представляват/, към неизпълнението и евентуалните възможни последици от него, напротив – преценката се върши от обективна страна, и с оглед изложените по-долу конкретни особености и специфики, дали вредите са били за ответника предвидими или не, независимо при това от личните му отношение, и убеждение, досежно възможността същите да настъпят, или не/, и причинно-следствена връзка между неизпълнението и вредите – т.е. същите да са пряка и непосредствена последица от конкретното неизпълнение. За ангажирането на имуществената отговорност на длъжника да обезщети настъпилите, при посочените условия от неговото неизпълнение вреди, следва от субективна страна също поведението му да е виновно, т.е. невъзможността за изпълнение на задължението му, да не се дължи на причина, която не може да му се вмени във вина. Накрая, ако неизпълнението се дължи и на обстоятелства, за които кредиторът е отговорен, съдът може да намали обезщетението или да освободи длъжника от отговорност, а длъжникът не дължи обезщетение за вредите, които кредиторът би могъл да избегне, като положи грижи на добър стопанин.

При така принципното изложено, конкретно в случая се налагат следните изводи:

Първият и основен, най-важен елемент от така изложения фактически състав, към който се наслояват всички останали, и без наличието на когото същите просто няма смисъл въобще да бъдат изследвани,

и наличието им преценявано – **неизпълнение на договорно задължение на ответника в отношенията му с ищеца, въззивният състав намира да е безспорно установен по делото.** Категорично и безспорно е установено от съдържанието на процесния договор /в това отношение и всички изявления на страните не си противоречат/, че основното и главно задължение на ответника по договора, около което са структурирани и гравитират, и всички останали негови задължения, е **осигуряването на ищеца, на достъп до, и пренос през ЕПМ при максимално допустимата мощност на енергийните обекти за производство на ищеца.** Също безспорно е установено по делото, че предметът на това основно и главно задължение на ответника – **посоченият достъп и то – при максимално допустимата мощност на енергийните обекти на ищеца, не е бил налице, напротив – изцяло е преустановен за период от около пет часа от 23:02 на 28. 06. 2017 г., до 03:55 на 29. 06. с.г.** /самият ответник в отговора си на исковата молба твърди, че в 02:42 часа на 29. 06. 2017 г. е включен АТ 202 и е захранена шина „А“ – 110 kV, като изводите 110 kV са включени поетапно, в т.ч. относимите към ТЕЦ „Брикел“, както следва: в 02:47 часа /3:45 мин. след аварията/ - „Мир“, в 2:52 часа /3:50 мин. след аварията/ - „Единство“, в 3:25 /4:23 мин. след аварията/ - „Успех“, в 3:52 часа /4:50 мин. след аварията/; **ВЛ по СТЕ проф. К.** заключава, че 02:42 часа е включен АТ 202 и е захранена шина „А“ – 110 kV, като изводите 110 kV са включени поетапно, в т.ч. относимите към ТЕЦ „Брикел“, както следва: в 02:47 часа /3:45 мин. след аварията/ - „Мир“, в 2:52 часа /3:50 мин. след аварията/ - „Единство“, в 3:25 /4:23 мин. след аварията/ - „Успех“, в 3:52 часа /4:50 мин. след аварията/; **ВЛ по СТЕ инж. Б.** също установява, че в 02:42 часа е включен АТ 202 и е захранена шина „А“ – 110 kV, като изводите 110 kV са включени поетапно, в т.ч. относимите към ТЕЦ „Брикел“, както следва: в 02:47 часа /3:45 мин. след аварията/ - „Мир“, в 2:52 часа /3:50 мин. след аварията/ - „Единство“, в 3:25 /4:23 мин. след аварията/ - „Успех“, в 3:52 часа /4:50 мин. след аварията/ - „Прогрес“ /по отношение на първите два същото е установено и от ВР К./.

Т.е. видно е от непосредствено предходното, че процесният достъп на обекта на ищеца до ЕПМ по начина, по който е уговорен в договора между страните – безспорно именно като непрекъснат, и при максимално допустимата мощност на енергийните обекти на ищеца, е бил възстановен не както ответникът твърди в отговора си на исковата

молба – в началния час на захранването на ВЕЛ 110 kV „Мир“ в 2:47 часа на 29. 06. 2017 г., а едва с включването /захранването/ и на четирите електропровода 110 kV, които го осигуряват /достъпа до ЕПМ – при максимална мощност/ по отношение на обекта на ищеца – в 3:52 часа на 29. 08. 2017 г., 4 часа и 50 минути след аварията /самият ответник сочи като времетраене 4 часа и 55 минути/, и това е както безспорно по делото, така е и безспорно установено от всички, събрани по делото доказателства – гласни и писмени.

Що става въпрос за установеното по делото и от свидетелските показания /св. М., св. К./, и от двете ВЛ по СТЕ – инж. проф. К. и инж. Б., подаване по-рано на напрежение през електропровод „Бояново“, то от всички тези, събрани по делото доказателства /защо съдът кредитира свидетелските показания в тази им част, е описано по-горе при пресъздаването им в настоящите мотиви от фактическа страна, включително и като непротиворечиви, и съответни на заключенията на ВЛ по СТЕ инж. проф. К./, също безспорно е установено по делото, това захранване да е било крайно недостатъчно за нуждите на осигуряването на процесния достъп на обекта на ищеца до ЕПМ по начинът, по който същият е уговорен в договора между страните, за да може да се претендира това подаване на напрежение през „Бояново“, да съставлява само по себе си изпълнение на посоченото главно и основно задължение на ищеца, съобразно уговореното в договора между страните.

По-долу, независимо от вече извънредният обем на изложението, схематично се припомнят събраните в тази насока доказателства:

Свидетелят М.: преди включването на изводите към подстанцията /3-4 или около 5 часа след аварията започнали да се включват изводите, които са към тази подстанция/, а през това време колегите му от ЕСО - Юг подали напрежение през 5-ти извод, който бил изключен и стоял в резерв /извод „Бояново“, който бил изключен и стоял в резерв, което съответства както на показанията на св. К. по-долу, така и на установеното безспорно от заключенията на ВЛ и по двете СТЕ/, и така имали захранване в централата, тъй като преди това били на дизел-генератор за осветление и светели едни лампи, за да могат да работят и да се виждат. **От извода получили напрежение, за да захранят по-важни агрегати и с тях да се предотвратят**

по-големи аварии след това, както и да попречат на оборудването да се счупи. Нямаło възможност да използват големи мощности към онзи момент тогава. Да запалят агрегати, генератор и да завъртят котел, турбина щяло да бъде в повече от това, което можели да вземат от този извод към този момент. Пуснали важните агрегати за централата, за да се предотвратят по-големи поражения. Останали без всякакъв вид напрежение, дори и ток нямаło, като цяло. „Бояново“ бил изключен, св. не помни след колко време им подали напрежение.

Свидетелят К.: колегите от „ЕСО“ подали по извод „Бояново“ обратно напрежение, с което успели да захранят една секция за собствени нужди, която е пряко свързана с турбогенератор № 4, който в този момент не е работил, бил е в студено състояние и от тази секция „собствени нужди“ са ограничени да захранят абсолютно всички собствени нужди на централата. Те са с капацитет 10 мегавата. А само 1 двигател на помпата е 5 МВ. Преценили, че след като подали напрежението на 6.3 кВ, като напрежението имало много голям пад, уредите показвали 5.6. кВ, и ако били прибягнали към пускане на този голям двигател електропитателна помпа от 5 МВ, вероятността да го изгорят била много по-голяма.

ВЛ проф. К.: по „Бояново“ първо е подадено напрежение, но той захранва само блок 4, работещите по време на аварията 1, 2 и 3 блок, те се захранват по другите електропроводи „Мир“, „Прогрес“ и „Единство“, схемният проблем се състои в това, че към електропровод „Бояново“ всъщност се оказва само един от блоковете на ТЕЦ „Брикел“ /ТГ-4 , който обаче пък не е бил работещ към момента на аварията, в отлика от работещите 1, 2 и 3, съобразно заключението на ВЛ К. – бел. на докладчика, и това е видно от заключението както на самото ВЛ К., така и от това на Б., и от показанията на свидетелите М. и К./, а останалите 3 блока, те очевидно по брошна схема блок-генератор-трансформатор-електропровод през „Единство“, другите два са на обща шинна система, другите два генератора се захранват от електропровод „Мир“ или „Прогрес“, т.е. единият електропровод от „Мир“ или „Прогрес“, ако захранва, би могло да работят първите два /т.е. макар и дори и това да не е било осигурено през процесният период, но дори и да би било, то отново не би се постигнало осигуряването на достъп на обекта на ищеца до ЕПМ в обем и по начин, по който това е уговорено в процесния договор - съобразно максималната

мощност на обекта на ищеца – бел. на докладчика/ **но от гледна точка на** **захранването, захранващият електропровод „Бояново“ не е достатъчен** **за нормално функциониране на централата, като на въпрос дали при** **налично напрежение през „Бояново“, за ищеца е била налице техническа** **възможност да произвежда ел. енергия и да я пренася през** **електропровода, който е останал включен отговаря, че това е било** **възможно само от блок 4, другите 3 нямат галванична връзка на 110 kV с** **тази шинна система и няма как да стане.**

Наличието на вторият от елементите на така описания по-горе **фактически състав, водещ до ангажирането на имуществената отговорност** **на ответника за обезщетяването на претърпените от ищеца, вследствие** **неизпълнението на посоченото договорно задължение на ответника към** **ищеца по процесния договор вреди – такива вреди действително да са** **настъпили /претърпени от ищеца/, съответно – и техният размер,** **съобразно конкретно предявените от ищеца, негови претенции по делото,** **въззивният състав също намира да е безспорно установен по делото /защо** **ответникът според съда следва да отговаря за тях и до какъв размер, е описано** **по-долу в мотивите по другите елементи от фактическия състав, водещ до** **ангажирането на тази негова, имуществена отговорност/.**

Уточнените претенции на ищеца по делото - по пера и размери в рамките на общата такава претенция за сумата 699358.33 лв. по главницата, са възпроизведени по-горе в началото на настоящите мотиви.

По отделните от тях:

Претърпени загуби, включващи фактурирани и погасени разходи за **балансиране на небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29.** **06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г., и фактурираните** **и погасени разходи за достъп, пренос и реактивна енергия за потребените** **количества от централата вследствие на изключване на съоръженията и** **преминаване от режим на производство в режим на потребление, и** **допълнителен разход за мазут за разпалване на енергийните съоръжения** **на „Брикел“ ЕАД, от които:**

1/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за **периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в** **качеството му на производител по сепарат на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ**

ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на **119589.93 лева.**

2/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на потребител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 17282.64 лева;

3/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 08:00 часа до 24:00 часа на 04.07.2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на производител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 77468.73 лева.

4/. начислени и погасени разходи за акциз и такса задължения към обществото за потребените количества електрическа енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД от „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 4938.37 лева;

5/. начислени и погасени разходи за достъп, пренос и реактивна енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД по фактури и протоколи на „ЕСО“ ЕАД в размер на 1947.43 лева.

Допустимостта на иска срещу ответника в тази му част е обсъдена в мотивите по-горе досежно допустимостта на обжалваното първоинстанционно решение, и според въззивния съдебен състав, както и според първоинстанционния такъв, е безспорно установена по делото.

Неоснователно е възражението срещу основателността на иска в тази му част, релевирано от ответника в отговора му на исковата молба, с твърдения, че доколкото ответникът не е страна в посоченото договорно правоотношение, то **няма и материалноправна легитимация** да отговаря по така предявения иск за претърпени загуби за начислени разходи за балансиране за небаланси. Както от гледна точка на допустимостта по-горе, така и в тази част, въззивният състав намира именно ответника за отговорен за репарирането на претендираните от ищеца вреди и в тази им част, в случай, че се установи, както се и установява по делото от съвкупно изложеното в настоящите мотиви, че същите вреди и в тази им част са пряко следствие от неизпълнение на договорно задължение на ответника в отношенията му с ищеца, което неизпълнение може да се вмени във вина на ответника, без значение при това, че ответникът не е страна в материалното

правоотношение, по силата на което ищецът е бил задължен да заплати процесните разходи, на трето за делото лице - „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД. Просто казано, неизпълнението на задължението на ответника за осигуряване на постоянен и при максимална мощност на обекта на ищеца, достъп на последния до ЕПМ, съставлява причината за твърдяната от ищеца, и безпротиворечиво установена по делото от всички събрани доказателства - писмени и заключението на ВЛ по СТЕ проф. К., невъзможност за ищеца да изпълни задълженията си като член на балансиращата група, в която членува, съответно - за начисляването във вреда на ищеца от страна на третото лице – координатор на същата, на процесните, извънредни разходи за ищеца и в тази им тяхна част, поради които, ако и доколкото на ответника би му се вменила, както в случая, отговорност за причината това негово неизпълнение /а не обратното – невъзможността за изпълнението да се дължи на причина, която не може да му се вмени във вина по см. на чл. 81, ал. 1 от ЗЗД/, то и именно ответникът е този, който следва да обезщети ищеца и за тези, така понесени от него, процесни вреди в тази им част.

Що става въпрос за размера на същите, досежно тези по т.т. 1-3 по-горе, в заключението си, което в тази му част не е и оспорено, и което в тази му част, също и изцяло се кредитира от съда, като основано на специалните знания на ВЛ, обосновано и обективно, ВЛ по СТЕ проф. К. сочи, че размерът на небалансите на ищеца „Брикел“ ЕАД за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. са с недостиг 126.465 MW /h и излишък в размер на 0.094 MW/h. От 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. небалансите за производител са в размер 664.769 MW/h и 530.129 MW/h. Съгласно същото заключение по-нататм, размерът на начислените разходи за балансиране на ищеца за небалансите за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. са **119589.93 лв.**, без ДДС; **17282.64 лв.** без ДДС и **77468.73 лв.**, без ДДС, общо – 241341.30 лв. без ДДС, т.е. до стотинка съвпадащи с претенциите на ищеца по първите три пера от общата му претенция.

Относно размерът на претендираните вреди по т. 4 по-горе – по същият, както е заявен в претенцията на ищеца, възражение не е релевирано – ответникът твърди по изложени в отговорите си на исковата молба и допълнителната такава, само че не е пасивно процесуално- и

материалноправно легитимиран да отговаря по исковете и в тази им част – възражение, неоснователността на което е обсъждана непосредствено по-горе в настоящите мотиви. Същите претенции са съставна част, елемент от фактурираните на ищеца от „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД цени на доставките по представените с исковата молба и неоспорени фактури на л. 364 и сл. от първоинстанционното дело, съответно - като такива размерите им са включени, и потвърдени, и от цитираното тук заключение на ВЛ по СТЕ инж. проф. К., в частите му досежно начислените разходи на ищеца за потребена ел. енергия, през посочения, процесен период.

За размера на вредите по т. 5 по-горе, съобразно цитираното вече и кредитирано в тази му част изцяло, заключение на ВЛ по СТЕ инж. проф. К., размерът на мрежовите услуги за пренесена енергия за собствени нужди и реактивна енергия, начислени за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е точно същата сума - общо 2336.92 с ДДС **/1947.43 лева без ДДС/.**

6./ стойност на допълнително гориво за разпалване на енергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 61435.08 лева: По отношение размерът и стойността на горивото за разпалване /мазут/ на централата на „Брикел“ ЕАД за периода от 23:00 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. ВЛ инж. проф. К. сочи в заключението си, което в тази му част /само досежно установените от ВЛ конкретни количества мазут и стойността им/ съдът няма основание да не кредитира изцяло, че същите са 62,54 т. мазут, а левовата стойност на това количество е 72154.75 лв. без ДДС. По-нататък същото ВЛ сочи, че предвид изискването на чл. 42 от ПУЕЕС, което е предпоставка за запазването на работата на поне един котел, то следва да се признаят разходите за разпалване на 2 бр. котли до възстановяване на пълния капацитет на производство на централата с 3 броя котли, който е в размер на около 24.6 т. мазут или 28525.91 лв. без ДДС. Не става ясно как и защо ВЛ К. обвързва изискванията именно на чл. 42 от ПУЕЕС, разпоредбите на шестте алинеи на който член визират работата на синхронни и асинхронни генератори, и за нуждите на настоящото дело, са възпроизвеждани с оглед изискването им /ал. 6/, производствените агрегати от ТЕЦ, ВЕЦ, газова електрическа централа (ГЕЦ) и газовопарова електрическа централа (ГПЕЦ), присъединени към

преносната мрежа, да са пригодени за надеждно преминаване от произволна работна точка към отделяне от мрежата и режим на захранване само на собствени нужди (СН), при което агрегатите трябва да са в състояние да работят най-малко два часа в този режим, с признаването на разходите за разпалване именно и само на два, а не на три котела /които действително се установява да са разпалвани, както от заключението на самия инж. проф. К., така и от заключението на другото ВЛ по СТЕ – инж. Б./. По отношение на това признато от ВЛ гориво за разпалване на два, а не на три котела /протокола на л. 884 от първоинст. дело/, ВЛ К. излага устно в заседание, че това е свързано с изискването на чл. 42 от ПУЕЕС, което изисква осигуряване на собствено автономно захранване за собствени нужди за повече от 2 часа, правилото изисква най-малко 2 часа в този режим, не е уточнено колко, но най-малко 2 часа, т.е. от 2 часа нагоре, а личното мнение на ВЛ е, че щом нямало ограничение отгоре, по-добре би било да бъде написано безкрайно дълго време, дадено е минимум два часа, но щом не било фиксирано отгоре, ако аварията била 10 часа, то централата на ищеца /отново лично мнение на ВЛ/, също трябвало да работи на собствено захранване през цялото време. Съдът отново не схваща връзката между двете – работата на собствено автономно захранване на агрегатите за два часа и броя разпалвани котли /възможното обяснение е, че поне един котел би останал да работи, без да има нужда да бъде разпалван с претендирания от ищеца мазут, ако чл. 42 би бил изпълнен изцяло, но това освен че са само предположения, също така безспорно е установено по делото, включително от показанията на самия инж. проф. К., които са цитирани в настоящите мотиви, и че отделянето на агрегатите на ищеца от ЕПМ е за повече от двата часа, визирани в чл. 42 от ПУЕЕС/. В тази му част, признаваща на ищеца разходи за разпалване само на два, а не на установените да са разпалвани вследствие аварията, три котела, заключението на ВЛ К. отново не се кредитира от съда – същото тук е основано не на специални знания, а на произволно тълкуване на разпоредба на нормативен акт, за каквото тълкуване липсва каквото и да било основание – разпоредбата е ясна, съответно и не подлежи на тълкуване, доколкото се тълкуват само неясните такива – срв. чл. 46 от ЗНА, изисква осигуряване на собствено автономно захранване за не по-малко от 2 часа, при установена по делото, вкл. и от самото заключение на същото ВЛ продължителност на аварията, съответно – последвалата я липса на токоподаване, от четири часа, и

няма също така никакво значение какво според личното мнение на ВЛ, би било по-добре да бъде написано или записано в ПУЕЕС, просто защото такава написано и записано, като действаща норма от обективния правов ред, няма, а прилагането на правото, в отлика от доказването по делото на обстоятелства от значение за спора, за установяването на които са необходими специални, при това – знания, а не лични мнения, е правомощие на съда, не и на ВЛ. На свой ред, що става въпрос за процесното тук вземане на решение от служителите на ищеца за разпалване на котел № 2 и възникналите аварии на процесната дата 04. 07. 2017 г., и доколкото ТЕЦ „Брикел“ разполага с 4 турбогенератора и 6 котела, съответно – дали на тази дата е била налице възможност за замяна и на съоръжение в технически аспект, другото ВЛ по СТЕ инж. Б. сочи, че тогава се е наложило котелът да бъде спрял поради разширение на аварията в котела, която е била забелязана веднага след първоначалната авария на 28. 06. Котелът е бил спрял по разпореждане на ТЕЦ „Брикел“. Разпалването на котлите в изложената и от двете ВЛ по СТЕ поредност и техният брой – три, е безспорно установено по делото, а на друго място в настоящите мотиви съдът е обосновал защо приема, че повредите /включително установените такива по котловите инсталации/ по оборудването на централата на ищеца, възникнали и констатирани на 04. 07. 2017 г., са следствие от тези, възникнали вследствие процесната авария на 28. 06. с.г., поради което и съдът счита, че на ищеца следва да бъдат възстановени претендираните по тази точка от претенцията му вреди, в пълният им, претендиран размер /61435.08 лева/, който е по-малък от установения такъв от ВЛ К. за разпалването на безспорно установените да са разпалвани, три броя котли /72154.75 лв. без ДДС/, и при зачитане на диспозитивното начало в гражданския процес.

7./ стойност на нанесените щети върху електроенергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 321149.35 лева, от които:

7.1. стойност на щетите по аварирали съоръжения по констативни протоколи на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 117124.35 лв. и

7.2. вреди по сероочистващата инсталация на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 204 025 лева.

По отношение на същите ВЛ по СТЕ инж. Б. в заключенията си по делото /основно и допълнително/, които в тази им част и въззивният съд изцяло

кредитира, като обосновани, обективни и основани на специалните знания на ВЛ, сочи че няма данни за наличие на основателна причина да се твърди, че обхватът на щетите по работещото към момента на аварията в п/ст „Марица Изток“ електроенергийно оборудване на ТЕЦ „Брикел“, възникнали вследствие на тази авария, е различен от описания в представените по делото аварийни протоколи, в т.ч. изготвените по процесната Заповед № 550/29. 06. 2017 г., анализирани и обобщени в процесното становище на „Еко-анализ“ ЕООД, и протокола на самия „Еко-анализ, поради което ВЛ Б. сочи, че обхватът на щетите по работещото към 23:02 часа електроенергийно оборудване на ТЕЦ „Брикел“, възникнали в периода от 23:02 часа на 27. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г., следва да се възприеме съгласно процесните становища на „Еко-анализ“ ЕООД, респ. съгласно представените по делото аварийни протоколи. В крайна сметка ВЛ Б. заключава, че обхватът на щетите върху електроенергийните съоръжения в ТЕЦ „Брикел“ вследствие на аварийното им изключване за периода от 23:02 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е съгласно процесните аварийни протоколи и становищата на „Еко-анализ“ ЕООД, а по размера на същите вреди от процесната авария по пера, ВЛ Б. в допълнителното заключение, в отговора на девета задача заключава, че **пазарната стойност към 01. 07. 2017 г. за отстраняване на щети по съоръжения на ТЕЦ „Брикел“, получени на 28 и 29 юни 2017 г. /в заключението е посочено м. юли, което явно е техническа грешка, т.к. това е извън периода на настъпване на вредите, и това е безспорно видно от всички изявления на страните, ВЛ и доказателства по делото/, т.е. непосредствено след прекратяване на достъпа на ТЕЦ до ЕЕС на страната, вследствие аварията в п/ст „Марица Изток“, е общо 385780.00 лв. с ДДС. общо, от които щети по цеховото електроенергийно оборудване 140950 лв. и щети по оросителната система на СОИ 244830 лв. с ДДС.**

9./ пропуснати ползи, , в общ размер от 95 546.80 , от които:

9.1. пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 900 тона брикети по договор 30. 10. 2013 г. с купувач „ХИЙТ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 127.00 лева, в общ размер от 16786.93 лева;

9.2. пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но

непроизведено количество от 900 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН.“ ЕООД, при продажна цена от 90.00 лева, в общ нетен размер от 1564.07 лева, и

9.3. пропусната полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 3034 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ТРАШ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 137 лева, в общ нетен размер от 77 195.80 лв.

Наличните договори на ищеца с Безспорно се установява, че на 30. 10. 2013 г. ищецът е сключил с „ХИЙТ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД и „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД за покупко-продажба на брикети и тяхната безспорност по делото /същите не са оспорени включително като писмени доказателства, представени от ищеца/, са обсъдени по-горе в настоящите мотиви.

В заключението си ВЛ по СТЕ проф. К. сочи, че в резултат на възникналата авария в п/ст „Марица Изток“, целият технологичен процес на „Брикел“ е бил преустановен за времето от 23:02 ч. на 28. 06. 2017 г. до 11:00 ч. на 29. 06. 2017 г. Това според ВЛ дава основание да се определи непроизведеното количество брикети и ОЕГ по следният начин: по данни на ищеца за една смяна сумарното производство на брикети и ОЕГ е 1278.04 т. Тъй като определеното по-горе време за пълно възстановяване на производствения процес на фабриката е в размер на 12 часа след възникване на аварията, то може да се приеме, че непроизведената продукция се равнява на производството за една смяна. За периода 8:00 ч. до 24:00 ч. на 04. 07. 2017 г. няма регистрирани аварии в ЕПМ. В тази му част заключението на ВЛ инж. проф. К., както това е подробно анализирано и по-горе в настоящите мотиви, е базирано на анализ на времето, за което е трябвало нормалната работа на централата изцяло да се възстанови, според това ВЛ, но съобразно възприетото от ВЛ, и несподеляно от съда, по вече изложените съображения, и базирано изцяло на неприет по делото като доказателство, предоставен на ВЛ от ответника, неотносим към спора, и действал в изцяло друг, но не и през процесният период от време, договор между страните за осигуряване на т.нар. „студен резерв“, поради което и в тази му част, заключението на ВЛ проф. инж. К., не се кредитира от съда /това е подробно обяснено и по-горе в мотивите от фактическа страна/. При изложеното и доколкото съдът на друго

място в мотивите си е обосновал защо счита за основателно твърдението на ищеца, че проблемите в производствения му цикъл на 04. 07. 2017 г., са последица от, и съответно – в пряка причинно-следствена връзка с процесната авария, настъпила на 28-29. 06. с.г., то съдът и тук намира, че основателна се явява претенцията на ищеца за пропуснати ползи от непроизвеждането, съответно – нереализирането на брикети, вследствие процесната авария, в пълният и размер, така както същата е заявена, а именно – не за една, а за три смени, за колкото същите вреди се и претендират.

На свой ред, по отношение размера на същите вреди, ВЛ по допуснатата комплексна технико-икономическа експертиза инж. Б. и М., което заключение съдът изцяло кредитира, като обективно, обосновано и основано на специалните знания на ВЛ установяват, че **общият размер на нереализираният приход от продажбата на непроизведени брикети и обогатено енергийно гориво през периода 28. 06. 2017 г. – 05. 07. с.г., след приспадане на относимите разходи за производството им, е 105225.48 лв., от които за периода от 28 до 30 юни – 70895.43 лв. и за периода 04-05 юли – 34330.05 лв., т.е. така установеният от ВЛ общ размер на вредите, съставляващи пропуснати ползи, надвишава заявеният от ищеца такъв от 95 546.80 лв., поради което и последният следва да му бъде присъден в цялост, съобразно принципа на диспозитивното начало в гражданския процес.**

Третият елемент на фактическия състав, водещ до ангажирането на имуществената отговорност на ответника за обезщетяването на ищеца за претендираните от него да са понесени, и подробно анализирани непосредствено по-горе вреди, а именно - предвидимост на последните към момента на възникване на договорното правоотношение, въззивният състав намира също за установен по делото.

Според практиката на касационната съдебна инстанция /срв. пр., но не само Решение № 191 от 22. 11.2013 г. по т.д. № 729/2011 г., Т.К., II Т.О. на ВКС/, предвидимостта на вредите по смисъла на чл. 82 от ЗЗД най-общо представлява възможността за неизправната страна по договора /ответното дружество/, да предвиди негативните последици, които насрещната страна би претърпяла при неизпълнението му, съобразно уговореното. Според Решение № 182 от 21. 11. 2018 г. по т.д. № 3103/2017 г., Т.К., I Т.О. на ВКС преценката за предвидимост се извършва към момента на пораждане на задължението,

който кореспондира с момента на сключване на договора, **доколкото още с факта на задължаването си и при полагането на дължимата грижа страната следва да е наясно, според известните ѝ и възможни за узнаване обстоятелства, какво би последвало за нея от евентуално нейно неизпълнение на престация, дължима при определените по съгласие с другата страна условия и срокове.** Според Решение № 6 от 27. 02. 2013 г. по т.д. № 1028/2011 г., Т.К., I Т.О. на ВКС по-нататм, при кумулативното наличие на останалите елементи от фактическия състав на отговорността за вреди по чл. 82 изр.1 ЗЗД, пораждането на тази отговорност е обусловено от възникване на виновно неизпълнение на задължение по двустранен договор при изправност на противната на неизпълнилия страна, настъпването на вреда в патримониума на изправния, която вреда е в пряка причинна връзка с неизпълнението, при което обаче отговорността за обезщетяване е ограничена само до преките, непосредствени **и предвидими /когато липсва умисъл и груба небрежност/** вреди, изразяващи се в претърпени загуби и пропуснати ползи. Или обратното – при наличието на умисъл и груба небрежност, неизправната страна отговаря и без наличието на иначе задължителният /при други, по-леки форми на вина/, елемент на фактическия състав за пораждане на имуществената отговорност за вреди – **предвидимостта им.** На свой ред, в поне две свои решения /Решение № 172 от 11. 12. 2013 г. по т.д. № 588/2012 г., Т.К., I Т.О. на ВКС и Решение № 240 от 07. 05. 2015 г. по т.д. № 317/2014 г., Т.К., I Т.О. на ВКС, и не само, същото ясно се застъпва и в теорията/, Върховният касационен съд ясно поддържа, че **изискването за предвидимост не се отнася до конкретния размер на вредите** – достатъчно е да е могло да бъде предвидено, т.е. съобразно посоченото по-горе – страната по договора да е наясно, според известните ѝ и възможни за узнаване обстоятелства, какво би последвало от евентуално неизпълнение на престация, дължима при определените по съгласие с другата страна условия и срокове, и тази, така схващана предвидимост на вредите следва да е налице според нормалните обстоятелства, към момента на пораждане на задължението, и съобразно спецификата на конкретните, договорни отношения между страните, включително и тяхната търговска специализация, досежно само настъпването на същите вреди от неизпълнението, но не и относно техния конкретен размер, който подлежи на доказване по делото от ищеца – чл. 154 от ГПК.

Изложеното по-горе относно предвидимостта на вредите е прекрасно и ясно обобщено в Решение № 240 от 07. 05. 2015 г. по т.д. № 317/2014 г., Т.К., I Т.О. на ВКС, съобразно което предвидими са вредите, които нормално би трябвало да се допуснат при пораждане на задължението, като закономерен резултат от неговото неизпълнение, съгласно решение № 296 от 05. 11. 2013 г. по гр.д. № 48/2013 г. на ВКС, ТК, IV гр.о, предвидимите вреди са потесен кръг от преките, това са тези вреди, които кредиторът е могъл да предвиди при полагане на дължимата грижа, според обстоятелствата, които са били известни на страните при сключването на договора и обстоятелствата, които е могло да им бъдат известни, като предвидимостта се отнася до настъпването на вредите, а не до размера им.

При изложеното съдът в настоящия си състав, от една страна намира за правилна тезата на ищеца по делото, че с оглед специализацията на страните и на конкретната, отличаваща се с изключителна специфика и изискваща също изключително тясно профилирана, и висококвалифицирана /теоретично и практически/ професионална компетентност, сфера от обществените отношения, в които и двете страни за продължителен период от време извършват по занятие основната си и главна /ако не – единствена/ търговска дейност, то за ответника, процесните вреди са били изцяло предвидими по см. на чл. 82 от ЗЗД и то – още към момента на сключването на договора, така както значението на този елемент от фактическия състав на договорната отговорност за вреди – тяхната предвидимост, е безпротиворечиво изяснен в практиката на касационната съдебна инстанция. Както беше изложено в началото на настоящите мотиви от фактическа страна /тук само се маркира основното/, и двете страни, включително и ответникът са лицензирани енергийни предприятия по смисъла на § 1, т. 24 от Допълнителните разпоредби (ДР) на Закона за енергетиката (ЗЕ), ищецът - осъществяващ дейностите „производство на електрическа и топлинна енергия“ и „пренос на топлинна енергия“ въз основа на лицензия № Л-096-03/14.03.2001 г. и лицензия № Л-095- 05/14. 03. 2001 г. а ответникът – осъществяващ дейността „пренос на електрическа енергия“ в изпълнение на лицензия № Л-419-04/18. 12. 2013 г., издадена на основание чл. 39, ал. 1, т. 2, във връзка с чл. 51, ал. 1, и чл. 52, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕ, от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР), като с решение № С-5/30. 07. 2015 г. и решение № С-7/05. 11. 2015 г.

на Комисията за енергийно и водно регулиране, „ЕСО“ ЕАД е сертифицирано като независим преносен оператор /НПО/ на ЕПН в съответствие с изискванията на Закона за енергетиката, транспонирани от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент.

Подробен анализ на необходимите за осъществяването на дейността, за която е лицензиран ответника - НПО, квалификация и професионални умения на физическите лица, които фактически осъществяват тази му дейност от негово име и за негова сметка, не е по възможностите на настоящото изложение. За нуждите на приетото по-горе обаче относно предвидимостта за ответника, на вредите, които ищецът би претърпял, при неизпълнение основното задължение на ответника по договора между страните – да осигурява достъп до и пренос през ЕПМ при максимално допустимата мощност на енергийните обекти за производство на ищеца /който достъп по подразбиране следва да е непрекъснат и адекватен на техническите изисквания към дейността му, като НПО/, е достатъчно да се настояи на **конкретните задължения, които както договорът между страните /срв. чл. 2, ал. 2, според който ответникът дори оперативно управлява централата на ищеца, съгласно ПУЕЕС, ПТЕЕ, НДО, и останалите действащи относими нормативи, от което следва пък че познава в пълнота оборудването, възможностите и възможните рискове за дейността на централата, чл. 11 от същия, съобразно който ответникът е длъжен да управлява уредби ВН, електропроводите, и всички други необходими съоръжения, необходими за изпълнението на договора, съобразно Наредба за дейността на операторите и Условията за диспечиране, чл. 18 от договора, в края, съобразно който текст настройките и режимът на работата, на средствата за противоаварийно управление на централата на ищеца се задават от ответника.../, така и действащите нормативни актове, императивно уреждащи елементи от съдържанието на договора, като отношения, съставляващи части от комплексното такова, което изпълва, и обема това съдържание /приложими са поредица от специфични, и специални такива, и разпоредбите им по правило са императивни – пр. чл. 109 от ЗЕ, съобразно който операторът на ЕПМ, какъвто е ответникът е длъжен да осигурява сигурно, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, както и определя координиран график за планираните престои на производствените мощности и елементите на преносната мрежа по критерий максимална**

надеждност; чл. 13-15 ПУЕЕС/, а и издадените му лицензии, вменяват на ответника, а осигуряването от негова страна въобще на изпълнението им, изключва възможността ответникът при сключването на процесния договор, съобразно известните му обстоятелства и тези, за които проявявайки грижата на добрия търговец, би бил безспорно длъжен да се осведоми, да не би бил наясно с възможните вреди, които ищецът би претърпял, при преустановяване /неосигуряване от страна на ответника, което е негово главно задължение по договора му с ищеца/ на достъпа му до ЕПМ, както е в процесния случай. Самият договор между страните /чл. 2, ал. 1, изр. 1, в края/ включва договорното задължение за ответника да осигурява на ищеца и системни услуги, които съобразно дефиницията, заложена в самия договор – р. I „Определения“, са услугите, предоставени от НПО на ползвателя за планиране, диспечирание и управление на надеждната паралелна работа на турбогенераторите /на ищеца – бел. на докладчика/, за пренос на доставената от централата /на ищеца/ енергия до ползвателите на мрежата и потребителите на електроенергия, за балансиране на тези доставки, за измерване на произведената електрическа енергия, както и **за обезпечаване на надеждността на системата, описани в договора**. При изложеното твърдения в насока на това, че за ответника възможните вреди за ищеца от преустановяването на достъпа му до ЕПМ на максимална мощност, който именно ответникът се е задължил по договор да му осигури, при това – внезапно и изцяло, и за продължителен период от време, както е в процесния случай, са били непредвидими, т.е. че ответникът въобще не е бил наясно при сключването на договора, че ищецът би претърпял такива, и какви, биха означавали в същото време и признаване на обстоятелството, че ответникът недобросъвестно, при съзнание че не е наясно с дейността, с която се нагърбва и нейните специфики, трудност, обем, конкретика и сложност, се е задължил към ищеца и по процесния договор. И обратното – цялата тясна специализация и висока професионална квалификация на служителите на ответника, на която многократно е наблягано по делото, и която е установявана, и установена по делото, включително от всички разпитани свидетели и вещи лица, и техните заключения, изключва възможен извод в насока на това, че процесните ищцови вреди, са за ответника били, към момента на сключването на процесния договор, всъщност непредвидими.

Дори и би се приело обратното на изложеното непосредствено по-горе

обаче, за пълнота на изложението тук следва да се отбележи, че по изложените на друго място в настоящите мотиви /относно виновността на поведението на ответника и съответната, конкретна форма на тази негова вина/, съдът приема, че всъщност процесните вреди са причинени на ищеца от неизпълнението на договорните задължения на ответника, който при това неизпълнение, и за да настъпят същите вреди, е действал в условията на груба небрежност, което изключва, съобразно цитираната по-горе в настоящите мотиви практика на касационните състави, изискването за установяването по делото и то – от страна на ищеца, въобще на наличието на предвидимостта на вредите, като елемент от фактическия състав, който води до възникване на задължение в лицето на ответника, за репарирането /обезщетяването/ им.

Необходимата причинно-следствена връзка между неизпълнението на конкретното, прието от съда да не е изпълнено, и то – изцяло, главно и основно задължение на ответника по процесния договор между него и ищеца, около което се наслояват и всички останали, произтичащи от процесния договор между страните, техни права и задължения по същия, и описаните, също приети да са установени по делото по конкретни видове и размер, вреди – т.е. същите да са пряка и непосредствена последица от конкретното неизпълнение на договорното задължение на ответника, също е безспорно установена по делото.

В изложения смисъл са всички, относими към този конкретен въпрос, заключения на ВЛ по СТЕ инж. Б., както и изявленията му в открито съдебно заседание по делото в първоинстанционното производство, които в тази им част и въззивният състав, както и първоинстанционният такъв, изцяло кредитира, като основани на специалните знания на ВЛ, обективни, обосновани, и съответстващи и на останалите, събрани по делото доказателства.

Така ВЛ инж. Б. установява, че причинно-следствената връзка между аварията в п/ст „Марица Изток“ и работата на „Брикел“ ЕАД се състои в: - прекъсване в момента на аварията на част от връзките /4 бр. ВЕЛ 110 kV от ТЕЦ „Брикел“ към п/ст „Марица Изток“/ между ТЕЦ „Брикел“ и ЕПМ (ЕЕС на страната); - последващо обезточване на ТЕЦ /след изключване на работещите към момента на аварията турбогенератори ТГ-2 и ТГ-3 на ТЕЦ/ с оглед захранване на собствените му нужди /СН/ на ТЕЦ; - последващо, при и

поради липса на захранване, аварирание изцяло или частично на работещите в момента на аварията котли К-2, К-3 и К-5, подробно описани в приетата експертиза /основното заключение и на други работещи и/или намиращи се в близост агрегати и съоръжения на ТЕЦ на ВЛ Б. и М./; последващо, поради липса на производство на ЕЕ, но и поради липса на връзка към ЕПМ, спиране на доставката на ЕЕ към ЕЕС на страната; - последващо, поради липса на захранване с ЕЕ и ТЕ, спиране на производството на „Брикетна фабрика“, както и на производството на ТЕ за топлофикационни нужди /БГВ за гр. Гълъбово/.

В обобщение ВЛ инж. Б. еднозначно установява, че се **установява причинно-следствена връзка между сочените в процесните становища на „Еко-анализ“ ЕООД и аварийни протоколи за щети и процесната авария в п/ст „Марица Изток“, обхватът на щетите върху електроенергийните съоръжения в ТЕЦ „Брикел“, вследствие на аварийното им изключване за периода от 23:02 часа на 28. 06. 2017 г. до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. и от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. е съгласно процесните аварийни протоколи и становищата на „Еко-анализ“ ЕООД, а пазарната стойност на отстраняване на щетите към началото на м. юли 2017 г., ВЛ оценява общо на 385780.00 лв. с ДДС.**

Според въззивния състав в посочената пряка причинно-следствена връзка с процесната авария на 28. 06. 2017 г., се намират и вредите, констатирани по съоръженията на централата на ищеца, и произтичащите, като последица от тях други такива – претърпени загуби и пропуснати ползи, описани по-горе и като такива за периода от 08:00 часа до 24:00 часа на 04. 07. 2017 г. /това е и декларативно заявено от ВЛ по СТЕ инж. Б./, поради следното:

Според ВЛ по СТЕ инж. проф. К., на 04. 07. 2017 г., аварии в ЕПМ не са регистрирани, не е било налице изключване на централата, а изключване на котли вследствие аварирание на съоръженията на ТЕЦ „Брикел“, но ВЛ е проучило какво се е случило на тази дата и е установило, че всъщност К-2 – котелът получава пропуск в барабана и дежурният диспечер на „Брикел“ иска разрешение от диспечера за спиране на този котел и включване на котел К-3, който е изправен, това е, което на ВЛ му е известно, **т.е. според ВЛ проф. К., ако е имало спиране то отново е станало в резултат на вероятно дефекти,**

получени от аварията от 28. 06., ВЛ като експерт не би приело, че тези дефекти са по причина на отпадане на захранването, а те са по причина на неправилната работа на технологичните защиты, на тази дата няма изключване на ТЕЦ „Брикел“.

На свой ред ВЛ по СТЕ инж. Б. сочи, че на 04. 07. с.г. не са изключвани електропроводи към ТЕЦ „Брикел“, а от ежедневното сведение на ЕСО за същата дата се установява, че от ТЕЦ „Брикел“ е докладвано, че в 07:17 часа втори котел /К-2/ е аварирал – пропуск барабан /спукване!/ и е поискано разрешение за разпалване на трети котел /К-3/, който е разпален в 8:20 часа, същият е погасен е в 12:30 часа, без да влиза в работа, поради повреден лагер на дутиев вентилатор /чувствително електроенергийно съоръжение на ТЕЦ „Брикел“. ВЛ Б. също сочи, че обемът на аварийните дейности се разраства, поради решението на ТЕЦ „Брикел“ - задействани са котел № 2, като в заключението му /възпроизведено по-горе, т. 2 – последващи аварии/, са описани котлите, които са задействани по решение на ТЕЦ „Брикел“. Наложило се е да бъде спрян аварийно котел № 2, след нов пропуск в разширител високо налягане, което се е случило в 7:15 часа на 04. 07. 2017 г. **Фактически щетите, възникнали на 04. 07. 2017 г. са именно поради това, че технически се е развил, поради аварията в котел № 2, а тя възниква поради това, че не са взети своевременни мерки за неговия ремонт.** Според ВЛ това е трябвало да се изпълни от ТЕЦ „Брикел“, да вземе тези мерки, като по отношение вземането решение на ищеца за разпалване на котел № 2 и възникналите аварии на процесната дата 04. 07. 2017 г., и доколкото ТЕЦ „Брикел“ разполага с 4 турбогенератора и 6 котела, съответно – дали на тази дата е била налице възможност за замяна и на съоръжение в технически аспект, ВЛ Б. сочи, че тогава се е наложило котелът да бъде спрян поради разширение на аварията в котела, която е била забелязана веднага след първоначалната авария на 28. 06., като котелът е бил спрян по разпореждане на ТЕЦ „Брикел“. По-натам в допълнителното си заключение /отговорът на 12-та задача/ ВЛ Б. сочи, че ищецът е имал възможност на 04. 07. 2017 г. да разпали един или няколко от котлоагрегатите, различни от аварирания К-2, а по отношение на така непосредствено предходното отразено в писменото му заключение ВЛ по СТЕ инж. Б. при разпит в о.з. заявява, **че тогава се е наложило котелът да бъде спрян поради разширение на аварията в котела, която е била забелязана веднага след**

първоначалната авария на 28. 06., котелът е бил спрян по разпореждане на ТЕЦ „Брикел“.

От възпроизведеното повторно непосредствено по-горе, за въззивния състав се налагат следните изводи: Безспорно е, че повредите по оборудването на ТЕЦ „Брикел“, констатирани да са настъпили на 04. 07. 2017 г., са пряко следствие от аварията на 28. 06. с.г., и то – че са обусловени единствено, и само от нея – това е заключението и на двете, цитирани ВЛ по СТЕ. И двете ВЛ сочат, че конкретните вреди от 04. 07. евентуално не биха настъпили, ако – според ВЛ К., биха сработили технологичните защиты на съоръженията на ТЕЦ „Брикел“, а според ВЛ Б. – ако проблемният котел К-2, е бил своевременно ремонтиран, за което именно ищецът е трябвало да вземе мерки, но и двете ВЛ установяват, че вредите, настъпили и констатирани на 04. 07., са следствие от аварията на 28. 06. 2017 г. Видно е безспорното установяване на тук конкретно изследваната причинно-следствена връзка между аварията на 28. 06. 2017 г. и повредите по оборудването на централата на ищеца, настъпили на 04. 07. с.г., както и на произтичащите от тези повреди, негативни икономически последици за ищеца /заплащане на небаланси, гориво, неизпълнение на договори, с произтичащите от това преки вред /загуби/, и пропуснати ползи/, а по отношение сработването и работата на технологичните защиты на оборудването на ищеца /ВЛ К./, съответно – необходимостта, съответно – и възможността за извършването на ремонт на котела К-2 точно в периода от 29. 06. – 04. 07., съдът намира следното : в частта относно неизвършеният ремонт на соченият, разпален котел от страна на ищеца, като причина за настъпването на вредите от 04. 07., или поне част от тях, съдът не кредитира заключението на ВЛ инж. Б., като вътрешно противоречиво – едно и също ВЛ в изявленията и заключенията си по делото твърди както, че ищецът е бил наясно със състоянието на котела – бил забелязал състоянието му веднага след аварията /първоначалната/, така и че е трябвало да пусне в работа конкретното оборудване, за да не претърпи вреди, също така – че е трябвало да го ремонтира, преди да го пусне, за да не понесе вреди, но и че този ремонт би отнел няколко дни, а времетраенето между първоначалната авария /нощта на 28 срещу 29. 06. 2017 г. и настъпилите следващи вреди, е сумарно около 4 денонощия. На свой ред заключението на ВЛ инж. проф. К. в тази му част, също е базирано на две други свои части, отново некредитирани от съда – досежно необходимостта централата на

ищеца да може да работи неограничено време в конкретен, определен режим, за който чл. 42 ПУЕЕС изисква два часа такава работа, и при положение, че по вина на ответника същата централа не е имала връзка с ЕПМ повече от 4 /по-скоро – около 5/ часа, както и относно времето за пълно възстановяване на работата на централата след аварията, базиран на неотносим, и неприложим договор за предоставяне на „студен резерв“, и причините за това некрeditиране на заключението на ВЛ по СТЕ инж. проф. К. в тези му части, са подробно изяснени в настоящите мотиви.

За виновността на поведението на ответника:

Още в исковата си молба ищецът е застъпил теза за установена в случаи като процесния оборима презумпция за вина - небрежността в поведението на ответника се предполагала, която презумпция ищецът твърди да не е оборена от страна на ответника, нещо повече - по делото се установявало поведение на ответника, което представлява груба небрежност, поради следните обстоятелства: 1/ ответникът извършва високоспециализирана дейност по достъп и пренос до ЕПМ, като тази идеяност е лицензирана с лицензия № ЛІ-419-04/18. 12. 2013 г.; 2/ в изпълнение на лицензионните си задължения ответникът е длъжен да поддържа в техническа изправност притежаваната и експлоатираната от него ЕПМ, и тъй като от ответника „ЕСО“ ЕАД се изисква специализирана и много по-висока дължима грижа на регулирано и лицензирано дружество, то в нарушение на издадената му лицензия, респективно в нарушение на процесния договор, поведението му не съответства на обективната мярка на поведение и на най-небрежния стопанин, поради това се установява и формата на вината му, като груба небрежност.

Въззивният състав не възприема безкритично и като изцяло безспорна тезата за установеност на презумпция за вина при иначе налично противоправно увреждане, произтичащо от неизпълнение на договорни отношения, в отлика от тези, базирани на института на непозволеното увреждане /срв. чл. 45, ал. 2 от ЗЗД, какъвто аналог уредбата на отговорността за вреди от неизпълнен договор, поне в такъв изчистен, ясен и категоричен вид, няма/. В същото време въззивният състав е запознат и със служебно известното му Решение № 158 от 30. 09. 2013 г. по т. д. № 679/2012 г., Т.К., II т. о. на ВКС, според което съгласно чл. 154 ГПК всяка страна

дължи да докаже фактите, на които основава своите претенции и възражения, като това задължение отпада в случаите на законова презумпция, договорната отговорност за неизпълнение на поети с договора задължения се предпоставя винаги от виновното действие или бездействие на страните /аргумент на противното от чл. 81, ал. 1 ЗЗД/, тежестта на отговорността е в зависимост от формата на вината: небрежност или недобросъвестност /умисъл/ - чл. 82 предл. второ ЗЗД, а в случаите на вина и на двете страни съдът може да прибегне до тяхната компенсация - чл. 83, ал. 1 ЗЗД. Същото решение на касационната съдебна инстанция е постановено по реда на чл. 290 от ГПК в период, в който законодателният императив /редакцията на чл. 290 от ГПК преди изменението, обн. ДВ бр. 86 от 2017 г./, наслоен с разрешенията, дадени в т. от ТРОСГТКВКС № 1/2010 г. по тълк.д. № 1 от 2009 г., налагат и единствено възможният извод, че е задължително за съдилищата, и изрично постановява, **че от нормите в разпоредбите на чл. 79, ал. 1 ЗЗД и чл. 45, ал. 2 ЗЗД, следва и общият принцип за презумпция за виновност при налично неизпълнение на поети с договор задължения, което означава, че в тази хипотеза всяка неизправна страна следва да обори презумпцията за наличие на вина за неизпълнението на поети от нея договори задължения. В този смисъл се произнася и доктрината,** като изключва презумпцията за вина при умисъла /като съответстваща на който в гражданскоправните правоотношения следва да се разглежда недобросъвестността, пр. по см. на чл. 82, изр. 2 от ЗЗД/, **но признава на разпоредбата на чл. 79 от ЗЗД значението на тази на чл. 45, ал. 2 от с.з., т.е. – и на оборима презумпция за вина и в договорните отношения,** защото същата разпоредба предпоставя вземането на кредитора за обезщетение само от неизпълнението на задължението, и причиняването на вреди с уточнението, че не всяка вина, а само небрежността се предполага /срв. пр. К., А. „Облигационно право. Обща част“, изд. „Сиби“ 2001 г., стр. 373-374/. Като сочи, че изложеният извод се налага от систематическото тълкуване на разпоредбите на чл. 45, ал. 2 и чл. 79, ал. 1 ЗЗД от една страна и разпоредбите на чл. 63, ал. 2 и чл. 45, ал. 1 и чл. 81, ал. 1 от ЗЗД от друга страна, и доколкото само небрежността не е психическо отношение, а несъответствие с обективната мярка на поведението на добрия стопанин /в конкретният процесен случай – на добрия търговец, при това – в тясно профилиран и изключително високоспециализиран отрасъл на икономиката,

каквото е енергетиката, с подотрасъл електроенергетика – бел. на докладчика/, проф. К. сочи в цитирания си труд, че противоправността се доказва, но за небрежността това не следва да е необходимо, защото независимо от това, че е самостоятелен елемент на фактическия състав, пораждащ отговорността, и допълнителен на противоправността, небрежността пак е противоправно поведение. Отново там се сочи, че предположението, че не е положена дължимата грижа означава, че противоправният резултат е бил предвидим и предотвратим, чрез полагане на грижата на добрия стопанин /търговец/, като в края на тази част от изложението си цитираният автор заключава, **че и в договорните отношения ако кредиторът твърди, че изпълнението е неточно, той трябва да докаже твърдението си, както и вредите, и причинната връзка между тях и неизпълнението, но нито чл. 79, ал. 1, нито чл. 45, ал. 2 от ЗЗД предвиждат изключение от общото положение, че вината се предполага /вкл. при т.нар. омисивни деликти/.**

Дори и безусловно да се отхвърли така непосредствено предходно възпроизведеното разрешение на касационната съдебна инстанция и на доктрината – отхвърляне, което би било изцяло самомнително /но и при безкритичното му, и цялостно възприемане, на допълнително изследване отново и по необходимост, би подлежала и конкретната форма на вината, включително на конкретният подвид небрежност в рамките на видовата такава, и независимо от задължителността за приемането на съществуването и в поведението на ответника/, въззивният състав намира, че от събраните доказателства се установява претендираното от ищеца да е налице в поведението на ответника, виновно поведение при неизпълнението на посоченото му, подробно анализирано по-горе, негово основно, главно и централно, договорно задължение, поето по силата на процесния договор между страните, и останало изцяло неизпълнено за процесния период през 2017 г., и то – осъществено именно при условията на претендираната от ищеца да е също налице, проявена груба небрежност от страна на ответника, поради следното:

По делото не се оспорва от ответника, но се и установява от абсолютно всички, събрани относно тези обстоятелства, доказателства по делото в тяхната съвкупност – както писмени /съдържанието на протокол от 29. 06. 2017 г. за разследване на нарушения в работата на п/ст „Марица Изток“ на 28.

06. 2017 г., наличен по делото и неоспорен/, така и от показанията на свидетелите Г. и В., които при това са служители на ищеца, работещи в процесната, аварирала п/ст „Марица Изток, а и главно - от депозираните по делото, неоспорени и в тези им части изцяло кредитирани от съда, като обосновани, обективни, и основани на специалните знания на ВЛ по СТЕ проф. инж. К., и инж. Б., и от изявленията на същите ВЛ, при разпитите им в открито съдебно заседание, че **към момента на процесната авария – 28. 06. 2017 г., всички изводи 110 kV, осигуряващи процесният достъп на ищцовата ТЕЦ „Брикел“ до ЕПМ /постоянното, безпрепятствено и на максимална мощност на което осигуряване е главното, както многократно се каза, задължение на ответника към ищеца по договора между тях/, са били свързани само на една шина от иначе двушинната система 110 kV на п/ст „Марица Изток“ /така св. Г., работещ и то – на ръководна длъжност, при ответника, ясно заявява, че по принцип 4-те извода, които при аварията са изключили едновременно, по схема са на 2 шини, и ако са два по два изводите, а не всичките 4 на една шина, се запазват, сега в момента това е така и това е нормалната работа на подстанцията – на две различни шини, за да може да се запази работата, ако стане нещо и изключи едната шина от пожар /в предходно възпроизведените му по-горе показания, същият свидетел заявява, че изводите били на една шина, а това е двойна шинна система 110, но тогава това било така, тъй като се подменяли шинните съоръжения с чисто нови изцяло, т.е. правел се ремонт; на свой ред св. В. установява, че подстанцията имала и друг трансформатор в резерв, както и че всички изводи към подстанцията били присъединени само към една шина, въпреки че имало и други шини. За нормална работа на подстанцията се работи на 2 шини, но тогава бил започнал ремонт... шината била изведена в ремонт, по схема работили 2 трансформатора тогава, но те изключили и двата, и всички присъединения от страна на 110, ...по схема присъединяването на ТЕЦ „Брикел“ към „Марица Изток“ е с две шини, разпределени в ТЕЦ „Брикел“, идвали при тях в „Марица Изток“ 4-те извода, два на една шина, два на другата шина; св. Г. - по време на аварията четири ВЕЛ са били изключени от техните защиты в подстанцията „Марица Изток“, а № 5 „Бояново“ по режим е бил изключен от мини „Марица Изток“; в допълнителното си заключение ВЛ инж. К. Б., на въпрос, свързан с**

установеното по делото със свидетелски показания, че към момента на аварията всички изводи 110 kV, осигуряващи достъпа на ищцовата ТЕЦ „Брикел“ до ЕПМ, са били свързани само на една шина, като възпроизвежда съдържанието и на протокол от 29. 06. 2017 г. за разследване на нарушения в работата на п/ст „Марица Изток“ на 28. 06. 2017 г., също наличен по делото и неоспорен, и на данни от ЕСО установява, че уредба 110 kV на п/ст „Марица Изток“ има две основни шини 110 kV – „А“ и „Б“, схемата на шинни системи /ш.с./ 110 kV в п/ст „Марица Изток“ е двойна, обходна, типична за големите системни подстанции 400/110 kV и 220/110 kV в българската ЕЕС, но към момента на процесната авария п/ст „Марица Изток“ е била в ремонт, с включена една шина „А“, с включени към нея всички електропроводи, включително тези, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ, ако п/ст „Марица Изток“ не беше в ремонтна схема с включена само към една шина, а в нормална експлоатационна схема с две шини, изводите, фиксирани към незасегнатата от аварията шина щяха да продължат да работят и да свързват ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ, чийто системен оператор е ЕСО, респ. – с ЕЕС на страната; присъединителните електропроводи на ТЕЦ „Брикел“ към ЕПМ в нормална схема са фиксирани към двете шини 110kV /А и Б/ на п/ст „Марица Изток“; по стечение на обстоятелствата /?/, аварията на измервателния трансформатор /ИТ/ в п/ст „Марица Изток“ става в период за планов ремонт на шина „Б“, когато всички работещи присъединения са били фиксирани към действащата шина „А“ на п/ст „Марица Изток“; при нормални обстоятелства, т.е. при редовна работа на двете шини „А“ и „Б“, от аварията биха били засегнати само електропроводите към авариралата шина, което би дало възможност за бързи оперативни превключвания към изправната шина; ВЛ инж. проф. К. установява, че при аварийни или ремонтни схеми, свързани с изключването на ВЛ 110 kV „Успех“, паралелната работа на ТГ-4 на ТЕЦ „Брикел“ към ЕЕС се осъществява чрез 110 kV „Бояново“, в същото време обаче „Бояново“ в момента на аварията е реперирен /изключен/, и то – ръчно, и именно от „Марица Изток“, а това е също безспорно установено по делото, както от св. показания, така и от заключенията на ВЛ по СТЕ /св. М. – след аварията, при изключването на всички 4 извода 110 kV, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ, колегите му от ЕСО - Юг подали напрежение през 5-ти извод –

„Бояново“, който бил изключен и стоял в резерв, останали без всякакъв вид напрежение, дори и ток нямало, като цяло, „Бояново“ бил изключен, св. не помни след колко време им подали напрежение; ВЛ инж. Б. установява, че по данни отново на ЕСО ЕП 110 kV „Бояново“ е незасегнат от аварията в п/ст „Марица Изток“, но към момента на аварията е репериран /изключен/ в мрежата 110 kV на „Мини Марица Изток, същото ВЛ, при установяването че на 28. 06. 2017 г. в 23:02 часа, поради авария в п/ст „Марица Изток“ отпадат всички изводи 110 kV към ТЕЦ „Брикел“, също и сочи, че в действителност извод „Бояново“ е бил вече изключен; отново ВЛ инж. Б. заключава, че в резултат на настъпилата в 23:02 часа на 28. 06. 2018 година в п/ст „Марица Изток“ авария и съответното изключване на блочните прекъсвачи в подстанцията, **при изключения от мини „Марица Изток“ извод „Бояново“, ищецът остава без ел. връзка 110 kV с ЕПМ, както и че в резултат на настъпилата в 23:02 часа на 28. 06. 2018 година в п/ст „Марица Изток“ авария и съответното изключване на блочните прекъсвачи в подстанцията при изключения от мини „Марица Изток“ извод „Бояново“, ищецът остава без ел. връзка 110 kV с ЕПМ.**

На свой ред следва да се настоя на обстоятелството, също безспорно установено по делото, че дори и да не е бил изключен ръчно от ответника към момента на аварията ВЕЛ „Бояново“, и въпреки първоначалното подаване на напрежение след аварията към ТЕЦ „Брикел“, именно по него, но това по никакъв начин не би могло да бъде прието за осъществяващо дори частично, на процесното договорно задължение на ответника, доколкото, и това е също безспорно установено по делото /ВЛ проф. К./, ВЕЛ „Бояново“ има шинна връзка само с ТГ-4 на ТЕЦ „Брикел“, а и това подаване далеч не е било достатъчно за ненастъпването, респ. – предотвратяването на процесните вреди за ищеца, вследствие аварията /св. М. – след подаването на напрежение по „Бояново“, така имали захранване в централата, тъй като преди това били на дизел-генератор за осветление и светели едни лампи, за да могат да работят и да се виждат, от извода получили напрежение, за да захранят по-важни агрегати и с тях да се предотвратят по-големи аварии след това, както и да попречат на оборудването да се счупи, нямало възможност да използват големи мощности към онзи момент тогава, да запалят агрегати, генератор и да завъртят котел, турбина щяло да бъде в повече от това, което могли да вземат от този извод към този момент, пуснали важните агрегати за

централата, за да се предотвратят по-големи поражения; **св. К.** - от „ЕСО“ подали по извод „Бояново“ обратно напрежение, с което успели да захранят една секция за собствени нужди, която е пряко свързана с турбогенератор № 4, който в този момент не е работил, бил е в студено състояние и от тази секция „собствени нужди“ са ограничени да захранят абсолютно всички собствени нужди на централата, те са с капацитет 10 мегавата, а само 1 двигател на помпата е 5 МВ, поради което преценили, че след като подали напрежението на 6.3 kV, като напрежението имало много голям пад, уредите показвали 5.6. kV, и ако били прибегнали към пускане на този голям двигател електропитателна помпа от 5 МВ, вероятността да го изгорят била много по-голяма; може да се върне обратно напрежение в ТЕЦ „Брикел“, но това само по извод „Бояново“ не е достатъчно, за да се тръгне към пускане или пускови операции, защото няма как по този извод да захранят собствените нужди, тъй като разпределителната уредба в „Бояново“ е ограничена до 110 MW; **св. Г.** заявява, че по схема при включване на „Бояново“ ТЕЦ „Брикел“ не е имал генерация; **ВЛ инж. проф. К.** - по „Бояново“ първо е подадено напрежение, но той захранва само блок 4, работещите по време на аварията 1, 2 и 3 блок, те се захранват по другите електропроводи „Мир“, „Прогрес“ и „Единство“; пак **ВЛ инж. проф. К.** - схемният проблем се състои в това, че към електропровод „Бояново“ всъщност се оказва само един от блоковете на ТЕЦ „Брикел“, а останалите 3 блока, те очевидно по брошна схема блок-генератор-трансформатор-електропровод през „Единство“, другите два са на обща шинна система, другите два генератора се захранват от електропровод „Мир“ или „Прогрес“, т.е. единият електропровод от „Мир“ или „Прогрес“, ако захранва, би могло да работят първите два, но от гледна точка на захранването, **захранващият електропровод „Бояново“ не е достатъчен за нормално функциониране на централата**, на въпрос дали при налично напрежение през „Бояново“, за ищеца е била налице техническа възможност да произвежда ел. енергия и да я пренася през електропровода, който е останал включен същото ВЛ проф. К. отговаря, че това е било възможно само от блок 4, другите 3 нямат галванична връзка на 110 kV с тази шинна система и няма как да стане./

Безспорно е установено също така по делото, че процесната реконструкция на ОРУ 110 kV в п/ст „Марица Изток“ 400/220/110 kV, вследствие на която всичките четири извода /ВЕЛ/ 110 kV, свързващи ТЕЦ

„Брикел“ с ЕПМ /без „Бояново“, който е бил изключен преди това ръчно/, са се оказали на една шина, съответно – и всички, и едновременно, са се изключили /отпаднали/, е планирана, съответно – и планова, а не друга /пр. наложена от някакви внезапни, инцидентни и/или някакви други, аварийни и/или непредвидими обстоятелства за ответника/, и това е видно, както от писмо изх. № ПМО-1389/19. 04. 2017 г., получено от ищеца на 21. 04. с.г., така от писмо изх. № ПМО-2366 от 06. 07. 2017 г., които писма са представени и не са оспорени по делото /л. 205-206 и л. 998-999 от първоинст. дело/, а така също и от заключението, и разпита в открито съдебно заседание на ВЛ по СТЕ инж. проф. К..

При така изложеното за въззивния състав се налагат следните окончателни изводи:

Както се посочи и по-горе в настоящите мотиви, съобразно /и не само/ чл. 109 от ЗЕ операторът на ЕПМ, какъвто е ответникът е длъжен да осигурява сигурно, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, както и определя координиран график за планираните престои на производствените мощности и елементите на преносната мрежа по критерий максимална надеждност. На свой ред разпоредбите на чл. 13-15 ПУЕЕС императивно постановяват, че /чл. 13/ в процеса на експлоатация при нормален режим на работа преносната мрежа трябва да отговаря поне на критерия за сигурност "n - 1", което означава, че:

1. изключването на един който и да е елемент от преносната мрежа (електропровод, трансформаторна единица, генераторен блок или компенсиращо устройство), както и на група елементи на преносната мрежа (събирателни шини в разпределително устройство високо напрежение и др., както в случая), които могат да бъдат изключени едновременно от действието на едно защитно устройство или от действието на няколко защитни устройства, но в резултат на единична повреда, не трябва да довежда до: а) отклонения на напреженията в който и да е от възлите на преносната мрежа извън границите, посочени в чл. 21, т. 1; б) претоварване на оставащите в работа елементи на преносната мрежа; в) нарушаване на качеството на електроснабдяването; г) намаляване на запаса по устойчивост под допустимите стойности; д) нарушения в режима на работа на съседни електроенергийни системи, с които електроенергийната система на България работи в паралел; **2. изключването на двоен електропровод на**

обща стълбовна линия /също както в случая/, се приема като единична повреда, като чл. 14 изрично и също императивно постановява, е конфигурацията на преносната мрежа трябва да позволява провеждането на планови ремонтни работи на съоръженията, без да се нарушават посочените в чл. 13 критерии за сигурност, а чл. 15 установява, че изборът на критериите за сигурност трябва да се извършва на базата на сравнителен технико-икономически анализ на следните фактори: 1. вероятност от възникване на даден вид авария; 2. последствия от възникване на този тип авария; 3. разходи, необходими за покриване на постоянния риск; 4. цена на защитните мерки за предпазване от развитието на дадената авария. Извън тези нормативни изисквания и, което обстоятелство, наслоено към всички нормативно, и императивно установени в обективния правов ред задължения на ответника, нарушени според съда с конкретното му процесно поведение, е от решаващо значение за изхода на спора по настоящото дело, също така и договорът между страните /чл. 2, ал. 1, изр. 1, в края/ включва договорното задължение за ответника да осигурява на ищеца и системни услуги, които съобразно дефиницията, заложена в самия договор – р. I „Определения“, са услугите, предоставени от НПО на ползвателя за планиране, диспечирание и управление на надеждната паралелна работа на турбогенераторите /на ищеца – бел. на докладчика/, за пренос на доставената от централата /на ищеца/ енергия до ползвателите на мрежата и потребителите на електроенергия, за балансиране на тези доставки, за измерване на произведената електрическа енергия, както и за обезпечаване на надеждността на системата, описани в договора, а според чл. 11 от договора, НПО /ответникът/, е длъжен да управлява уредби високо напрежение, електропроводите и всички други необходими съоръжения за присъединяване на ищеца към ЕПМ, съгласно изискванията на приложимите нормативни актове.

В тази светлина – с оглед императивните изисквания за безусловна необходимост от спазване и при реконструкции/ремонти, на всички главни, съществени правила и норми за осигуряване преди всичко на сигурността и надеждността на системата, следва да се разглеждат и посочените вече, както безспорни, така и безспорно установени по делото обстоятелства относно това, че процесният ремонт /реконструкция/, вследствие извършването на които и всички изводи 110 kV, освен ръчно изключения „Бояново“, са се

оказали на една шина от иначе двушинната, обходна, типична за подстанциите от типа на процесната „Марица Изток“ в ЕЕС на България, съответно – и всичките едновременно са изключили, е от една страна планов /планиран/ от ответника, а от друга страна – и продължителен /за него ищецът е уведомен с писмо от 19/21 април 2017 г. и макар по делото на да не е наличен описаният, като приложен към това писмо график, в друго такова, изходящо от ответника – описаното писмо на ответника до ищеца от 06. 07. с.г., продължителността му е посочена от самия ответник като 05. – 30. 06. 2017 г., т.е. същият е продължил поне един календарен месец/, което по см. на цитираните разпоредби на чл. 13-15 от ПУЕЕС /чл. 15, т. 1, вр. с чл. 13/, безспорно сочи на по-голяма вероятност от възникване на авария от вида на процесната, съответно – и на неправилна преценка от страна на ответника, чрез съответните физически лица, на които тази дейност е възложена при него, относно рискът от настъпване на такава авария, с оглед и на продължителността на времето, през което това „временно“ състояние на увеличаване на вероятността от увреди в случай, че е нарушена /елиминирана/ двушинната система на ОРУ и същото функционира постоянно през този период с всички ВЕЛ, „качени“ само на една шина.

Все с оглед изложеното и съдът намира, че с конкретното си поведение – при условията на планиран и планов ремонт /или реконструкция – това е без значение в случая/, за продължителен период от време /установено по делото като поне един календарен месец/, при иначе проектирана и изпълнена, съобразно изискванията към ОРУ на п/ст „Марица Изток“, като за системна такава в ЕЕС на страната – двушинна, обходна и т.н. /обяснена от ВЛ по СТЕ инж. Б./, схема на свързване и шинна система на ОРУ, вкл. в частта му на 110 kV, която е двустълбова, и при която четирите ВЕЛ /тук се има предвид само релевантните за спора 4 такива, свързващи ТЕЦ „Брикел“ с ЕПМ/, са безспорно и ясно разделени по съображения за сигурност на системата - два по два на двата съществуващи стълба, но както се посочи – за продължителен период от време, съсредоточени /“качени“/ и четирите само на едната от двете шини, при което авария от типа на процесната, а и тя конкретно, като резултат е изключила, и обезточила всички процесни четирите ВЕЛ, и е оставила изцяло без каквато и да било връзка от типа на уговорената в процесния договор между страните, централата на ищеца с ЕПМ, за също /с оглед спецификата на технологичните процеси в енергетиката въобще, и

централата на ищеца конкретно/, продължителен период от 4-5 часа, през нощта, и при липса на каквото и да било друго хранване, освен генератори /възможностите на “Бояново“, както се каза, са крайно недостатъчни за изпълнение на задълженията на ответника по договора/, то и ответникът е нарушил виновно всичките си, така описани по-горе, както нормативни, така и договорни задължения по договора му с ищеца.

И обратно - при проявена дори и минимална грижа за изпълнение на специфичните си, нормативно възложени му, и договорно поети към ищеца задължения, ответникът не би следвало да разчита на „стечението на обстоятелствата“, сочено от ВЛ Б., та да се надява, че точно през време на /при това – далеч не непродължителният по време/, предварително планиран и осъществяван от него, именно планов ремонт, не биха настъпили събития от категорията на процесното, които по принцип налагат при планирането и експлоатацията на големите системни подстанции 400/110 kV и 220/110 kV в българската ЕЕС, каквато е и процесната п/ст „Марица Изток“, схемата на шинни системи /ш.с./ 110 kV в п/ст „Марица Изток“ да се осъществява именно като двойна, обходна, типична за този вид големи, системни подстанции /ВЛ Б./, та да не настъпят евентуално, и при проявена такава грижа, и процесните вреди.

При така изложеното, съдът действително счита, че в случая процесната авария е настъпила, съответно – вредите за ищеца от нея, обезщетяването на които е предмет на делото, са възникнали, в резултат от груба небрежност, допусната при изпълнението на високотехнологичната, специфична, но и извършвана по занятие от ответника, чрез съответните физически лица, на които същият е възложил непосредственото и, и непрекъснато осъществяване, и при нарушаване, както на нормативните изисквания, така и на договорните задължения на ищеца към ответника, регламентиращи нейното изпълнение. При това съдът е обяснил по-горе в настоящите мотиви от фактическа страна защо не кредитира заключението на ВЛ по СТЕ инж. Б. в частта му относно това, че ответникът всъщност бил взел необходимите мерки за предотвратяване на тежки аварии от типа на процесната /освен че заключението му в частта за планирането на ремонта на ОРУ, съответно – за евентуалните мерки, предприети от ответника в насока предотвратяване на аварии от типа на процесната, е базирано на неанализирани въобще,

„общодостъпни данни в интернет“, то и липсва анализ и на същите мерки въобще, като ВЛ се е ограничило да посочи, че за тях можело да се напише научен труд, но не във възприетият от първоинстанционния съд смисъл – че били взети толкова много, и толкова адекватни мерки, че описването им би претендирало да има и научна стойност, а просто защото не е възможно за ВЛ да възпроизведе принципните положения за обезпечаването на такава защита в рамките на заключението му по делото/.

Поради изложеното се установява наличието и от субективна страна в лицето на ответника, на нормативно и договорно установените предпоставки за ангажиране на имуществената му отговорност за обезщетяване на понесените от ищеца, процесни вреди.

Доколкото съдът приема за налична твърдяната от ищеца именно груба небрежност, то и не е налице нарочна необходимост за обсъждане на валидността на конкретните уговорки между страните с предмет договорно ограничаване на условията за отговорността им една към друга, вкл. чл. 45 от договора между тях, включително с оглед и на императивното иначе съдържание на законовите разпоредби, уреждащи допустимите възможности за такова ограничаване – както на общите такива – пр. чл. 94 от ЗЗД, така и на специалните /макар и неприложимостта на съответните разпоредби на ЗЕ, на които се основават възраженията на ответника в тази им част – чл. 73, 74, 122 от ЗЕ към конкретния случай, да е и отделно обоснована по-горе в настоящите мотиви/.

За пълнота на изложението следва да се посочи, че дори и да би се приело обратното относно формата на вината в случая /т.е. отричане на осъществяване поведението на ответника именно при условията на груба небрежност, определянето на която е достатъчно изяснено в доктрината и практиката, като неполагане грижата дори и на най-небрежния търговец при воденето на делата му, съответно – и за изпълнение на конкретните му, договорни задължения, и на които базисни постулати са основани и непосредствено горните изводи/, но съдът не намира за съответстващо на действителните смисъл и цели на регулацията на иначе принципно императивната нормативна уредба на обществените отношения в енергетиката, макар и динамична, но към всеки един момент, налична като част от действащият обективен правов ред, както и на общите принципи на

правото, включително и на този на договорната автономия, съответно – и за принципно възможно да е безусловно действително, съдържанието на разпоредбата на чл. 45 от процесния договор в частта му относно ограничаване по договорен път, на отговорността на ответника, с присвоените му по същия договор /и ясно дефинирани и в действащата нормативна база/, функции.

Както се посочи, разпоредбите на чл. 73-74 и 122 от ЗЕ, на които ответникът базира главна част от възраженията си по иска, са неприложими в случая, доколкото визират извинително, като признато от законодателя, активно действие /обективизирано разпореждане/ от страна на оператора на мрежа от типа на процесната ЕПМ, докато в процесният случай става въпрос за укоримо, според съда, неизвинително, съответно – и виновно допуснато от ответника, негово противоправно бездействие – неполагане на дължимата грижа за осигуряване в достатъчна степен сигурността на системата, връзката на ТЕЦ на ищеца с ЕПМ през ОРУ, чрез допускането за продължителен период от време тази сигурност да е компрометирана наполовина /при принципно работеща схема от по два високоволтови електропровода 110 kV на две шини – концентрирането на всички четири такива електропровода, на една шина за поне месец./ В отлика от съдържанието на разглежданите разпоредби на ЗЕ, уреждащи нарочна „индулгенция“ за операторите на мрежи в енергетиката в случаите в които разпорежданията им, макар и в крайна сметка вредоносни или поне от естество да увредят, но биват оправдани от необходимостта от защита, и охраняване на обществени ценности от по-висш порядък, главно – обществена безопасност, национална и/или социална сигурност, предотвратяване или ограничаване обхвата на аварийни и други опасни ситуации, застрашаващи цялата система и/или големи части от нея, непредотвратяването на които принципно е от естество да доведе до по-големи вреди от тези, които разпорежданията на съответния оператор, при нормално, обичайно и професионално предвиждане, хипотетично биха могли да причинят, поради което и нормативното им извиняване се явява обществено оправдано, то в случай, като процесният, в който ответникът отговаря за противоправно и виновно свое поведение, при това - съставляващо бездействие, такава оправданост липсва. Поради това и съдът в настоящия си състав счита, че ответникът би отговарял при конкретните, така установени по делото обстоятелства за обезщетяване на процесните вреди и в

случай, че условно се приеме, че конкретната форма на вината му за така установеното договорно неизпълнение, би била небрежност, но и без при това същата да е непременно и груба такава, и то – независимо от конкретните, възпроизведени по-горе в настоящите мотиви, уговорки в разпоредбата на чл. 45 от процесния договор между страните.

Въззивният състав намира по-натат, че **по делото не се установява изпълнението на процесните договорни задължения на ответника към ищеца, в конкретният процесен случай да е възпрепятствано и от обстоятелства, разкриващи характеристиките на, и годни да бъдат квалифицирани, съобразно признатите за това в доктрината и практиката, обективни критерии, и като проява на непреодолима сила /“форс мажор“, vis major/, в какъвто смисъл са неоснователни и релевираните по делото възражения на ответника срещу иска, базирани на позоваването и на този правен институт.**

Легалното определение на понятието се намира в чл. 306, ал. 2 от ТЗ и гласи, че непреодолимата сила, като извинителна причина за неизпълнение на договорно задължение, е **непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер**, възникнало след сключването на договора. За да бъде освободен неизправният длъжник от отговорност за вреди в случаи, като процесния, освен установяването по делото /и то – именно от него, върху когото пада доказателствената тежест за това, както и за установяването и на останалите елементи от фактическия състав, на осъществяването на който се позовава за освобождаването си от отговорност/, на елементите на така дефинираната от законодателя хипотеза на непреодолима сила, следва също да е налице невъзможност за изпълнение, и причинна връзка между събитието или действието, представляващи непреодолима сила и тази, конкретна невъзможност за изпълнение. Въззивният състав принципно се присъединява към критиките на същата законова дефиниция в доктрината /срв. пр. К., А., цит. съчинение, стр. 278-279/, възприемани частично и от практиката, включително и на касационната съдебна инстанция /съдът тук не основава решаващите си изводи на тази критика, елиминираща двата сочени от проф. К. елемента на законовата дефиниция, залегнала в ТЗ, съответно – не прибегва до корективно тълкуване, респ. – и произтичащото от такова тълкуване прилагане на закона, та да се обосновава с тези критика и практика/, и според които от съдържанието на определението по ал. 2 на чл.

306 ТЗ следва да отпаднат елементите непредвиденост /който не е определящ/ и извънредност. /Дори и да не бъде споделено в цялост това доктринално становище, най-малкото явно несъответна на целта и точният смисъл на института е употребата от законодателя, на „непредвидено“ вместо „непредвидимо“, доколкото първото изцяло елиминира конкретното субективно отношение и поведение на длъжника към възможното му неизпълнение, съответно проявената или не грижа да се опита да изпълни, да се погрижи да е точен – в отлика от „непредвидимо“, което би означавало, че принципно не би могло да бъде предвидено, „непредвидено“ означава, че просто длъжникът не го е предвидил, без да се държи сметка дали е могъл, дали е бил длъжен, съобразно конкретните условия да го предвиди, и т.н./.

Съдът счита по-натат, че в случая точният смисъл на закона е не неясен, а ясен, поради което и съобразно разпоредбата на чл. 46, ал. 1, изр. 1 от ЗНА, следва не да прибегва към каквото и да било тълкуване, включително и корективно, а да приложи закона според този негов точен, и в случая – и ясен, смисъл, и при това прилагане съдът намира следното: От елементите на фактическия състав на така законоуредената и цитирана легална дефиниция по делото не е спорно, а и се установява от всички събрани по делото доказателства, вкл. неоспорените писмени, всички кредитирани свидетелски показания и заключения на ВЛ по две СТЕ, относно извънредният характер на процесната авария, като събитие от действителността и това, че същата е настъпила след сключването на договора, и по наличието на тези елементи в случая не се налага каквото и да било допълнително обсъждане. Не е така с другите два елемента на дефиницията – непредвидимостта и непредотвратимостта. Двата са уредени не кумулативно, а алтернативно /евентуално/, но според решаващия въззивен състав, по делото не се установява който и да било от тях в случая да е налице, за да е налице в пълнота фактическият състав на непреодолимата сила, освобождаващ длъжника – ответник от имуществената му отговорност за репарирание на претърпените от ищеца вреди от договорното му неизпълнение.

Непредотвратимостта /и извънредността, както се каза/ на процесната авария са формално и външно установени в заключението на ВЛ по СТЕ инж. Б., което общо сочи, че **аварията е непредотвратима по планов ред и представлява извънредно обстоятелство**, а внезапното обезточване на електропроводните линии към ТЕЦ „Брикел“ е нежелано, но при процесните

условия необходимо автоматично действие, за ограничаване на вредите, както в п/ст „Марица Изток“, така и за присъединените към нея ползватели, а на свой ред аварията в п/ст „Марица Изток“ **е преодолимо и преодоляно** при процесните условия, но изискващо време за преодоляване събитие за подстанцията. /Съдът поначало счита, че в тази му конкретна част ВЛ всъщност е формулирало правни изводи, а не такива присъщи на ВЛ и основани само на специалните му знания, доколкото понятията „извънредно обстоятелство“, „предвидима“, „предотвратима“, „преодолима“, „предотвратими последствия“, като такива, имащи конкретно съдържание в рамките на законоуреден правен институт, са не технически, анализът на които да е от компетентността на ВЛ, а именно правни, а в тази част от заключението си ВЛ е отговаряло на въпроси и на съда/. Съдът по-нататм не приема безрезервно заключението на ВЛ инж. Б. и в тази му част относно непредотвратимостта на аварията. В тесен и чисто технически смисъл аварията може и да е непредотвратима по планов ред, доколкото и при най-скрупульозните превантивни, предохранителни и други технически мерки, авария като процесната все пак би могло и да настъпи, и това е заявено по делото в едното от заключенията на ВЛ по СТЕ, но това не сочи по необходимост и че едновременно с това е установена непредотвратимост /на аварията и на вредите/ именно по см. на чл. 306, ал. 2 от ТЗ, и при всичките резерви относно коректността на дефиницията и на всичките и, съставни елементи. Извън чисто техническите аспекти, по които са заключавали ВЛ по С Т Е , **в юридически смисъл /не/предотвратимостта /както и /не/предвидимостта/, като юридически категории**, както и всички аспекти на виновността, респ. – безвиновността, като определящи гражданската отговорност, следва да се разглеждат на плоскостта на проявяването или не от страна на длъжника, на дължимата грижа /в случая дължимата грижа е тази на специализираният търговец, и тя е най-голямата възможна такава, която би могла да се изисква/, в съответната и мяра, рамка, мащаб, съобразно с конкретните обществени условия, а също и с това дали тази дължима грижа, ако и доколкото би се приело да е проявена, би се оказала и адекватна, или напротив – неадекватна, на достигнатите в конкретното общество, съвременни нива на научното познание, и на също утвърдените технически практики. Все в този смисъл, проф. К. сочи в пак там в цитираното си съчинение /подкрепено с позоваване на съдебна и арбитражна практика/, че

непреодолимата сила е вид случайно събитие, което е непреодолимо за даденото равнище на развитие на обществото. Ако случайното събитие може да се предвиди достатъчно конкретно, срещу неговото въздействие могат да се вземат ефективни мерки. Непредотвратимостта на случайното събитие е функция от неговата непредвидимост. За разлика от случайното събитие, **непреодолимата сила е непредотвратима, дори и да е предвидена.** Непредотвратимостта на непреодолимата сила е самостоятелна характеристика по отношение на предвидимостта. **Непреодолимостта обаче не е абсолютна. Както непреодолимостта, така и невъзможността имат относителен характер и се изменят с развитието на науката, техниката и обществените отношения. Непреодолимата сила е такова случайно събитие, в чието съдържание не са включени рисковите фактори на упражняваната от отговорното лице дейност.** Непреодолимата сила има място при отговорностите, които не почиват на вина. В тези случаи не е достатъчно да се докаже наличието на случайно събитие, т. е. липсата на вина, за да се освободи от отговорност длъжникът, защото отговорността му по силата на закона или договора е обективна. **Длъжникът трябва да докаже непреодолимост, характерна за нивото на развитие на обществото. Не може да се говори за непреодолима сила обаче във всички случаи, в които невъзможността за изпълнение, съответно – и причините за нея, схващани като събития от действителността/и то – обективно, без да е необходимо това да се знае от длъжника, а практиката в обратния смисъл е единична, арбитражна и изолирана/, не са непредвидими и/или непредотвратими.**

В съответствие с така изложеното, както и с всичко, подробно също изложено по-горе относно това защо смята, че поведението на ответника съставлява именно виновно неизпълнение на договорните му задължения към ищеца, при това – поради проявена груба небрежност, то и съдът също така счита, че с оглед дефинитивните елементи на непреодолимата сила, залегнали в закона, същата не е налице, доколкото **процесната авария не съставлява нито непредвидимо, нито непредотвратимо събитие от действителността в случай, че ответникът бе положил дължимата грижа на добрия търговец, високо и тясно специализиран в дейността, която извършва по занятие, и точно в тесните професионални рамки на която своя изключително специфична, своя професионална дейност и компетентност, се е договорил с**

ищеца да му осигури срещу заплащане и услугите – предмет на конкретният, процесен договор между страните. Преценено в светлината на тук изследваното и казано просто съдът счита, че за ищеца с неговата специализация и квалификация /на физическите лица, осъществяващи дейността му по занятие/, и при проявяване, както се посочи на дължимата грижа, съответна и на релевантните за това обективни изисквания, съставляващи безспорно небезизвестните, напротив – професионално усвоявани и ежедневно практикувани от ответника, съвременни достижения на науката, техниката и практиката, съответни на конкретното равнище на развитие на обществото, то и процесната авария, е била съвсем, и достатъчно конкретно предвидима, поради което и срещу нейното въздействие е могло – отново при проява на дължимата грижа от страна на ответника, и да се вземат ефективни мерки, съответно – както тя, така, и особено, процесните вреди, са били и изцяло предотвратими, с оглед също и достигнатото развитие на науката, техниката и обществените отношения, и то в случай, че не би било налице също конкретно установеното по делото поведение на ответника, който сам е създал риска за системата, извършвайки противоположното на изискващото се за предотвратяването на аварията – ограничавайки за продължителен период от време наполовина /по изложените вече съображения – елиминирайки двушинната, двустълбова система на четирите ВЕЛ ВН 110 kV, свързващи ТЕЦ на ищеца с ЕПМ, съответно – ОРУ в п/ст „Марица Изток, иначе функциониращи два по два на две шини, монтирани на различни стълбове от също иначе двустълбовата система, и оставяйки всички тях само на една, вместо на две шини/ сигурността на системата, за която нормативно и по договор с ищеца е длъжен да се грижи, да я поддържа, включително и да елиминира, или поне да минимизира рисковете за същата, съответно – и допускайки ни повече, ни по-малко, но именно и отново двойно повишаване и на рисковете за сериозно засягане на същата в случай на авария, като процесната /която също е изцяло предвидима, с оглед уверенията на ВЛ по СТЕ, че каквито и мерки да се вземат, пак би могла да настъпи – инж. проф. К. твърди, че „...аварии в ЕПМ са ставали и стават...“/.

Приемането на обратното би означавало всеки, не проявил дължимата грижа да се осведоми относно релевантните за вероятността от настъпване на дадено събитие, съобразно степента, нивото, равнището на конкретното историческо /съвременно на оценката/, развитие на определена сфера от

обществените отношения събитие обстоятелства, съответно – и да ги адекватно оцени, за което както вината /небрежност, схващана като не проявяването на иначе дължимата грижа/, да може с лека ръка да твърди непредвидимостта му, а оттам – и наличието на същата непредвидимост, като елемент от законоуредения фактически състав на непреодолимата сила, което единствено наличие /с оглед не кумулативността, а алтернативността /евентуалността/ на уреждането му в рамките на същия фактически състав, с този на предотвратимостта/, неминуемо да го освобождава от отговорност, независимо от собствената му небрежност, схващана като не проявяване на дължимата грижа – положение, което въззивният състав намира за правно неприемливо, поради което и не счита, че следва да намери приложение по начина, по който е установено по делото, и в настоящият конкретен процесен случай.

Все в същия смисъл следва да се настоя и на обстоятелството, че съобразно процесния договор между страните и съдържащите се в него дефиниции форсмажор означава всяко едно от неизчерпателно изброените по-долу събития или комбинации от събития, които са непредвидими и независещи от волята на страните, и водят до прекратяване /пълно или частично/, или невъзможност да се изпълнят задълженията по този договор, **и които не биха могли да бъдат разумно избегнати или преодолені от всяка от страните** /и процесният случай, като разкрити по делото възможности е именно такъв/, като саботаж, война, революция, бунт, експлозия, пожар, наводнение, земетресение, мълнии, буря, ураган, проливни дъждове, градушка, свлачище, суша, заледряване, обледеняване, **въздействие на околната среда върху електрическите уредби и съоръжения по-големи от оразмерителните по проект** и други бедствия, стачки, локаут и други социални безредици, засягащи една от страните, административни и съдебни актове и други подобни събития, **извън контрола на страните**, като видно е, че и в самия договор въздействия върху ел. уредби и съоръжения, служещи за изпълнение на договора в рамките на проектните им характеристики, какъвто е и процесният случай, защото нищо друго нито се твърди, нито се установява по делото, не съставляват форсмажор, както и събития, които не са „извън контрола на страните“ също. Отново според конкретното съдържание на договора между страните /чл. 44, ал. 2/, същите изрично са приели, че не представляват форсмажор по този договор **повредата или обичайно**

износване на материали, оборудване, машини или части от централата или преносните съоръжения /в какъвто смисъл безспорно е, че конкретно аварираният трансформатор – първоначална причина за процесната, увреждаща авария освен, че е машина, но се е и именно повредил./ Отново както изложеното и в предходния абзац, приемането на обратното, включително относно това дали събития като процесната принципно би следвало да се възприемат като такива в или извън контрола на страните, т.е. всяка експлозия и пожар, дори дължащи се на неполагане на дължимата грижа, но да се квалифицират като такива извън този контрол, съответно – безкритично да би могло да бъдат определяни и като форсмажор, то това би обезсмислило въобще логиката на освобождаване от отговорност, вследствие действието на непреодолима сила – всеки длъжник би бил винаги освободен от отговорност във всички случаи, чрез просто игнориране на дължащата от него, се съобразно конкретните условия, грижа.

Като второстепенен аргумент все в полза на изложения извод досежно липсата на установено по делото основание за освобождаване на ответника от отговорност, поради форсмажор, е и обстоятелството, че съдът счита, че всъщност ответникът не е уведомил ищеца за претендираното състояние на непреодолима сила, като причина за неизпълнението – възпроизведеният от ВЛ инж. Б., изслушан от него аудиозапис, дори и в тази част заключението на ВЛ да бъде кредитирано, но не съдържа нищо в този смисъл, а е само предупреждение за невъзможност за подаване на напрежение от п/ст „Марица Изток“ към ТЕЦ „Брикел“ в краткосрочен план, поради пожар в подстанцията. На свой ред, по-горе е изложено защо съдът не кредитира заключението в тази му част. А този аргумент е второстепенен, защото съдът, независимо че задължение за такова уведомление е освен съдържащо се в законовата уредба на непреодолимата сила /чл. 306, ал. 3 от ТЗ/, но е и уговорено в процесния договор /чл. 7.2. от същия/, с оглед спецификите на случая, не намира значението на наличието или липсата му за съществени за възможността за отпадането или ограничаването на отговорността на ответника за процесните вреди – уредбата е въведена с оглед възможността освен да реализира длъжникът правото си да претендира освобождаването му от отговорност, с оглед конкретните обстоятелства /което освобождаване се претендира, установява и постига или не, но по обективни критерии, а не поради желанието или нежеланието на длъжника и кредитора/, но и да се

постигне в максимална степен, или поне да се направи опит от страните, вкл. и от тази, която не се позовава на нея, а понася неизпълнението, като последствие от непреодолимата сила, предотвратяване или ограничаване на вредите за иначе изправния кредитор – нещо, което в случая, с оглед вида на конкретното неизпълнение, предизвикано от процесната авария и внезапното, и пълно /причините за пълното т.нар. „обезточване“ на цялата система, свързваща ТЕЦ на ищеца с ЕПМ, са подробно изследвани на други места в настоящото изложение/, изцяло лишаване на ищеца от дължащият му се по силата на договора му с ответника, и от последния, достъп до ЕПМ, да не говорим пък за такъв достъп на максимална мощност, какъвто именно и ответникът дължи на ищеца, съобразно изрично и ясно уговореното в договора между тях, е било на практика непостижимо, без значение от наличието или не на такова уведомление, което във всички случаи и би се явило последващо вече настъпилите обстоятелства, обуславящи настъпването на процесните вреди.

Що става въпрос за евентуалната отговорността и на ищеца за настъпването на процесните вреди /срв. чл. 83 от ЗЗД/, съдът намира следното:

В защитата си по делото ищецът твърди, че възражение от ответника с такова съдържание – за допринасяне от страна на ищеца за настъпването на вредите, съответно – за възможността същите да са били ограничени в случай на проявена от ищеца грижа на добрия търговец, не е своевременно релевирано по делото. Доколкото обаче в отговора си на исковата молба ответникът, макар и бланкетно и съвсем неконкретизирано, но все пак се позовава на разпоредбата на чл. 42, ал. 6 и чл 43, ал. 2 от ПУЕЕС в смисъла, изразен от него и извънсъдебно в кореспонденцията му с ищеца по повод на процесната авария, като сочи само, че съобразно сочените текстове турбогенераторите на ТЕЦ „Брикел“ не следва да изключат, а трябва да хвърлят товара и да запазят собствените нужди на централата при аварийно отделяне от ЕЕС на страната, то и съдът намира, че следва да обсъди и тази, законоустановена хипотеза за евентуалното изключване или намаляване отговорността на ответника за обезщетяването на процесните вреди, при което съдът намира, че в конкретният процесен случай не са налице основания за това.

Както пространно беше обсъдено по отношение на отговорността на ответника, така също и по отношение на насрещната евентуална такава на ищеца, наличието или не на основание да се носи такава отговорност следва да се преценява на плоскостта на полагането или неполагането на дължимата от съответната страна по договора, грижа – в случая – грижата на добрия търговец /срв. чл. 83, ал. 2, in fine ЗЗД/. Само при установяване на неположена такава, като доказателствената тежест за това е на насрещната страна, конкретно тук - на ответника, отговорността на последния в случай, че отговорността му бива ангажирана, както в случая, но би могла да бъде намалена, чрез споделянето и от ищеца за частта от вредите, която би могла да бъде избегната, при положена от него дължимата грижа на добрия търговец, ако и доколкото по делото бъде установено всъщност да не е положена от кредитора – ищец, или пък /отговорността на ответника/ - изцяло изключена, и то – при положение, че от субективна страна, това евентуално установено неполагане от страна на ищеца, на дължащата се от него грижа, би могло също да му се вмени във вина /в най-общ смисъл, като липса на изключващи отговорността обстоятелства, без да се навлиза тук в полемики дали и доколко виновно, и при каква форма на вина, каквито спорове в доктрината има/. Не на последно място, следва да е налице и пряка причинно-следствена връзка между конкретното поведение на кредитора, осъществено в условията на неполагане на дължимата грижа, и вредите, за да са налице и условията за компенсирането им с тези, за които длъжникът отговаря.

Даващото основание въобще да се обсъжда и преценява наличието или липсата на такова поведение на /служителите, работниците на/ ищеца, което би могло да е допринесло за настъпването на процесните вреди, съответно – да се е отразило на техният конкретен размер, е в две насоки – съответствието на оборудването на централата на ищеца и неговото конкретно състояние към момента на аварията, с оглед това дали е било или не е било изпълнено към същия момент задължението му да осигури работа за собствени нужди, съобразно изискващите се в чл. 42, ал. 6 от ПУЕЕС, най-малко два часа /съобразно нормативното изискване, а според ВЛ инж. проф. К. – „до безкрайност“, и приносът или липсата на такъв на ищеца за „мултиплицирането“ на аварията /ВЛ по СТЕ инж. Б./, чрез задействането на част от същото оборудване на ТЕЦ на ищеца след аварията, преди и по време на констатираните да са настъпили втори по време вреди за ищеца – тези от

04. 07. 2017 г.

По отношение на първото от тези две /групи от/ обстоятелства, съдът неколкратно е настоявал на необосноваността, според него на заключението на ВЛ инж. проф. К. в частта му, в която същото приема, че изискването на разпоредбата на чл. 42, ал. 6 от ПУЕЕС, въвеждаща иначе ясното изискване, че техника, като процесната на ищеца, пригодена за надеждно преминаване от произволна работна точка към отделяне от мрежата и режим на захранване само на собствени нужди, трябва да е в състояние да работи най-малко два часа в този режим, всъщност трябвало, според ВЛ да работи в такъв режим до безкрайност. Последното изискване не е нормативно въведено, няма го уговорено, като задължение на ищеца и в договора му с ответника, поради което и липсва основание за прилагането му в отношенията между страните, включително по отношение изпълнението на задълженията на ищеца по същия договор, а с неосигуряването му ищецът не е нарушил, както се каза, и изискване на приложим нормативен акт. Всичко това се обсъжда с оглед обстоятелството, че е както безспорно /изрично е заявявано и от ответника в изявленията му по делото/, така е и безспорно установено, включително и при разпита на самото ВЛ инж. проф. К. в открито съдебно заседание, че вследствие процесната авария на 28. 06. 2017 г. през нощта, ищецът е бил изцяло лишен от какъвто и да било /поне достатъчен – изясни се, че полученото по „Бояново“ захранване, е крайно недостатъчно за функциониране на производствени агрегати на ТЕЦ на ищеца/, достъп до ЕПМ, за значително повече от нормативно установените в чл. 42, ал. 6 от ПУЕЕС, два часа – всъщност за повече за четири и почти пет часа. Поради изложеното дори и осъществени, но надеждното отделяне и работа за собствени нужди за нормативно установените два часа, всъщност не биха покрили нуждите на централата за времетраенето на лишаването и от достъп до ЕПМ вследствие процесната авария, надвишаващо този времеви период повече от двойно, съответно – не и непременно именно неосъществяването от страна на ищеца, на дължащото се от негова страна, съобразно императива на чл. 42, ал. 6 от ПУЕЕС поведение, би се явило единствената, нормална и по необходимост, съобразно конкретните, и обективни, установени по делото обстоятелства, причина за настъпване на процесните вреди и/или пък дори и на част от тях. При така изложеното извод в насока на това, че е налице изискващата се за ангажиране на насрещната отговорност на ищеца за

съпричиняване на процесните вреди, съответно – за възможна тяхна компенсация по реда на чл. 83, ал. 1 от ЗЗД, причинно-следствена връзка между конкретно поведение на ищеца, и настъпването им, като връзка на обусловеност на вредите от конкретното поведение /бездействие, неосигуряване на определение условия и реакция на техниката на ТЕЦ на ищеца/, при което вредите да произтичат по необходимост, като типична последица, и като нормално следствие, при повторяемост на външните условия, от това поведение, съдът намира за най-малкото разколебан и в крайна сметка, наличието на такава връзка – за недоказано.

На свой ред и независимо от изложеното, съдът не счита, поне за безспорно доказано по делото и неполагането от страна на ищеца, на дължимата грижа за собствените му работи, което да е обусловило и настъпването на вредите или част от тях. Съобразно заключението на ВЛ по СТЕ инж. Б., вследствие процесната авария и по подробно описания в същото заключение механизъм, ищецът остава без ел. връзка 110 kV с ЕПМ, при които изпада в ситуация на принудително, частично „хвърляне на товар“, като остават товарите на 6.3 kV: „Брикетна фабрика“, изводи „Розов кладенец“ и „БРЕО“, както и собствените нужди на ТЕЦ, при което положение автоматиката/дежурният персонал на ТЕЦ-а не успяват своевременно и надеждно да овладеят оборотите и напрежението на енергийното оборудване на ТЕЦ-а, и съответно да превключат към работа в островен режим – т.е. към захранване само на СН на ТЕЦ, и товарите на 6,3 kV, вследствие на което в ТЕЦ възниква множествена авария, и същата е мултиплицираната вследствие на решение на „Брикел“ ЕООД да задейства част от оборудването на ТЕЦ-а, въпреки възникналите дефекти, но воден от търговски интерес. Същото ВЛ инж. Богданов и в същото си заключение обаче сочи и това, че **при внезапността на отделянето от ЕЕС значението на автоматичните регулиращи системи на блоковете е първостепенно за преодоляване на ситуацията без щети за съоръженията на ТЕЦ, като решенията и действията на дежурния персонал, колкото и адекватни да са /няма данни, но и причина да се мисли или предполага обратното/**, са се оказали закъснели. Както се посочи и по-горе в настоящите мотиви, разшифровано, въпреки сложният начин на поднасянето му, това заключение на ВЛ Б. ясно сочи само, че действията на служителите на ТЕЦ „Брикел“ по време на и непосредствено след процесната авария, са адекватни, доколкото

според ВЛ няма нито данни, нито причини да се мисли или предполага обратното. Що става въпрос за заключението на ВЛ пак там, че действията на дежурния персонал на ТЕЦ на ищеца са закъснели, същото е от една страна неподкрепено с какъвто и да било анализ, базиран на някакви, установени по делото или допълнително възприети, респ. – възпроизведени от ВЛ данни, а от друга страна – пряко противоречащо на непосредствено предходно заявеното от ВЛ, водещо до вътрешна противоречивост и на заключението в цялост в тази му част, /с оглед току-що възпроизведеното предходно изречение от заключението на ВЛ, еднозначно сочещо автоматичните регулиращи системи на блоковете, като имащи първостепенно значение за последствията, и веднага следвано от твърдението, че персоналът е закъснял, без при това принципно персоналът да би могъл да реагира вместо автоматиката и/или да се налага да прави каквото и да било, в случай на заявеното първенстващо нейно значение – тя затова е и автоматика, съответно – и без обяснение на съотношението между двете групи обстоятелства, които взаимно се изключват/, а съответно – и необосновано, доколкото във всички заключения на ВЛ по СТЕ, изслушани по делото, както и тук, и в това конкретно се твърди, че това овладяване на оборотите би следвало да е автоматично, т.е. – функция на автоматиката на съоръженията на ищеца /или както ВЛ изрично сочи пак тук – на автоматичните регулиращи системи на блоковете, което е от първостепенно значение за овладяването на оборотите при надеждно отделяне по см. на ПУЕЕС/, а не на каквито и да било, при това – навременни, за каквото навременно действие всъщност при тази внезапност на отделянето, време всъщност няма, и това също е посочено от ВЛ, нарочни и/или някакви специални действия на персонала на ТЕЦ на ищеца. Същото е видно и от самата нормативна уредба, съдържаща се в чл. 42, ал. 6 от ПУЕЕС, съобразно която именно **производствените агрегати**, а не друго от ТЕЦ..., присъединени към преносната мрежа, трябва да са пригодени за надеждно преминаване от произволна работна точка към отделяне от мрежата и режим на хранване само на собствени нужди, при което отново и именно и отново агрегатите трябва да са в състояние да работят най-малко два часа в този режим. Отново във връзка с така непосредствено предходно изложеното следва да се настоя и на обстоятелството, че ответникът /освен че по договор управлява централата на ищеца в частта и, свързана с безопасността на системата, която е длъжен да

поддържа, и на която е оператор или поне това е именно уговореното между страните в договора между тях – цитираният чл. 11 от същия договор/, но и е съгласувал и подписал освен договора, също така и всички приложения към него, включително и тези №№ 3 /“Условия на диспечирание. Списък на инструкциите за оперативно управление на централата/, и особено №№ 5 и 9 към договора /“Средства за противоаварийно управление и АЧО“ и „Условия при регулиране на мощността и напрежението“/, без в нито един момент извънсъдебно, преди процесната авария, да е имал каквито и да било забележки, инструкции или други резерви относно адекватността на организацията на тези дейности в централата на ищеца, вида и конкретното състояние на относимите към тях, технически съоръжения на ищеца, и тяхната годност да осигуряват в необходимата, според ответника за нуждите на точното изпълнение на процесния договор между страните степен, защитата както на собствените съоръжения на ищеца, така и на цялата система /срв. пр. писмото в този смисъл на л. 210 от първоинст. дело/, и все в този смисъл следва да се има предвид и възможността, за която не се нито твърди, нито установява да е някога реализирана от ответника в изпълнение на задълженията му по осигуряване сигурността на системата, на собствената му подстанция и на ТЕЦ на ищеца, за сигурността на която, както се описва съобразно съдържанието на договора между страните /чл. 11 от същия/, и при осъществяването на управлението на която ТЕЦ, и ответникът носи отговорност, и която му дава чл. 15 от договора, съобразно който договорен текст ответникът има право на достъп до съоръженията на ищеца, чрез които изпълнява задълженията си по договора, по всяко време с цел извършване и на визуален оглед на състоянието им.

Към така изложеното, като се добавят и особеностите на конкретните обстоятелства, при които процесната авария е настъпила, съответно – и незабавните, и тежки последици от нея по отношение на оборудването на ТЕЦ на ищеца – описани от ВЛ инж. Б., като комбинирани с отпадналото основно осветление в ТЕЦ-а и при наличие само на аварийно осветление /няма дневна светлина – това сочи ВЛ, същото установява в кредитираната част от показанията си св. М. – че останали без всякакъв вид напрежение, дори и ток нямало, като цяло, „Бояново“ бил изключен, и че при първото включване от иначе изключения ВЕЛ „Бояново“, едва тогава имали захранване в централата, тъй като преди това били на дизел-генератор за

осветление и светели едни лампи, за да могат да работят и да се вижда; св. К. – като отишъл на мястото, всичко било тъмно, като получили по „Бояново“ захранване, успели да захранят една секция за собствени нужди, която обаче била свързана с ТГ-4, който не работел, бил в студено състояние.../, при всички тези обстоятелства в съвкупност, възпрепятствали ел. захранването на СН на ТЕЦ-а, при което спира подаването на охлаждаща вода към турбинните кондензатори, които прегряват, разхерметизират се част от тръбите им и в резултат се повишава солесъдържанието на основния кондензат, и т.н., са настъпили и всички по-нататъшни, макар и настъпили рамките на съвсем кратък период от време последици, подробно описани в заключението на ВЛ инж. Б., то и съдът не намира основание за ангажиране на отговорността на ищеца, за съпричиняване /допринасяне за настъпването/ на вредните последици от аварията, дори и частично.

Що става въпрос за последствията от задействането на част от оборудването на ТЕЦ на ищеца по решение на органите му и след аварията, съответно – тези, констатирани да са настъпили на 04. 07. 2017 г. /ВЛ по СТЕ инж. проф. К. ги отдава на неправилната работа на технологичните защиты, т.к. на тази дата няма изключване на ТЕЦ „Брикел“, а ВЛ Б. сочи, че аварията е мултиплицирана в следствие това задействане/, съдът намира следното:

Необосноваността в заключенията на ВЛ по СТЕ, както на инж. Б. в частта му относно причинната връзка между неотрмонтирането от страна на ищеца на котела К-2 и връзката между тези конкретни, последващи първоначалната авария на 20. 06. 2017 г. вреди, констатирани на 04. 07. с.г., така и на инж. проф. К. – в частта за конкретната роля на сработването или несработването на технологичните защиты, съответно – и времетраенето, съобразно действащата нормативна база, за която ищецът би следвало да осигури работата на централата си в режим за собствени нужди и при такова евентуално сработване, са вече изяснени по-горе в настоящите мотиви в частта им относно причинно-следствената връзка между процесните в реди и авария, съответно – и относно размерът на вредите, съставляващи пропуснати ползи. В допълнение следва да се посочи, че ВЛ по СТЕ инж. Б. по повод това задействане сочи в приетото си заключение по делото и при разпита си в съдебно заседание /пр. протокола на л. 934 от първоинст. дело/, че процесният котел К-2 е спрял по разпореждане на самия ищец след като е забелязано разширението на аварията в него, забелязана веднага след първоначалната

авария на 28. 06. 2017 г. /след която авария обаче и до малко след седем часа сутринта на 04. 07. същият котел е работил, явно безпроблемно повече от шест денонощия, преди да се наложи изключването му поради разширяването на аварията в него, което обстоятелство също съставлява аргумент против укоряемостта на конкретното поведение на ищеца, който го е задействал и ползвал за производствените си нужди през този период, за да се опита да ограничи вредите си/, както и че ако ТЕЦ „Брикел“ не беше въведена в работен режим в 24:00 часа на 29. 06. 2017 г., за ищеца биха настъпили извънредни разходи и пропуснати ползи, съобразно лицензията му и търговските му заявки, пропорционални количествено на времето на престой, би последвало спиране на производството на пара, на енергия, която е необходима за брикетната фабрика и за изпълнение на задължения към НЕК, съответно - води до неизпълнение към контрагенти, до намаляване на приходите в някакъв смисъл, но в крайна сметка до това би довело /всичко това – с оглед вписаното в заключението му, че това е бизнес решение на ищеца/, поради което и това конкретно решение на ищеца следва да се отчита като продиктувано от и насочено към ограничаване на собствените му вреди в конкретните, извънредни условия, в които е поставен вследствие процесната авария.

Всичко изложено дотук сочи на основателност на въззивната жалба срещу първоинстанционното решение, с която настоящият въззивен състав е сезиран, поради което и обжалваното с нея първоинстанционно решение, като валидно и допустимо, но неправилно по същество, следва да бъде отменено и предявените искове – уважени, със законните последици.

Въпросът за отговорността на страните за разноси в производството следва да бъде разрешен, съобразно изхода на делото във въззивната инстанция, съобразно който изход ответникът по жалбата и ответник в производството право на разноси, а жалбоподателят има право на такива в установения по делото да са действително извършени, размер.

Воден от горното, Софийският апелативен съд, Търговско отделение, Пети състав

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 203 от 28. 01. 2020 г., постановено от Софийски

градски съд, Търговско отделение, VI-6 състав по т.д. № 709 по описа на съда за 2018 г., **КАТО ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД /“ЕСО“ ЕАД/, ЕИК: 175201304 да заплати на „БРИКЕЛ“ ЕАД, ЕИК: 123526494 по иск с правно основание чл. 79, ал. 1, във връзка с чл. 82 ЗЗД, обезщетение за претърпени от „БРИКЕЛ“ ЕАД, ЕИК: 123526494 **в размер общо на сумата 699358.33 лв.** (шестстотин деветдесет и девет хиляди триста петдесет и осем лева, и 33 ст.), формирана като сумарна величина от обезщетение за понесени вреди, както следва: 1/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на производител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 119589.93 лева; 2/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на потребител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 17282.64 лева; 3/. начислени и погасени разходи за балансиране за небалансите за периода от 08:00 часа до 24:00 часа на 04.07.2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД в качеството му на производител по сетълмент на „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 77468.73 лева; 4/. начислени и погасени разходи за акциз и такса задължения към обществото за потребените количества електрическа енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД от „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН“ ЕООД в размер на 4938.37 лева; 5/. начислени и погасени разходи за достъп, пренос и реактивна енергия за периода от 12:00 часа до 24:00 часа на 29. 06. 2017 г. на „БРИКЕЛ“ ЕАД по фактури и протоколи на „ЕСО“ ЕАД в размер на 1947.431 лева – всичко по т.т. 1-5 общо в общо размер на сумата от 221227.10 лв.; 6./ стойност на допълнително гориво за разпалване на енергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 61435.08 лева; 7./ стойност на нанесените щети върху електроенергийните съоръжения на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 321149.35 лева; 8./ стойност на щетите по аварирани съоръжения по констативни протоколи на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 117124.35 лв. и вреди по сероочистващата инсталация на „БРИКЕЛ“ ЕАД в размер на 204 025 лева; 9./ пропуснати ползи: пропуснатата полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 900 тона брикети по договор 30. 10. 2013 г. с

купувач „ХИЙТ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 127.00 лева, в общ размер от 16786.93 лева; пропусната полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 900 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ГРАНД ЕНЕРДЖИ ДИСТРИБЮШЪН.“ ЕООД, при продажна цена от 90.00 лева, в общ нетен размер от 1564.07 лева, и пропусната полза от производство и продажба на заявено, но непроизведено количество от 3034 тона брикети по договор от 21. 08. 2015 г. с купувач „ТРАШ ЕНЕРДЖИ“ ЕООД, при продажна цена от 137 лева, в общ нетен размер от 77 195.80 лв., в общ размер на пропуснатите ползи по тази точка от 95 546.80 лева.

ОСЪЖДА „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД /“ЕСО“ ЕАД/, ЕИК: 175201304 да заплати на „БРИКЕЛ“ ЕАД, ЕИК: 123526494 сумата 48381.50 лв. разноси в производството.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния касационен съд на Република България, при условията на чл. 280 и сл. от ГПК, в едномесечен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____